

Täysistunto

Tiistai 8.10.2024 klo 14.00—19.26

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.26.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.00—16.00 ja 17.45—19.26) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—17.45).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 39/2024 vp.

3. Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavion esittelypuheenvuoron jälkeen, joka saa kestää kymmenen minuuttia, keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään kaksi ja puoli tuntia. — Ministeri Tavio, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitys-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

yhteistyön selonteko täydentää ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa kauppaa- ja kehityspolitiikan tarkemmilla toimenpiteillä. Selonteko nojaa ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon toimintaympäristön analyysiin. Kaupan ja kehityksen yhteyttä vahvistetaan. Vastaavaa kauppaa- ja kehityspolitiikkaa yhdistävää ohjausasiakirjaa ei ole aiemmin laadittu. Selonteon valmisteluvaiheessa kuultiin ministeriöitä, Suomen ulkomaanedustustoja ja eri sidosryhmiä laajasti. Kiitän ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon parlamentaarista seurantar ryhmää, jota kuultiin myös tämän selonteon valmistelussa.

Geopoliittisten ja geotaloudellisten jännitteiden kasvu, nousevien ja kehittyvien maiden vahvistuva asema ja taloudelliset riskit edellyttävät muutoksia meidän kauppaa- ja kehityspolitiikkaamme. Suomen ja myös EU:n on kohdennettava vaikuttamistaan entistä strategisemmin ja määriteltävä tavoitteet ja keinot selkeämmin.

Suomen kauppapolitiikan tärkein tavoite on edistää suomalaisten yritysten vientiä ja investointeja. Samalla on huomioitava huoltovarmuus ja turvallisuus. Jotta vientiä ja investointeja voidaan edistää, tarjoamme yritysten tarpeisiin palveluita. Pyrimme lisäämään suomalaisten yritysten kauppaa keskeisten kumppanimaiden kuten Yhdysvaltojen kanssa. Samalla on syytä muistaa, että EU:n sisämarkkina on edelleen tärkein vientimarkkina-alueemme. Toisaalta kehittyvien maiden osuus markkinoista kasvaa, ja Suomen kannattaa tähdätä sinne, missä kasvua on.

Vienninedistämistoiminnan tehostamisessa kiinnitämme erityistä huomiota kansainvälistymiseen valmiiden pienten ja keskisuurten yritysten tarpeisiin. Team Finland -uudistuksen toimeenpano on tässä keskeisessä roolissa. Pk-yritykset tarvitsevat tukea markkinoille pääsemisessä sekä tutkittua tietoa ja analyysiä kohdemaista. Uudistuksessa huomioidaan ja integroidaan siis Business Finland -ulkomaantoiminnot ulkoasiainhallintoon ja uudestaan Team Finland -verkoston johtamisrakennetta kotimaassa.

Avoin ja monenkeskinen sääntöpohjainen järjestelmä on edelleen kauppapolitiikkamme perusta. Se luo ennustettavuutta ja vakautta, mikä hyödyttää suhteellisesti eniten Suomen kaltaisia pieniä maita ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Maailmantalouden kasvaneisiin riskeihin on vastattava, mutta se on tehtävä siten, ettei se tarpeettomasti rajoita kauppaa eikä vääristä markkinoita. Monenkeskisen järjestelmän rinnalla vapaakauppasopimukset ja muut rajatunmat yhteistyömallit avaavat uusia markkinoita ja helpottavat yritysten kaupankäyntiä. Monipuoliset kauppasuhteet lisäävät myös talouden kriisinkestävyttä. Näemme tärkeäksi tiivistää yhteistyötä samanmielisten kumppaneiden kanssa. Yhteistyömahdollisuuksia on esimerkiksi sääntely-yhteistyössä, teknologiapolitiikassa ja vientivalvonnassa, myös Nato-jäsenyys avaa kaupallisia mahdollisuuksia. Lisäksi Suomen tavoitteena on edistää vahvempia kumppanuuksia ja yhteistyötä kehittyvien maiden kanssa tasavertaiselta pohjalta. Keskeistä on edistää taloudellisia kumppanuuksia, kauppaa ja investointeja.

Erityisesti Afrikan merkitys Euroopan lähialueena korostuu voimakkaasti strategisen kilpailun, kaupan, kriittisten raaka-aineiden, muuttoliikkeen ja sosiaalisen kehityksen näkökulmasta. OECD:n ulkopuolisten maiden osuus Suomen tavaraviennistä oli viime vuonna noin 23 prosenttia eli melkein neljäsosa. Maajoukkona kyse on 75 prosentista maailman maista. Merkittävän osuuden maailman tulevasta talouskasvusta arvioidaan syntyvän kehittyvissä maissa. Tähän kasvuun suomalaisyritykset on kytkettävä entistä paremmin. EU:n Global Gateway -investointistrategia on tärkeä elementti tasavertaisien kumppanuuksien edistämiseksi. Se tarjoaa suomalaisille yrityksille mahdollisuuksia hankkia ra-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

hoitusta toiminnan laajentamiseksi kehittyvien maiden markkinoille. Suomi keskittyy Global Gatewayn osalta vahvuksiinsa, joita ovat digitalisaatio, energia ja koulutus.

Tämän hallituskauden keskeinen tavoite on lisätä yksityisen sektorin osallistumista kehitysyhteistyöhön ja rahoitukseen. Myös EU:n jäsenmailleen tarjoamat instrumentit ja rahoitus on hyödynnettävä täysimääräisesti. Tämä edellyttää sitä, että Suomi vaikuttaa EU:ssa ja kansainvälisessä yhteistyössä aiempaa tehokkaammin.

Arvoisa puhemies! Suomen kehitysyhteistyön uusi fokus on kaupan ja kehityksen tiiviimpi yhteys. Kauppa ja kehitys eivät ole toisiaan poissulkevia vaan toisiaan täydentäviä. Kauppaa edistämällä saadaan aikaan kehitystä. Kehittyvien maiden oman teollisuuden, työpaikkojen ja taloudellisen toimeliaisuuden edistäminen on keskeistä pysyvien kehitysvaikutusten näkökulmasta. Tämä vahvistaa myös maiden taloudellista riippumattomuutta. Kehityspolitiikan pitkäjänteisyys näkyy niin ulko- ja turvallisuuspoliittisen kuin nyt käsiteltävässä olevan selonteon linjauksissa. Suomi on sitoutunut YK:ssa yhteisesti sovittuun kestäväen kehityksen toimintaohjelmaan, jonka ensimmäinen tavoite on köyhyyden poistaminen ja joka kokonaisuudessaan on ankkuroitu ihmisoikeuksiin. Kehitysyhteistyön teemaattisia vahvuusalueita Suomelle ovat naisten ja tyttöjen asema ja oikeudet, koulutus ja ilmastotoimet. Näissä kysymyksissä Suomi tuottaa kestäväää lisäarvoa.

Humanitaarinen apu on jatkossakin merkittävä osa Suomen kehityspolitiikkaa, ja avun kanavointi jatkuu YK-toimijoiden, Punaisen Ristin liikkeen ja suomalaisten kansalaisjärjestöjen kautta. Suomalaiset kansalaisjärjestöt tekevät tärkeää työtä, ja niillä on suuri rooli myös Suomen ulko- ja kehityspoliittisten tavoitteiden toteuttamisessa. Suomen kehitysyhteistyön painopistettä siirretään pois kahdenvälisistä valtioiden maaohjelmista kohti kotimaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä. Tällä hallituskaudella kehitysyhteistyön maaohjelman maiden määrä pienenee, ja Ukraina on Suomen kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun pääkumppanimaana. Kehitysyhteistyöhön budjetoidut julkiset varat eivät riitä kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen, vaan tarvitaan avunantajien pohjan laajentamista, kehittyvien maiden omien resurssien parempaa hyödyntämistä sekä yksityisiä rahoitusvirtoja ja niiden vivutusta. Tämä on kansainvälinen ilmiö.

Suomi keskittyy kehitysyhteistyössään tulosten tuottamiseen. Sopeutusten myötä korostuu tarve käyttää resursseja strategisella tavalla. Tuloksellisuus edellyttää myös keskeisten riskien tunnistamista ja niiden vaikutusten lieventämistä. Riskienhallinta pysyy keskeisenä osana kehitysyhteistyön rahoituksen toimeenpanoa, ja kehitysyhteistyövarojen käyttöä valvotaan tehokkaasti.

Arvoisa puhemies! YK:n yleiskokouksen korkean tason viikon yhteydessä pidettiin vastikään YK:n tulevaisuushuippukokous, jossa jäsenmaat hyväksyivät tulevaisuussopimuksen — laajimman kansainvälisen sopimuksen moneen vuoteen. Päätös on osoitus kansainvälisen, sääntöpohjaisen yhteistyön merkityksestä maailmanlaajuisten haasteiden ratkaisemisessa. Tulevaisuussopimuksen yhteydessä sovittiin myös digitaalisen kehityksen vahvistamisesta, mihin suomalaisilla yrityksillä on tarjota innovatiivisia ratkaisuja. Suomen tavoitteena on internetyhteyden saaminen tulevaisuudessa yhä useampien saataville asuinpaikasta ja sukupuolesta riippumatta. Tämä edistää muun muassa taloudellista toimeliaisuutta, kouluttautumista ja sananvapautta. Kehitysyhteistyörahoituksen kautta Suomi jatkaa tukeaan YK:n osalta erityisesti YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenille ja YK:n väestörahoitustoimikunnalle UNFPA:lle. Molemmissa olemme merkittävä ja vaikutusvaltainen rahoittaja.

Kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän kunnioittaminen liittyy kiinteästi tasavertaiseen kumppanuuteen kehittyvien maiden kanssa. Sen osana Suomen kahdenvälinen ke-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

hitysyhteistyö on ehdollistettu siten, että maiden tulee ottaa vastaan omia palautettavia kansalaisiaan. Suomi ei myöskään tee kahdenvälistä kehitysyhteistyötä niiden maiden kanssa, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa.

Arvoisa rouva puhemies! Pyrkimys haastaa vallitsevaa kansainvälistä sääntöpohjaista järjestystä saa valitettavasti nyt vastakaikua monessa kehittyvässä maassa. Se heijastuu muun muassa kiinnostuksena BRICS-ryhmää kohtaan. Yksinkertaistettuna voidaan sanoa, että on syntynyt kolme aluetta, joilla valtasuhteita määritellään uusiksi: globaali länsi, globaali itä ja globaali etelä. Suomi kohtaa käynnissä olevan valtasuhteiden murroksen ja maailman muutokset aktiivisella kauppa- ja kehityspolitiikalla. Erityisen tärkeää on huolehtia suomalaisten yritysten kilpailukyvyistä ja kyvystä tarttua ulkomaankaupan avautuviin mahdollisuuksiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelypuheenvuorosta. — Ja sitten mennään ryhmäpuheenvuoroihin. Edustaja Kaleva.

14.10 Atte Kaleva kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tavion esittämä selonteko on hyvä ja perusteellinen. Kiitos siitä ministerille ja koko hallitukselle. Kokouksessa nähdään, että sen pohjalta voimme sopeutua globaaleihin kehityskuluihin, pärjätä muuttuvassa maailmassa ja edesauttaa vakautta. Kehitysyhteistyöhön tarvitaan läpinäkyvyyttä. Usein on ollut vaikea saada käsitystä työn tuloksellisuudesta ja rahankäytön vaikuttavuudesta kehitysyhteistyön kohdemaissa. Tarvitaan tavoitteita ja tulosvastuuta. Käsiteltävänä oleva selonteko sisältää kaivattuja uudistuksia. Järjestöjen lisäksi myös yritykset ja suomalainen elinkeinoelämä otetaan aiempaa vahvemmin mukaan yhteistyöhön.

Kehitysyhteistyöhön käytettävien varojen ei pidä olla lahja, vaan investointi. Tavoitteena on, että yhteistyö johtaa köyhyyden vähenemiseen ja kumppanimaiden kehittymiseen. Se tarkoittaa demokratian ja oikeusvaltion kehittämistä. Se tarkoittaa ihmisoikeuksien ja tasa-arvon kohentamista. Se tarkoittaa vähemmistöjen — myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen — sekä erityisesti tyttöjen ja naisten aseman parantamista kaikissa tukea saavissa maissa. [Välihuuto vasemmalta] Se tarkoittaa vastuuta kansalaisista niin, että he voisivat kaikissa tilanteissa palata kotimaihinsa ilman pelkoa kidutuksesta tai kuolemanvaarasta. Kokouksen mielestä visiona polun päässä pitää olla, että kehitysyhteistyön tarve yhteisten toimien myötä vähenee ja kohdemaista tulee toimivia yhteiskuntia ja tasavertaisia kauppakumppaneita. Kehitysyhteistyö ja kauppa kuuluvat erottamattomasti yhteen. Ne kulkevat käsi kädessä.

Arvoisa puhemies! Kauppa ja yhteistyö eivät elä tyhjiössä. Ne liittyvät vahvasti kansainväliseen poliittiseen todellisuuteen. Maailmasta on tullut aiempaa turvattomampi ja rujompi paikka. Geopoliittiset jännitteet ovat kiristyneet. Protektionismi rakentaa esteitä kansainväliselle kaupalle, ja meitä voi uhata maailmanlaajuinen kauppasota. Ukrainassa käytävä varsinainen sota ja sitä seuranneet talouspakotteet muokkaavat toimintaympäristöämme. Kansainvälinen kanssakäyminen muuttuu entistä haasteellisemmaksi. Kumppanuudet ja yhteistyösuhteet joudutaan arvioimaan myös strategisina ja turvallisuuden vaikuttavina valintoina. Kokouksessa nähdään, että demokratia ja sivistyneen lännen arvot ovat tässä ajassa ahtaalla. Suuri osa maailman väestöstä elää autoritaarisissa valtioissa. Maailma on polarisoitumassa, ja muotoutuvat leirit pyrkivät määrittämään uutta maailmanjärjestystä. Venäjän suhteen olemme huomanneet, että pelkkä kaupan perustuva keskinäisriippuvuus ei takaa rauhaa. Silti on väärin ajatella, ettei taloudellisilla suhteilla olisi merkitystä.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Esimerkiksi Kiinan asemoitumisen kannalta talous on yhä keskeisessä roolissa. Taloudellisella toimeliaisuudella, yrittäjyydellä ja osaamisella on ratkaiseva merkitys myös aikamme suurten kysymysten — kuten ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnassa.

Maailma on muuttunut ja muuttuu yhä. Suomen etu on, että kaupan esteitä puretaan ja maailmankauppa on mahdollisimman vapaata. Meidän etumme on, että myöskään Euroopan sisämarkkinoilla ei oteta taka-askelia. Yhteinen Eurooppa perustuu vapauksille. Siksi vapaata kauppaa ja liikkuvuutta rajoittavat kehityskulut pitää tomerasti torpata.

Arvoisa puhemies! Selonteon kehitysyhteistyön linja on kirkas, ja sen arvot sekä painopisteet selkeät. Kokoomus on sitoutunut Suomen pitkän linjan kehitysyhteistyön painopisteiden jatkumiseen. Resurssit pitää kohdentaa mahdollisimman vaikuttaviin hankkeisiin ja sovittuihin kokonaisuuksiin vakauden ja hyvinvoinnin luomiseksi.

Ihmisyyttä suojellaan nyt idästä uhkaavaa pimeyttä torjumalla. Jos Venäjä saavuttaa synkät tavoitteensa, ensimmäisiä kärsijöitä ovat nimenomaan ne, jotka kuuluvat vähemmistöihin ja jotka ovat jo ennestään eri tavoin haavoittuvassa asemassa. Kehitysyhteistyön painopiste on Ukrainassa. Se on kokoomuksen silmissä arvovalinta. Tavoitteena on, että sodan kauhut saadaan loppumaan ja ukrainalaiset pääsevät rakentamaan maastaan toimivan ja entistä paremman yhteiskunnan. Yhteisen tien päässä häämöttää kukoistava Ukraina, joka ei enää tarvitse apua, vaan voi osaltaan olla kantamassa kansainvälistä vastuuta.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksessa korostetaan yhteistyötä. Yhteistyö on aktiivisten toimijoiden vuorovaikutusta. Aito yhteistyö hyödyttää kaikkia osapuolia. Käsiteltävänä oleva selonteko antaa erinomaisia eväitä yhteisen tulevaisuutemme rakentamiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

14.15 **Veijo Niemi ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, lajinsa ensimmäinen kansainvälisen kauppa- sekä kehityspolitiikan selonteko käy lävitse tarpeellisia ja välttämättömiä muutoksia Suomen kehitysyhteistyöhön. Selonteon mittava toimenpidelista osoittaa selkeästi maailman muuttuneen geopolitiittisesti, ja tähän muutokseen on Suomenkin vastattava, vaikka tällainen kehitys ei välttämättä olisikaan toivottavaa Suomen kaltaiselle valtiolle. Suomen kauppapolitiikassa on tarve tehostaa vientivalvontaa säilyttäen kuitenkin edelleen suomalaisyritysten kyvyn kasvaa, luoda investointeja ja pyrkimystä tuottaa vaurautta niin Suomessa kuin kauppakumppaneillemme. Huomio kohdistetaan erityisesti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, joille ei välttämättä ole riittävästi kertynyt omia resursseja hyödyntämään kasvun mahdollisuuksia. Tätä varten uudistamme sekä Team Finlandin että Business Finlandin toiminnot.

Suomi korostaa edelleen avoimen, sääntöpohjaisen järjestelmän merkitystä. Monipuoliset kaupan yhteistyörakenteet auttavat huoltovarmuutta ja luovat kriisinkestävyttä. Tavoite on tiivistää yhteistyötä samanmielisten maiden kanssa. Nato-jäsenyys merkitsee Suomelle uusia yhteistyömahdollisuuksia. Länsimaiden ohella niin sanottu globaali etelä muodostuu yhä tärkeämmäksi kohderyhmäksi, sillä näiden maiden talouksien odotetaan kasvavan merkittävästi. Suomalaisyritysten mahdollisuudet jouduttaa tätä kasvua tulee huomioida. Globaalin etelän saaminen paremmin mukaan kansainvälisen kaupan järjestelmään hyödyttää niin näitä maita itseään kuin kauppaa käyviä länsimaitakin.

Viime vuosina kansainvälisen kaupan uhaksi on noussut protektionismi. Se on nakertanut kansainvälisen kaupan sääntöpohjaisuutta ja sen uskottavuutta. Suomi tukee tasaver-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

taista ja reilua kaupankäyntiä sekä kansainvälisen kauppajärjestön WTO:n asemaa. Perussuomalaiset antavat tukensa näille Suomen päämäärille.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyötä uudistetaan tällä hallituskaudella. Uusi strategia nojaa vahvasti pariin keskeiseen ohjenuoraan. Ensiksi yksityinen sektori saa suuremman roolin kehitysyhteistyössä. Toiseksi kohdennukset tehdään niihin maihin, jotka aidosti haluavat kasvaa ja vaurastua. Toisin sanoen nämä maat haluavat myös auttaa itse itseään. Nähdäksemme tämä on perusedellytys onnistuneelle kehitysyhteistyölle.

Uudessa voimapolitiikan ajassa Suomi joutuu asettamaan yhteistyölle tietyt rajaukset. Suomi ei voi tehdä yhteistyötä sotaisan Venäjän nykyhallintoa tukevien maiden kanssa. Suomi myös edellyttää, että kohdemaat vastaanottaa omat kansalaisensa takaisin silloin, kun heillä ei ole vaadittavia edellytyksiä oleskella Suomessa.

Kehitysyhteistyössä painopiste kohdennetaan naisten ja tyttöjen oikeuksiin — naisten ja tyttöjen oikeuksiin. Useissa tutkimuksissa on havaittu, että maat ovat sitä vakaampia ja vauraampia, mitä vähemmän tyttöjen ja naisten oikeuksia rajoitetaan koulutuksen ja työelämän sarjoilla. Tyttöjen ja naisten oikeuksien tasavertaistaminen poikien ja miesten kanssa on Suomen kehitysyhteistyön perusta.

Kehitysyhteistyön tapaa uudistetaan. Yhteistyö ohjautuu vahvemmin kaupankäyntiin. Se on ollut myös kehittyvien maiden oma toive. Erialaisten kansalaisjärjestöjen tietotaitoa hyödynnetään vahvemmin. Valtion roolia vastaavasti vähennetään. Ukraina on Suomen merkittävin humanitaarisen avun kohdemaat — siis Ukraina.

Näillä muutoksilla Suomi tavoittelee kehitysyhteistyössä tehokkaampaa vaikuttavuutta. Julkisen talouden kohentaminen edellyttää säästötoimia, ja kehitysyhteistyöhön käytettävä määräraha on luonnollisesti mukana säästöissä. Kehitysyhteistyön onnistumista mittaa kuitenkin enemmän sen vaikuttavuus kuin eurojen määrä. Kaupankäyntiin kohdentuvalla kehitysyhteistyöllä on paremmat mahdollisuudet niin auttaa suomalaisia yrityksiä kuin kohentaa kohdemaiden vaurautta. Työn on oltava pitkäjänteistä, joten kohdemaiden sitoutuminen kehitysyhteistyöhön on erittäin tärkeää.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko on erittäin onnistunut asiakirja, ja sen pohjalta on hyvä työskennellä kohti oikeudenmukaisempaa maailmaa. Olen luottavainen sen suhteen, että näiden muutosten avulla se onnistuu. Suomen tavoitteiden onnistumista on kaikesta huolimatta syytä seurata huolellisesti. Vielä kerran lämpimät kiitokset kaikille asiakirjan laadintaan osallistuneille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

14.20 **Johannes Koskinen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko täydentää ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa. Valmistelussa ei ole ollut täyttä parlamentaarista seurantaa, kuten viime kaudella ylivaalikautisen kehityspolitiikan selonteon valmistelussa. Sosiaalidemokraattien mielestä on syytä noudattaa kautta linjan hyvää parlamentaarista käytäntöä.

Elämme ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä kehityspolitiikan kannalta maailmanlaajuisesti turbulencia aikaa. Suurvaltakilpailu kiihtyy, ja konfliktit lisääntyvät. Aseellisia on toistasataa menossa ympäri maailman. Sota Ukrainassa jatkuu edelleen. Lähi-idässä on suuri riski konfliktin eskaloitumisesta suursodaksi. Sudanissa sisällissota on ajanut maan akuuttiin ruokakriisiin ja nälänhätään. Nykytilanne korostaa entisestään välttämättömyy-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

tä saada koko kansainvälinen yhteisö ponnistelemaan aseiden vaikenemisen ja diplomati-an puolesta.

Kehitysyhteistyö ja humanitaarinen apu, samoin kuin kansainvälinen kauppa, ovat tärkeässä roolissa työssä vakaamman, turvallisemman ja kestävästi vauraamman maailman puolesta. Kaiken perustana tulee olla ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen edistäminen.

Me sosiaalidemokraatit pidämme hyvänä, että selonteon tekstissä pidetään yhä kiinni monista Suomen pitkän linjan tavoitteista — toivottavasti myös teoissa. Kaiken pohjana-han toimivat YK:n Agenda 2030 ja kestävä kehityksen tavoitteet. Painopisteitä meillä ovat naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien vahvistaminen sekä koulutus ja ilmastotoimet. Nämä ovat jatkossakin suomalaisen kehityspolitiikan valtteja.

Euroopan unionin rooli Suomen kauppa- ja kehityspolitiikan viitekehyksenä on kasva-va. Unioni ja sen jäsenmaat ovat yhdessä maailman suurin kehitysyhteistyörahoittaja, merkittävä kauppapoliittinen toimija, ja Suomi voi aktiivisuudellaan EU:n kehityspolitiikassa paikata valitettavia supistuksia omissa kehityspanoksissaan.

SDP on huolissaan siitä, että selonteossa painotetaan vahvasti joitakin kauppapolitiikan intressejä osin kehityspolitiikan tavoitteiden kustannuksella. Suomi on pitkään ollut sitou-tunut YK:n suosituksen mukaisesti tavoitteeseen siitä, että käyttäisimme 0,7 prosenttia bruttokansantulostamme kehitysyhteistyöhön ja 0,2 prosenttia vähiten kehittyneiden LDC-maiden tukemiseen. Näihin tavoitteisiin ei ole tunnetusti päästy. Se ei tarkoita sitä, että ta-voitetasosta pitäisi luopua.

Hallitus aikoo leikata ensi vuonna varsinaisesta kehitysyhteistyöstä sata miljoonaa eu-roa. Samoin useita järjestörahoituksen muotoja on lakkautettu tai leikattu, mikä heikentää kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia. Leikkausuhka jatkuu, jos taloustilanne ei tulevana vuosina kohene. Yksipuolisella karsimislinjalla Suomen toiminnan vaikuttavuus maailmalla heikkenee. Tämä ei olisi tavoitteidemme mukaista. Siksi toivomme, että voim-me jatkossa palata aiemmalle uralle kehitysyhteistyörahoituksessa.

Me sosiaalidemokraatit kannamme huolta erityisesti vähiten kehittyneiden maiden tar-peista. Jos Suomen kehitysyhteistyössä korostetaan kaupan ja viennin tukea liiaksi, vaara-na on, että vähiten kehittyneiden maiden rahoitus pienenee entisestään. Nyt niiden osuutta ei enää erikseen valtion talousarviossa edes seurata, vaikka ulkoasiainvaliokunta on vaati-nut seurannan palauttamista.

Ilmastonmuutos ja luontokato ovat kysymyksiä, joihin on puututtava vahvemmin. Ne koskettavat kaikkia, ja juuri kehitysmaissa niiden vaikutukset tuntuvat kovimmin. Suo-men tulee kansainvälisten sitoumusten mukaisesti tukea kehittyvien maiden toimia niin il-mastonmuutoksen hillinnässä kuin siihen sopeutumisessa sekä luontokadon pysäyttämi-nessä.

Toinen vakava aukko on, ettei kehityspolitiikan nimenomaisena päämääränä ole enti-seen tapaan köyhyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Ihmisarvoinen työ ja Kansainvälisen työjärjestön ILO:n määrittelemien työelämän perusoikeuksien edistämi-nen tulee kirjata sekä kehitys- että kauppapolitiikan keskeiseksi tavoitteeksi. SDP pitää myös tärkeänä, että kehitysyhteistyörahoituksen vaikuttavuutta tehostetaan samansuuntai-sesti kuin selonteossa on tehty.

Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikan perimmäisenä tarkoituksena on vahvistaa kehitty-viä maita oman vakaan kehitystien rakentamisessa. Kuten selonteko osoittaa, kauppa- ja

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

kehityspolitiikka kietoutuvat tiiviisti yhteen. SDP on samaa mieltä siitä, että meidän on edistettävä vientiämme ja suomalaisyritysten kansainvälistymistä. Samalla kehityspolitiikkaamme eri muodoissaan on aktivoitava, ei ajettava alas. Kansainvälinen vakaus palvelee niin suomalaisia kuin suomalaisyrityksiäkin.

Viime aikoina maan hallituksen linja — tai linjattomuus — Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa keskeisten periaatteiden noudattamisessa on herättänyt perusteltua huolta — esimerkiksi ministeri Tavion kielteinen päätös Ukrainan tasa-arvoliittoumasta ja hallituksen kyvyttömyys oikaista sitä. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä aikoo siksi myöhemmässä asiakohdassa esittää epäluottamusta ministeri Taviolle sekä koko hallitukselle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

14.25 **Anne Kalmari kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Etiopialainen lapsi itkee nälkäänsä. Kuuluuko se meille? Hallituksen mielestä ei oikeastaan.

Maamme taloudellinen tilanne on vakava, mutta ideologinen toisen värisiltä ihmisiltä avun poistaminen ei auta. Suomen nykyhallitus laittaa Afrikan kehitysyhteistyöhanoja kiinni eikä näe Afrikan valtioita potentiaalisina kauppakumppaneina. Jos muut Euroopan maat toimisivat samoin, maailmanpoliittiset seuraukset olisivat vakavia.

Venäjä ja Kiina ovat entistä aktiivisempia tässä nopeaa talouskasvua tekevässä maanosassa. Vastavuoroisesti Afrikan valtiot ovat jo nyt yhä useammin neutraaleja Venäjän ja Kiinan tekemiä kansainvälisen oikeuden loukkauksia kohtaan. Keskustan mielestä kehityspolitiikka tulee nähdä osana uusia markkinoita sekä osana turvallisuuspolitiikkaa. Näin Suomi vahvistaa myös omaa talouttaan. Samalla vaikutamme maapallon hyväksi omilla voimavaroillamme.

On perusteltua laatia erillinen kauppaja- ja kehitysyhteistyöselonteko. Se täydentää maamme ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa tänä epävakaana aikana. Käpertyvä Suomi on köyhempi Suomi. Kansainvälisesti avoimempi Suomi on menestyvämpi Suomi.

Kauppapolitiikka, vienti ja kansainvälistyminen kannattaa sijoittaa samaan salkkuun. Se on suomalainen vahvuus. Suomi on ollut tässä edelläkävijä. Paula Lehtomäki oli ensimmäinen ulkomaankauppa- ja kehitysministeri jo yli 20 vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Suomi on vientivetonen kansantalous. Meidän on pyrittävä suunnitelmallisesti avaamaan uusia kauppasuhteita kasvavilla markkinoilla. Se edistää myös kehitystavoitteiden saavuttamista.

Hallitus uudistaa suurlähetystöjen toimintaa kohti viennin edistämistä. Team Finland yhdistetään lähetystöihin. Keskustan eduskuntaryhmä kannattaa toimia mutta painottaa osaavaa johtamista muutosvaiheessa sekä riittäviä resursseja yritysten vientiponnisteluille. Pk-yritysten viennin tukeminen luo kasvua, työtä ja hyvinvointia koko Suomeen. Finnfundin roolia ei tule unohtaa. Kun osallistaa kehittyvien valtioiden kansalaiset yrittäjyyteen, se auttaa paljon kauaskantoisemmin kuin hetkellinen apu.

Maakuvalla on suuri merkitys siinä, onko Suomi houkutteleva ulkomaisille osaajille ja investoinneille. Suomi on vaarassa tippua vauhdista. Britannian ja Kansainyhteisön kauppakamariyhdistyksen puheenjohtaja varoitti hiljattain Suomen hallitusta rasistisesta ja muukalaisvastaisesta politiikasta. Suomen asenneilmapiirin on oltava avoimempi. Käper-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

tyvä Suomi on köyhempi Suomi. Kansainvälisesti avoimempi Suomi on menestyvämpi Suomi.

Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikkaan kohdistuvat leikkaukset ovat poikkeuksellisen suuria. Tätä menoa Suomi joutuu purkamaan kansainvälisiä sitoumuksiaan, kehityspolitiikan tuloksellisuus kärsii. Suomi eriytyy pohjoismaisesta viiteryhmästään. Harjoitetulla politiikalla on vaikutuksensa Suomen maakuvaan ja ulkopoliittisiin tavoitteisiimme, kuten pyrkimykseen YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi.

Arvoisa puhemies! Suomi voi käyttää omaa osaamistaan globaalien haasteiden ratkaisemisessa. Keskusta painottaa kehitysyhteistyössä erityisesti ruokaturvaosaamistamme. Kestävällä ja kannattavalla ruoantuotannolla on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa ja siihen sopeutumisessa. Suomalaisyriyten korkea osaaminen bio- ja kiertotalouden kysymyksissä rakentaa kestävämpää maailmaa ja menestyvää liiketoimintaa.

Kehittyvissä taloussuhteissa on kyse myös arvoista. Tasa-arvon, demokratian ja oikeusvaltion periaatteista on pidettävä kiinni kaikessa toiminnassa yksittäisiä päätöksiä myöten.

Arvoisat kollegat, pyydän vielä suuntaamaan ajatuksenne konfliktialueille — Ukraina, Gazaan, Israeliin, Haitiin, Nigeriaan — tai miettimään nuorta äitiä vaikkapa Suomessa. Päätän keskustan puheenvuoron saarijärveläiseen kylänakkojen runonpätkään: ”Maailmanrauhasta päättäköön äitien neuvosto. Sillä, jolla on lapsi sylissään, on vain yksi päämäärä: että lapsi saisi syödä puuroannoksensa turvassa, ilman pelkoa luottaen siihen, että tulevaisuudessa lapsi voisi elää ja opiskella maailmassa, jossa on rauha.”

Arvoisa rouva puhemies! Keskusta edellyttää Suomelta aktiivista ja vaikuttavaa kauppa- ja kehityspolitiikkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

14.31 **Inka Hopsu vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaupan ja kehityksen yhteys on ilmeinen. Meidän tulisi johdonmukaisesti tarkastella, mitä eri politiikkalohkoilla teemme, jotta yhteisesti asetetut globaalit tavoitteet etenisivät. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko sitoutuu YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden vauhdittamiseen. Se tunnistaa hyvin selvästi planetaarisen kolmoiskriisin eli ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen tuomat haasteet. Siksi onkin hyvin hämmästyttävää, että tämä nyt käsiteltävä kaupan ja kehityksen selonteko puhuu aivan eri kieltä. Siinä ei käsitellä kauppapolitiikkaa kestävä kehityksen työkaluna ja kehityspolitiikka taas nähdään ensisijaisesti alisteisena kotimaisen viennin edistämisen välineenä. Ohjaavaa on Suomen edun tavoittelu. Millemme vuosikymmenelle hallituksen ajattelu on pysähtynyt? Ilmastokriisi vaatii meiltä ratkaisuja muun muassa ruuantuotantoon, veden saatavuuteen, energiasiirtymään, sään ääri-ilmiöihin varautumiseen ja tautien ja sairauksien hoitoon. Näillä kaikilla on hyvin tiivis yhteys myös turvallisuusympäristöön. Onkin surullista, että hallitus nyt puolittaa ilmastorahoituksen, vaikka suomalaiset yrityksetkin ovat nähneet potentiaalinsa juuri vihreän siirtymän edelläkävijyydessä.

Arvoisa puhemies! Toisin kuin nyt, viime vaalikaudella linjattiin kehitysyhteistyöstä parlamentaarisesti ja ylivaalikautisesti. Pitkäjänteisyys on tärkeää, jotta pienen Suomen toimilla on oikeasti vaikuttavuutta. Kehityspolitiikan painopisteet eivät olleet puolueita suuresti jakavia, ja niistä tässä selonteossa toistetaan naisten ja tyttöjen oikeuksien vahvistaminen, koulutus ja ilmastotoimet. Sen sijaan viimeksi päätavoitteina myös olleet luonto-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

työ ja kestävä talous ja ihmisarvoinen työ tippuvat pois. On aivan selvää, että näillä tavoitteilla olisi hyvin tiivis yhteys kauppaan. Yhteiskunnallisen rauhan ja vakauden vahvistaminen, esimerkiksi työoikeuksien ja toimivan verotuksen kehittäminen, helpottaisivat myös suomalaisten yritysten toimintaa ja vähentäisivät toiminnan riskejä. Toivottavasti myös EU:n kesällä päättämä yritys vastuudirektiivi valmistellaan kansalliseen lainsäädäntöön ripeästi ja kunnianhimoisesti, vaikka tämä selonteko ei yritys vastuuta vielä noteeraa.

Arvoisa puhemies! Monia hyviä kehityspolitiikan tavoitteita haastaa ennätysuuri rahoituksen miljardin leikkaus tämän kauden aikana. Maailman varmaan oman elinaikani haastavin humanitääriin tilanne vaatisi päinvastoin rahoituksen nostamista ja 0,7 prosentin bruttokansantulotavoitteesta kiinni pitämistä. Ensimmäistä kertaa historiassa Suomen kehityspolitiikan päämäärä ei myöskään ole köyhyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen.

Globaalisti pakolaisia on ennätyspaljon. 110 miljoonaa on joutunut jättämään kotinsa luonnonkatastrofien, konfliktien ja autoritaaristen hallintojen uhan alta. Meitä lähinnä oleva Ukraina tarvitsee jatkuvaa tukeamme niin paenneille ihmisille kuin muun muassa humanitääriin kriisiin, energia- ja ympäristökriiseihin ja jo koko ajan käynnissä olevaan jälleenrakennukseen. Gazan kansanmurha on syventänyt Lähi-idän epävakautta, ja sielläkin alueen rauha ja vakaus näyttää vielä kaukaiselta. Humanitääristä apua tarvitaan niin Gazassa, Libanonissa kuin Syyrian pakolaisten parissa. Tämä on jälleen surullisen selvä osoitus siitä, kuinka sota vie pohjaa kehitykseltä. Rauhantyöhön ja rauhanvälitykseen panostaminen olisi Suomelle mahdollisuus edistää myös muuta inhimillistä kehitystä.

Uutisiin pääsevien sotien rinnalla emme saa unohtaa maailman muitakaan kärsiviä. Sudan, Myanmar, Venezuela, Afganistanin sorretut naiset ja vähemmistöt tai Nepalin tulvissa kotinsa menettäneet tarvitsevat kansainvälisen yhteisön apua ja Suomelta aktiivista osallistumista monenkeskiseen yhteistyöhön. Elämme maailmassa, jossa emme voi ajatella edistävämme omaa turvallisuuttamme ja taloudellista menestystä huomioimatta maailmanlaajuisia ongelmia. Sisäänpäinkääntyneisyys ja konservatismi saattavat tuntua hetken turvallisilta, mutta monimutkainen maailma vaatii yhteisiä ratkaisuja, demokratia ja ihmisoikeudet myös meitä puolustajikseen, jos niistä haluamme pitää kiinni.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

14.36 **Veronika Honkasalo vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on hyvin huolissaan siitä Suomen kehityspolitiikan suunnasta, johon Orpon hallitus on sitä viemässä. Ensimmäistä kertaa historiassa Suomen kehityspolitiikan päämääränä ei ole köyhyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen, vaan kokonaisvaltaiseksi tavoitteeksi on kirjattu "kaupan ja kehityksen entistä tiiviimpi yhteys".

Selontekoa lukiessa tuleekin selväksi, että kauppa on kiilannut kehitysyhteistyön edelle: painotus on Suomen viennin ja suomalaisten yritysten mahdollisuuksien edistämisessä. Kansainvälisten velvoitteiden mukaiset kehityspolitiikan päämäärät ja tavoitteet puuttuvat kokonaan. Kehitysyhteistyön rahoitusta on siis lähdetty ohjaamaan Suomen hyödyksi — se, jos mikä, on uuskolonialismia.

Orpon hallitus myös leikkaa kehitysyhteistyön rahoitusta radikaalisti aikana, jossa pandemian jäljet, ilmastokriisin kiihtyminen ja geopoliittiset jännitteet lisäävät köyhyyttä ja epävakautta ympäri maailmaa. Rahoituksen leikkaus syö myös Suomen arvostusta ja vai-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

kutusmahdollisuuksia kansainvälisissä instituutioissa ja kansainvälisessä politiikassa. Tämä on täysin väärä, vastuuton ja lyhytnäköinen suunta.

Arvoisa puhemies! Suomen kehityspolitiikan painopisteitä on myös kavennettu ja vähennetty. Suomi on aikaisemmin pitänyt vahvasti esillä demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota, mutta nyt ne ovat taka-alalla, eivät Suomen kehityspolitiikan varsinaisia tavoitteita. Lisäksi itse avun saaminen on ehdollistettu. Kehitysavun vastaanottajamaille esitetään ehtoja, kuten se, että valtioiden on vastaanotettava omia kansalaisiaan.

Vahvimmiksi painopisteiksi nousevat naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien vahvistaminen, koulutus ja ilmastotoimet. Nämä tietysti ovat kannatettavia painopisteitä, joista Suomen tuleekin pitää kiinni. Tosin meille on viime päivinä tullut selväksi, että Suomen ulkopoliittinen linja on nykyään perussuomalaisen tasa-arvon vastainen linja, sillä muu hallitus on siunannut Tavion päätöksen olla liittymättä Ukrainan tasa-arvoliittoumaan. [Vasemmalta: Järkyttävää!] Mitkään hallituksen yhteistyössä Sanni Grahn-Laasosen ja ministeri Tavion kanssa rustaamat osiot Ukrainan jälleerakentamiseen eivät tätä tosiasiaa poista. On selvää, ettei vasemmistoliitolla ole luottamusta ministeri Tavion toimintaan.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että ilmastotoimet ovat hallituksen painopisteenä, mutta kun selontekoa lukee, huomaa, että ilmastokriisin osalta näkökulma on suppea ja ohi varsinaisen asian. Ilmastorahoituksen osalta selonteossa todetaan vain nykytilan säilyttäminen eli se, että Suomi osallistuu ilmasto- ja ympäristörahoitukseen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti.

Ilmastokriisin vaikutus kehittyvissä maissa nähdään lähinnä mahdollisuutena suomalaiselle osaamiselle, viennille ja kaupalle. Selonteosta piirtyy kuva, että teemme ilmastotoimia vain silloin, kun voimme itse hyötyä niistä kaupallisesti, emmekä sen mukaan, mikä helpottaisi ilmastokriisistä pahiten kärsivien ihmisten tilannetta.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä Suomen on kannettava globaali vastuunsa. Kehityspolitiikkamme kaipaa jatkuvuutta ja johdonmukaisuutta. Suomen kaltaisen vauraan maan on tuettava kestävää kehitystä myös muualla niin, ettei ketään jätetä jälkeen. Siksi Suomen kehityspolitiikan päämäärinä pitäisi edelleen olla köyhyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen sekä kestävä kehitys ja ihmisoikeuksien vahvistaminen.

Arvoisa puhemies! Globaali ympäristökriisi on polttavin kestävä kehityksen este, ja sen eteneminen täytyy pysäyttää, jos halutaan tehdä vaikuttavaa kehityspolitiikkaa. Luonnon monimuotoisuuden hupenemisella ja ilmaston kuumenemisellä on suora linkki ihmisten elämän edellytyksiin muun muassa ruokaturvan ja kodin kautta.

Kehittyvät maat elävät jo nyt ilmastokriisin keskellä. Ilmaston kuumenemisen hillintä on tärkeää, mutta ilmastoon sopeutuminen on monilla alueilla aivan elinehto. Siksi olisi oikein, että Suomen kaltainen hyvinvoiva ja vahva maa auttaisi kehittyviä maita ilmastokriisiin sopeutuessa.

Arvoisa puhemies! Suomen on osoitettava teoissa, että se kantaa globaalin vastuun tilanteessa, jossa globaalin etelän luottamus länsimaihin on valtaviin kaksoisstandardien edessä murentumassa. Sen lisäksi, että kehityspolitiikan massiiviset leikkaukset ovat eettisesti täysin vastuuttomia, ovat ne myös leikkaus Suomen ulkopoliittiseen liikkumatilaan ja uskottavuuteen maailmalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Christoffer.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

14.41 **Christoffer Ingo r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Hallitus on päättänyt tarkastella maamme ulkomaankauppaa ja kehitysyhteistyötä yhdessä. Tämä on uusi ja tervetullut tapa tarkastella näitä kysymyksiä. Tässä toimintatavassa on paljon hyvää, vaikka emme saakaan unohtaa lahjoitusmuotoisen kehitysyhteistyön ja akuutin kriisiavun merkitystä. Koska kehitysmaiden tilanne paranee vain kestäväen kasvun avulla ja kasvuun tarvitaan kaupankäyntiä, meidän on löydettävä tapoja, joilla nämä asiat voidaan yhdistää tehokkaasti.

Kehitysyhteistyömäärärahojen vähetessä meidän on huolehdittava siitä, että panostamme juuri oikeisiin asioihin. Emme myöskään saa ummistaa silmiämme siltä tosiasialta, että kun monet länsimaat kehitysyhteistyömäärärahojaan pienentämällä vähentävät läsnäoloaan esimerkiksi Afrikassa, Venäjän ja Kiinan kaltaiset maat täyttävät länsimaiden jättämän tyhjiön. Tämänkaltaisen kehitys ei edistä niitä tavoitteita, joita meillä tulisi olla. Siksi pitkän aikavälin tavoitteenamme tulee olla se, että kehitysyhteistyömäärärahojemme osuus olisi 0,7 prosenttia bkt:stä ja että 0,2 prosenttia suunnattaisiin kaikkein köyhimmille maille. Meidän on kannettava globaali vastuumme, ja meitä tarvitaan.

Ärade talman! Vi behöver hitta nya kompletterande sätt att lyfta länder ur fattigdom. Vi vet att demokrati, fred och ekonomisk utveckling går hand i hand. I de allra fattigaste länderna bygger biståndet kontaktytor och skapar förutsättningar genom utbildning och främjande av mänskliga rättigheter. Den positiva utvecklingen kan sedan accelereras genom att företag kan etableras och finska företag kan komma in på nya marknader. De finansiella investeringar som är ämnade att öka de privata insatserna och handeln bör givetvis eftersträva samma mål och utvärderas med utvecklingskriterier. De rent ekonomiska intressena kan givetvis inte ställas över de övriga målsättningarna vår utvecklingspolitik har.

Medborgarorganisationerna behöver fortsättningsvis få starkt stöd så att kunskapen och medvetenheten om globala frågor kan stärkas.

Den framtida återuppbyggnaden av Ukraina kommer under en lång tid att synas i vår biståndsbudget. Som det också framgår i redogörelsen är målen för Finlands utvecklingssamarbete fortsättningsvis främjandet av flickors och kvinnors rättigheter, utbildning och klimatåtgärder.

Arvoisa puhemies! Samaan tapaan kuin olemme vahvasti sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän puolella, meidän on tuettava myös sääntöpohjaista vapaakauppaa. Nykyään puhutaan paljon tullimaksuista, kansallisten yritystukien määrän kasvusta ja maailman suurimpien talousmahtien, USA:n ja Kiinan, välisen kauppasodan jatkumisesta. Tämä vastakkainasettelua kärjistävä kehitys on pysäytettävä. EU kuuluu edelleen maailmanmarkkinoiden suurimpien toimijoiden joukkoon. Yhdessä meillä on neuvotteluvoimaa. Suomen tehtävänä tässä kokonaisuudessa on sääntöpohjaisen vapaakauppajärjestelmän puolustaminen. Tällä hetkellä Eurooppa on vaarassa jäädä jälkeen USA:sta ja Kiinasta tietyillä uuden teknologian aloilla. Samaan tapaan kuin tarvitsemme EU:n ulkopuolista akkuteknologian osaamista, hyvinvointimme on täysin riippuvaista siitä, että esimerkiksi vihreän siirtymän ja energiateknologian aloilla toimivat yhtiömme voivat toimia kaikkialla maailmanmarkkinoilla.

Hyvinvointia luodaan, kun yritykset voivat palkata henkilöstöä, valmistaa tuotteita ja palveluita ja viedä niitä ulkomaille. Siksi on hyvä, että hallitus tekee lisäpainotuksia vien-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

tiin ja kansainvälistymiseen, toteuttaa Team Finland -uudistuksen ja tekee aktiivisia lisäpainotuksia vienninedistämistoimintaan yrityksen koosta riippumatta.

Ärade talman! Finland fortsätter sin långsiktiga mänskorsrättspolitiska linje för att främja och försvara rättigheterna för bland annat kvinnor, flickor, personer med funktionsnedsättning, urfolk och köns- och sexuella minoriteter samt andra särskilt utsatta personer.

När vår värld förändras behöver även vårt sätt att tackla utmaningarna förändras, och den här redogörelsen är regeringens svar i det läge vi nu har.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

14.47 **Sari Tanus kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi haluan kiittää tekijöitä tiiviistä selonteosta. Elämme nopeasti muuttuvassa maailmassa, ajassa, joten tämän kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon niin kuin ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteonkin tulee pohjautua nykyhetkeen samalla tulevaisuuteen suunnaten. Suomen on reagoitava niin ulko-, turvallisuus- kuin kauppapolitiikassakin tapahtuneisiin muutoksiin. Samanaikaisesti on huomioitava ja painotettava kehityspolitiikan pitkäjänteisyyden ja vaikuttavuuden tärkeyttä.

Kehitysyhteistyö tänä päivänä on paljon muutakin kuin mihin menneinä vuosikymmeninä olemme tottuneet. Kehityspolitiikka on tärkeä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kauppapolitiikka ja kehitysyhteistyö kulkevat aiempaa tiiviimmin käsi kädessä. Merkittävä osa Suomen kehitysyhteistyöstä on edelleen lahjumuotoista, mutta maiden välistä yhteistyötä pyritään kehittämään myös taloussuhteita vahvistavaksi ja yksityisiä investointeja kannustavaksi. Kehitysyhteistyötä ja sen eri muotoja on hyvä tarkastella, ja käytettävissä olevat resurssit tulee kohdentaa parhaalla mahdollisella tavalla. Tässä kohtaa on tarpeen huomioida, että Suomi ei kehitysyhteistyössäkään tue hallintoja tai toimijoita, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa.

Kristillisdemokraatit painottavat, että kehityspolitiikassaan Suomen on nojattava omiin vahvuusalueisiinsa, joissa Suomella on hyvät mahdollisuudet tukea kestävä kehitystä. Toimiva demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeudet ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta ovat kestävä yhteiskunnallisen kehityksen edellytyksiä. Kehitysyhteistyön päämäärät perustuvat edelleen kestävä kehityksen tavoitteisiin sekä laajasti jaettuun prioriteetteihin, kuten naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien vahvistaminen, koulutus ja ilmastotoimet.

Yksityisen sektorin osallistumista kehitysyhteistyöhön ja -rahoitukseen on jatkossa lisättävä, sillä vain pieni osa kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavasta rahoituksesta voidaan kattaa julkisella rahoituksella. Kehittyvien maiden yritykset puolestaan tarvitsevat kotimarkkinoidensa ohella myös ulkomaankauppaa. Suomen on pyrittävä kehittyvien maiden kanssa kumppanuuksiin, sellaisiin, joista myös suomalainen yksityissektori voi hyötyä. On tärkeää huolehtia kansainvälistymiseen valmiiden suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten määrän ja roolin kasvusta. Kyseessä on koko Suomen taloudelle keskeinen asia, johon on panostettava yli ministeriö- ja organisaatorajojen.

Arvoisa puhemies! Suomen antamalla kehitysavulla on pitkät perinteet. Uraauurtavaa työtä eri puolilla maailmaa jo vuosikymmenten ajan ovat tehneet monet kristilliset järjestöt. Työ on ollut vaikuttavaa ja myös kustannustehokasta. Merkittävää työtä tehdään tänään monien järjestöjen toimesta. Suomen vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta kehitysyhteistyöjärjestöjen rahoitus ja toimintaedellytykset tulee varmistaa myös tulevina

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

vuosina. Valtion budjetissa on säilytettävä riittävä rahoitus kehitysyhteistyöhön. Hallitus on myös luvannut selvittää verovähennysoikeuden luomista kehitysyhteistyöhön tehtäviin lahjoituksiin. KD haluaa osaltaan edistää sen toteutumista.

Kehitysyhteistyössä ei ole kyse pelkästään taloudellisesta avusta. Presidentti Martti Ahtisaaren sanoja lainaten: "Et voi vaikuttaa heihin, ellet puhu heille". Suomalainen kehitysapu onkin vuosikymmenten ajan ollut monimuotoista vaikuttamista kohdemaiden arvoihin ja kehitykseen.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyksellä Ukrainaan on merkittäviä vaikutuksia Suomen kehitysyhteistyöhön. Aiempaa suurempi osa Suomen kehitysyhteistyöstä painottuu nimenomaan Ukrainaan. Ukrainan tukemisessa limittyvät kehitysyhteistyö sekä turvallisuus- ja kauppapolitiikka. Samalla kun Suomi osallistuu Ukrainan puolustuksen ja sen yhteiskunnan eri osa-alueiden tukemiseen, on varmistettava, että suomalaisilla yrityksillä on pääsy myös tuleviin Ukrainan jälleenrakennushankkeisiin. Suomen kansallisessa Ukrainan jälleenrakentamissuunnitelmassa keskitytäänkin erityisesti suomalaisyrityksille tarkoituksenmukaisiin rahoitus- ja neuvontapalveluihin, joita tarvitaan, jotta yritykset voisivat olla mukana rahoituksellisesti ja ajallisesti mittavassa jälleenrakennusurakassa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kristillisdemokraatit haluavat lämpimästi kiittää kaikkia kehitysyhteistyöhön osallistuvia toimijoita erittäin tärkeästä työstä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Tavio.

14.52 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Rouva puhemies! Kiitos eduskuntaryhmille puheenvuoroista.

Usein, kun puhutaan siitä perinteisestä kehitysyhteistyöstä ja sitten kehitysyhteistyöstä, jossa hyödytetään kaupallistaloudellisia suhteita tai yrityksiä, niin ne asetetaan toisiaan vastakkain. Minusta näin ei pitäisi tehdä, vaan nämä ovat kaksi tietä, jotka kulkevat rinnakkain samaan suuntaan. Tässä selonteon formaatissa tietysti nyt, kun on yhdistetty nimenomaan kauppapolitiikan ja kehityspolitiikan tavoitteet, käsittelytapakin on sellainen, ja me nimenomaan näin pyrimme antamaan kehittyville maille sitä, mitä ne itsekkin yleensä pyytävät. Kun kehittyvien maiden edustajia tapaa, niin he ovat kiinnostuneita siitä, miten Suomi voi tehdä heidän kanssaan enemmän kauppaa, enemmän investointeja, ja tällä minun mielestäni päästään nimenomaan tasapuolisiin kumppanuuksiin, joista kumpikin hyötyy, ja sehän siinä minun mielestäni strateginen ydin on ollut, muun muassa aiemman hallituksen aikana laaditussa Afrikka-strategiassa. Eli me saamme lisää suomalaista työtä ja yrittäjyyttä, ja samalla me tuemme kehittyvien maiden omaa teollistumista, ja sitä kautta, kun se heidän kansantaloutensa kasvaa, he pystyvät myös keräämään verotuloja.

Kehityspolitiikka on mielestäni pitkäjänteistä työtä. Tavoitteita ei ole sillä tavalla haudattu kuin tässä hieman lähdettiin kärjistämään. Me joudumme tekemään tässä taloussuhdanteessa ja siis ennen kaikkea tämän ylivelkaantumisen vuoksi, mitä Suomelle on kertynyt, nyt pienemmillä resursseilla, mutta sitten tietysti samalla joudumme keskittymään siihen, että ne resurssit käytetään entistä tehokkaammin. Kestävän kehityksen ensimmäinen tavoite on köyhyyden vähentäminen, ja mielestäni se kytkeytyy hyvin juuri tähän tematiikkaan, eli suinkaan emme ole luopuneet tuollaisesta tavoitteesta. [Välihuuto vasemmalta]

Suomi tukee myös köyhimpiä LDC-maita pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti. Suomen tukea kohdistuu muun muassa YK-järjestöjen kautta ja kehityspankkien kautta ja menee

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

jatkossakin kaikkein köyhimmille maille. Samalla kun kansalaisjärjestöjen osuus tuesta on kasvanut, niin sitä kohdentuu myös paljolti juuri vähemmän kehittyneisiin maihin.

Siinä keskustan puheenvuorossa jo särähti korvaani hieman väite siitä, että Suomi ei näe Afrikan maita potentiaalisina kauppakumppaneina. Siitähän tämä koko paperi juuri kertoo, ja jos katsotaan heti täällä selonteon alussa olevaa tilastoakin sivulla 6, niin minun mielestäni se hyvin kuvastaa juuri sitä, miten kehittyvien maiden osuus maailmanmarkkinoista nimenomaan kasvaa, ja tässä kerrotaan siitä, miten me pääsemme yrityksiemme kautta niille markkinoille lisää. Eli näen sen asian kyllä aivan toisin. Toivottavasti voin selvittää sitä vielä kysymyksin, jos tämä näkemys tarkentuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Okei, pidetään tässä vaiheessa pieni debatti, kun näyttää olevan tarvetta. — Edustaja Kiljunen.

14.55 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka pohjautuu arvopohjaiseen realismiin, johon myöskin tämä selonteko nojautuu. Me olemme tietoisia siitä, että hallituksen sisällä on ollut ristiriitaisuuksia nimenomaan tästä arvopohjasta, joka näyttyy sisäpolitiikassa, mutta nyt ne ristiriitaisuudet ovat viime aikoina näyttäneet myöskin ulkopoliitikassa, ja tämä on tietysti vakava haaste, koska ulkopoliittiset ristiriitaisuudet heikentävät meidän kansainvälistä uskottavuuttamme ja ulkopoliittikan johdonmukaisuutta. Se ei ole kansakunnan etu.

Me olemme tietoisia siitä, että pääministeri Orpo on arvopohjaltaan hyvin vankasti puhunut sukupuolten välisestä tasa-arvosta ja myöskin seksuaalivähemmistöjen oikeuksista, samaa tasavallan presidentti. Siihen nojautuu Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja arvopohjainen realismi.

Tuemme pääministeriä tältä arvopohjalta. Silti me joudumme antamaan hänelle epäluottamusta pääministerinä, koska hän ei ollut kykenevä, hallitus ei ollut kykenevä muuttamaan ministeri Tavion tekemää päätöstä, [Puhemies koputtaa] joka on ristiriidassa nimenomaan tämän ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjamme kanssa. Tulemme tekemään tämän epäluottamuslause-esityksen sitten työjärjestyksen seuraavassa asiakohdassa, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

14.57 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhteiset arvot on aivan kirjaimellisesti ja täysin tarkasti kuvattu ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa, ja nyt sitten ne näkyvät myös tässä kauppaa ja kehitystä koskevassa selonteossa, [Kimmo Kiljusen välihuuto] eikä tästä yhteisestä arvopohjasta ole mitään epäselvyyttä [Veronika Honkasalon välihuuto] eikä myöskään näistä hyvistä tavoitteista, jotka tänne selontekoon on kirjattu, ja ne siellä selvästi lukevat.

Oleellista on nyt se, että meillä on täysi varmuus siitä, että jatkossa voimme luottaa siihen, että nämä yhteiset linjat näkyvät ja linja pitää [Kimmo Kiljusen välihuuto] aina myös tekojen osalta, ja tässä suhteessahan hallituksen ulostulo viime perjantaina oli varsin uskottava. [Välihuutoja vasemmalta] On tärkeää, että tasa-arvosta vastaava ministeri tulee nyt vielä sitten vahvistamaan tätä kokoonpanoa siten, [Puhemies koputtaa] että myös nämä tasa-arvoon liittyvät kysymykset [Pia Lohikosken välihuuto] todella toteutuvat varmuudella Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä kehitysyhteistyössä.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

14.58 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun keskustelua tarkkaan kuuntelin, niin siitä kävi ilmi, että itse asiassa enemmistö eduskunnasta, noin matemaattisesti, olisi tämän perinteisen kehitys- ja kauppapolitiikan linjalla. Kun kuunteli vaikkapa RKP:n tai kristillisdemokraattien korostuksia, niin siinä tultiin hyvin lähelle sitä kantaa, jota me esitimme: että vaikka tiedetään, että joudutaan tekemään säästöjä, niin meidän pitää sitä aktiivisemmin olla vahvoja siinä arvoperustassa ja ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja demokratian edistämisessä ja siinä, että kaikkein köyhimmistä huolehditaan, humanitaariseen apuun satsataan.

Samaan aikaan, jotta näitä välttämättömiäkin leikkauksia jotenkin kompensoitaisiin, meidän pitää olla entistä aktiivisempia kaikenlaisissa organisaatioissa, mutta erityisesti kehitysrahoituslaitoksessa ja EU:ssa, jotta niiden kautta sitten näille samoille ryhmille kaikkein tärkeimpiin kehitys- ja kauppapolitiikan periaatteisiin saadaan lisää vahvuutta. Me kannamme oman osamme, vaikka jouduttaisiin pieniä vähennyksiä kotimaiseen budjettiin tekemään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

14.59 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nostin tuossa puheenvuorossani sitä maiden keskittymistä tai suuntautumista eri suuntiin. Kun kehitysyhteistyöhankkeet vähenevät Afrikassa, niin he eivät näe enää meitä samalla tapaa kumppanikseen. Eivät myöskään kaupankäynnin ovet aukea samaan tapaan kuin vaikkapa Kiinalle, jolla on varaa rahoittaa erilaisia asioita ja joka tekee aika härskiäkin bisnestä Afrikan mantereella. Sama koskee tietysti Venäjää. Itse todella paljon kannan siitä huolta, mikä on suuntautuminen Afrikan mailla, jos Afrikan maat eivät koe eurooppalaisia maita enää kumppaneina. Näettekö te tätä haastetta, ministeri Tavio?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaleva.

15.01 **Atte Kaleva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy nyt vähän ihmetellä, kun täällä salissa sosiaalidemokraatit kertovat, että he eivät tiedä oikein, mikä nyt on tämä hallituksen linja, kun juuri meillä on tämä ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko tässä talossa käsittelyssä ja nyt täällä käsitellään tätä kauppaan ja kehitykseen liittyvää selontekoa, missä on erittäin selkeästi tuotu esiin, on erittäin selkeästi tuotu esiin, mikä se linja on, se yhteinen linja. [Välihuutoja vasemmalta] — Kuunnelkaa nyt hetken aikaa siellä vasemmalla laidalla. — Täällä salissa te kuulitte ryhmäpuheessa, miten ollaan sitouduttu, samoin kuin ministeri Tavion puheessa, tähän yhteiseen linjaan. Aikaisemmin sieltä demarit ihmettelivät, mikä on tämä arvopohjainen realismi, kun ei oikeastaan tiedettä, mikä... Sekin on hyvin selkeästi tuotu kyllä esille. Kun täällä nyt syytetään tästä linjan epäselvyydestä, niin kyllä minä sanon, että hallituksen linja on selvä, mutta herää kysymys, mikä on sosiaalidemokraattien linja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

15.01 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin hyvä, että ministeri Tavio on tässä kohtaa keskustelemaan ja ymmärtämään näitä haasteita, joita selonteosta olemme nostaneet. Koitan kuitenkin väentää rautalangasta. Maailmassa on äärimmäisen sekava ja vaikea poliittinen tilanne: on useita sotia, sota Euroopassa ja naapurimme Venäjä häikäilemättöminä valtapyrkimyksineen aggressiivisesti Ukrainan kimpussa. Onko tämä se aika, jolloin haluamme nähdä maamme johdon riitelevän niin sanotusti identiteetti- ja poliittisin perustein ulkopoliitikasta? Ei ole.

Ukrainassa, kuten sodissa yleensä, eri vähemmistöt — vammaiset, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt, lapset — ovat haavoittuvassa asemassa. Ukraina oli itse pyytänyt maita mukaan koalitioon edistämään tasa-arvoista jälleenrakennusta, juuri haavoittuvien ryhmien tarpeiden huomioimista. Tämä on täysin Suomen ulkopoliittisten ja turvallisuuspoliittisten linjojen mukaista. Kumpikin vaihtoehto on huono: joko Tavio tavoitteli omien äänestäjien suosiota tai hän ei halunnut näitä ryhmiä tukea. En halua tällaista ulkopoliitikkaa [Puhemies koputtaa] Suomelta nähdä, ja ministeri ei kyllä nauti luottamustani.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

15.03 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleensä menee niin, että kun kovasti pitää erikseen joka lauseessa korostaa, että yhtenäisiä ollaan, niin silloin herää kyllä epäily, että ei todellakaan olla yhtenäisiä. Senhän osoittaa myös tämä TP-UTVAn kokous, josta vasta sitten jälkikäteen uskallettiin kertoa, että sielläkin esitettiin eriävä mielipide. Suomeltahan menee maine ja kansainvälinen asema todella näitten kehitysyhteistyöleikkausten myötä, ja se vaikuttaa suoraan myös siihen, millä tavalla kauppaa voidaan kehittyvien maiden kanssa tehdä. Mutta Suomen maine menee myös siitä, että meillä on maailmalla ministeri, joka edistää tasa-arvovastaista agendaa, ja — pitää muistaa — myös ministeri, joka aikaisemmin keskeytti esimerkiksi UNRWAn rahoituksen omalla päätöksellään ja joka puhuu Helsingin Sanomissa islamisaatiosta. Eikö teitä, kokoomus, hävetä, että istutte samassa hallituksessa ministerin kanssa, joka käyttää tällaisia termejä? Te olette juuri tehneet hienon rasisminvastaisen kampanjan, johon mikään hallituspuolue ei ilmeisesti ole sitoutunut. Me puhumme teoin. Ne ovat ne teot, jotka täällä ovat tärkeimpiä, ei se, kuinka monta kertaa [Puhemies koputtaa] te toistatte sitä, että te olette yhtenäisiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

15.04 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyössä kauppapolitiikan ja kehityspolitiikan pitää kulkea rinnakkain, aivan kuten ministeri Tavio puheessaan esitti.

Selonteossa ”vahvistetaan naisten rooleja työntekijöinä, yrittäjinä ja johtajina, tuetaan naisten ja tyttöjen koulutusmahdollisuuksia” — todella tärkeitä asioita. Naisten ja tyttöjen asema on monissa maissa — Afrikan maissa, arabimaissa — erittäin huono, joten Suomenkin pitää vahvasti vastustaa vääristynyttä, jopa sadistista, toimintaa niissä maissa naisia kohtaan. Ja kysymys ministeri Taviolle: jos naisilla olisi johtajuuksia ja vaikutusvaltaa enemmän näissäkin maissa, sotaa käyvissä maissa varsinkin, voisiko olla niin, että rauhan edellytykset olisivat paljon paremmat, jos naiset saisivat ottaa enemmän osaa?

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Biaudet. — Mikrofoni.

15.05 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ensiksi yhtyä edustaja Hopsun vetoomukseen siitä, että ministeri Tavio voisi harkita uudestaan tätä Ukraina-viiteryhmää. Olisi erittäin tärkeää, että me voimme yhdessä niiden maiden kanssa, jotka nimenomaan taistelevat naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon puolesta, taistella sitä taantumuksellista liikettä vastaan, jossa nimenomaan naisten oikeudet halutaan riisua niin rajusti täällä maailmassa. Tunnen oikeasti syvää huolta siitä, että en voi kertoa lapsilleni ja tyttäriilleni, että me emme ole täysipitoisesti mukana siinä rintamassa — parempi on olla yhdessä kuin yksin. [Kimmo Kiljunen: Arvokas puheenvuoro hallituksen riiveistä!]

Lisäksi haluaisin kysyä ministeri Taviolta sitä, että kun tässä haetaan kaupan kautta nyt sitten kehitysvaikutuksia, mutta on ihan ilmiselvää, että yksityinen puoli ei pysty samalla tavalla olemaan läsnä niissä kaikkein vaikeimmissa tilanteissa ja maissa, niin miten me voisimme päästä tähän 0,2:een ja miten me voisimme kiinnittää siihen enemmän huomiota. Olisiko mahdollista, että ulkoasiainvaliokunnan [Puhemies koputtaa] toivomus ja suositus, että todella seuraisimme tätä kaikkein vähiten kehittyneiden maiden tai köyhimpien maiden [Puhemies koputtaa] tilannetta paremmin, myöskin olisi mukana meidän budjetisamme? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Poutala.

15.06 **Mika Poutala kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisilla järjestöillä on pitkä historia kehitysyhteistyön toteuttajina, ja monia kristillisiä järjestöjä voi suosiolla kutsua sen työn edelläkävijöiksi. Kautta kehitysyhteistyön historian on meidän jokaisen osallistuminen siihen ollut olennaisen tärkeää. Talvisodan aikana saimme itse vastaanottaa naapurimaiden auttamishaluisten ihmisten ruokalahetyksiä. Vuosien myötä olemme itse siirtyneet Fidan kirpputorien asiakkaisiksi ja Kirkon Ulkomaanavun vuohien lahjoittajiksi.

Kehitysyhteistyöhön tehtävien lahjoitusten verovähennysoikeutta halutaankin nyt selvittää, mikä edelleen auttaisi järjestöjä tärkeässä työssään ja kannustaisi kaikkia meitä suomalaisia tekemään yhdessä entistä enemmän hyvää. Monella suomalaisella yrittäjällä on käsissään avaimia esimerkiksi kestävämpään kehitykseen, jolloin viennistä on hyötyä paitsi Suomelle myös koko maailmalle. Vuosikymmenet ovat kuitenkin osoittaneet, ettei kaupalla voida täysin korvata kehitysyhteistyötä sen perinteisessä mielessä. Äärimmäisen köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen on edelleen myös suomalaisen kehitysyhteistyön tärkeä tehtävä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Pauli.

15.08 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Emme tue maita, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa — aivan oikein. Ukraina on Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde tässä tilanteessa — myös aivan oikein. Aivan oikein on myös se, että naiset ja tytöt ovat painopistealueenamme. Samoin on oikein, että emme

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

anna tukea maille, jotka eivät halua ottaa vastaan omia kansalaisiaan Suomesta, jos tilanne sitä edellyttää.

Afrikkaa on tässä sivuttu muutamaan kertaan. 1800-luvulla Ranska ja Iso-Britannia jakoivat Afrikkaa, tällä hetkellä siellä jako tapahtuu Venäjän ja Kiinan välillä. Kysyn ministeriltä: miten näette tämän vaikuttavan Afrikan tulevaisuuteen, kehitysyhteistyön tuloksellisuuden mahdollisuuksiin, koska nämä valtiot tuskin siellä ihmisoikeuksista aivan hirveästi välittävät?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keskkisarja.

15.09 **Teemu Keskkisarja ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kauppa on toki viisaampi painopiste kuin vastikkeeton apu. Silloin kun Suomi oli kehitysmaa, nälkää, tänne ei tippunut kehitysapua penniäkään, äyriäkään, kopeekkaakaan — Luojan kiitos. [Kimmo Kiljunen: 60-luvulle asti oltiin nettosaaja!] Kuvitelkaa kehitysyhteistyökumppaneita poraamassa kaivoja Ryysyrantaan, Putkinotkoon, Pentinkulmaan, tyrkyttämässä meijerin perustajille ilmaisia vuohia, kõrteille kivempaa uskontoa, täyttämässä tukiaisilla Helsingin byrokraattien liivintaskut. Suomalaiset kehittyivät omin voimin, omin sielunvoimin. Sitä samaa toivon nyt kehitysmaalaisille. [Kimmo Kiljunen: Syvä historiantuntemus!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri. [Edustajan mikrofoni on kiinni] — Mikrofoni.

15.10 **Miapetra Kumpula-Natri sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uudelleen. — Kun käsittelemme ulko- ja turvallisuuspolitiikan selontekoa täydentävää kauppa- ja kehitysyhteistyön selontekoa, ymmärrämme, että nämä kaikki liittyvät toisiinsa. Ja kun meille on vielä viime viikon perjantailta saatu UTV:stä erimielisiä päätöksiä ylös, niin näkisin todella tärkeänä, että tässä keskustelussa olisi mukana myös pääministeri. Tuntuu todella ohuelta, että pääministeri pystyy siirtämään vastuunsa tästä sektoriministeri Grahn-Laasoselle, kun perustuslakikin jo vaatii pääministeriä johtamaan hallitusta, ja taas presidentin työn mahdollisuus johtaa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tehdään yhdessä, yhteistyössä hallituksen kanssa. Pääministerillä on tässä iso vastuu, ja sen takia myös epäluottamuslausetta koko hallitusta kohtaan joudutaan tässä esiin ottamaan.

Toinen asia tästä paperista, joka tänään on käsittelyssä. Ministeri, sanotte, että köyhyys on ilman muuta kehityspolitiikan päämääränä ja poistamiseen kohteena. Meillä on todella moni asiantuntija ihmetellyt, missä se täällä sanotaan? Täällä sanotaan myös se, että Suomi on historiallisesti sitoutunut YK:n suosituksen mukaiseen kehitysrahoituksen 0,7 prosenttiin, mutta tässä ei sanota mitään tavoitetta [Puhemies koputtaa] tälle hetkelle. Ja sitten täällä ei sanota myöskään [Puhemies: Aika!] sitä köyhimpien maiden köyhyyden poistamista ja tavoitteellista numeroa. [Sari Tanuksen välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

15.11 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kauppapolitiikka ja kehityspolitiikka ovat oikein toteutettuna yhteistyössä erinomainen asia. Pitää muistaa se iso tosiasia, että Suomen ei pienenä valtiona kannata olla kokoaan isompi tässä asiassa, niin kuin ilmastopolitiikassa yritetään leikkiä, että me maailman parannam-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

me. Ei muuten onnistu sekään. Jos ajatellaan, että siinä kehitysyhteistyöpolitiikassa, mitä kehitysyhteistyötä teemme, on tärkeää valita ne oikeat kohteet, niin kaikkeen emme voi vaikuttaa, mutta sen, minkä teemme, teemme hyvin.

Muistelen tässä mennyttä aikaa sen verran, että aikanaan, kun Vietnam oli meidän yksi merkittävä kehitysyhteistyökohde, kehitettiin maata, joka oli joutunut ylivoimaisen esteen takia, sodan takia, omassa elämässään kamalään tilanteeseen. Nyt se on semmoisessa talouskasvussa, että se on oman talousalueensa, sen valtavan kasvavan talousalueen, paras maa tällä hetkellä. Kasvaa niin, että kohina käy, ja sieltä tulee tuotteita ympäri maailmaa. Ja kun olen muutaman Vietnamista Suomeen tulleen ihmisen kanssa keskustellut, niin he käyvät siellä toki vierailulla, ovat suomalaisia nyt, mutta ovat iloisia siitä, että kotimaa menestyy. Tässä olkoon sitten erinomainen esimerkki hyvästä kehitysyhteistyöstä. [Juha Mäenpää: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

15.12 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole riitaa, ja linja on selvä. Suomi toimii kehityspolitiikassaan aktiivisesti osana Euroopan unionia ja kansainvälistä yhteisöä. Suomen pitää panostaa vaikuttamiseen EU:ssa, jotta sieltä saadaan riittävä ja pitkäjänteinen tuki Ukrainalle, myös maan jälleenrakentamiselle. Suomen on oltava aktiivinen edistämään Ukrainan tukea myös kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa. Suomen lähtökohtana on, että Venäjä ei voi voittaa sotaa. Suomi jatkaa Ukrainan tukemista niin pitkälle kuin se on tarpeen, koska Ukraina taistelee nyt tälläkin hetkellä maailman demokratian, Euroopan ja Suomen puolesta. Ukraina on meille olemassaolon kysymys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

15.13 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikolla tässä salissa pääministeri vakuutti, että perjantaina tämä hallituksen sotku ulkopolitiikasta käydään läpi ja sen jälkeen rivit ovat suorana. No perjantaina kuulimme, että koko hallitus kuittasi Tavion päätöksen jäädä ulos tästä Ukrainan jälleenrakentamisen tueksi tarkoitettua tasa-arvoliittoumasta. [Juha Mäenpää: Se oli oikea päätös!] Täällä hallituspuolueista edelleenkin kyseenalaistetaan ja kysytään Taviolta tästä, vaikka hallitus on jo perjantaina linjannut, että se jää ulos. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Kuulimme myös, että pääministeri vakuutti, että nyt Suomi on tässä, hallitus on tässä yhtenäinen, vaikka sen jälkeen, vain pari tuntia sen jälkeen, kuulimme, että yksi hallituspuolue oli jättänyt pöytäkirjaan merkinnän erimielisyydestä koskien Suomen toimintaa YK:ssa.

Arvoisa puhemies! Olisi kohtuullista, että nyt saisimme kuulla pääministeriltä, mikä on tilanne. Nythän tämä näyttää siltä, että tilanne jatkuu. Nämä hallituksen erimielisyydet on nyt virallistettu. Arvoisa puhemies, ei näin voi jatkua. Tähän tarvitaan selkoa. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

15.15 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu siltä, että oppositio on pääministeri Orpon kimpussa kuin tasmanianpiru — Kalevi Sorsahan toi tämän eläimen suomalaiseen keskusteluun, voitte katsoa historiankirjoista. Nimittäin kun oppositiolla, demareilla ja muilla, ei ole esittää varteenotettavaa vaihtoehtoa hallituksen suurelle linjalle, sille talouspolitiikalle, mitä hallitus tekee, niille työmarkkinauudistuksille, [Välihuutoja — Vasemmalta: Ei ole todellista!] mitä hallitus tekee, joissa hallitus yhteisesti vie hallitusohjelmaa eteenpäin ja toteutukseen, niin oppositio joutuu puuttumaan tällaiseen loiskiehuntaan, jonka ilmaisun taas toi Urho Kekkonen suomalaiseen keskusteluun. Ja loiskiehunalla tässä yhteydessä tarkoitan esimerkiksi näitä hallituksessa kiistatta olevia vivahde-eroja, mitä tulee Lähi-idän tilanteeseen. [Välihuuto vasemmalta]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

15.16 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämähän on juuri se ongelma: Kaikki hallituksen sisällä selittelevät omiaan. Jokaisella ministerillä on oma linja, hallituspuolueilla on omat linjat, mutta yhteistä ulkopoliittikan linjaa ei nyt tunnu olevan. Jos puhutaan tästä selonteosta, te sanotte siellä, että on ihmisoikeuspoliittinen linja, johon kuuluvat sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt. No, miksi sitten Ville Tavio, ministeri, ei perunut päätöstä näiden vähemmistöjen ja Ukrainan osalta? [Pia Lohikoski: Sanat ja teot!]

Toinen ongelma on tämä YK. Jälkikäteen te käytte keskustelua täällä ja lehdistössä — ennen kaikkea teidän ministerinne, koska eivät uskalla tulla tähän saliin. He kiistelevät jälkikäteen YK:n päätöksistä. Tämä on ennenkuulumatonta. Tällaista ei ole ennen tapahtunut. Suomi on pieni kansakunta, jolla on yksi linja, jota pitää noudattaa niin Helsingissä, Brysselissä kuin New Yorkissa. Miten te väitätte, että Suomi voisi näin sekavalla toiminnalla uskottavasti pyrkiä YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi? [Veronika Honkasalo: Erittäin hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

15.17 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja tai, sa-noisinko, varaministeri Zyskowicz tunnetaan kyllä siitä, että hän osaa selittää hallituksen toiminnan parhain päin. Mutta nyt tuo ei kyllä mene läpi, arvoisa edustaja Zyskowicz. Ky-sehän on hallituksen täysin itse aiheuttamasta ongelmasta, joka on kiistatta ongelma koko Suomelle, jos meiltä lähtee näin ristiriitaisia ulkopoliittisia viestejä. Te itse sanoitte viime viikolla tässä salissa, että tuskinpa sieltä TP-UTVAsta nyt päänsilitystä tulee ministeri Tavioille, [Ben Zyskowicz: Eikä tullut!] ja mitä tuli? Koko hallitus kuittasi tämän linjan eikä muuttanut päätöstä mennä mukaan tähän tasa-arvoliittoumaan, vaikka pääministeri itse totesi — itse totesi — [Ville Tavion välihuuto] että olisi hallituksen linjan mukaista mennä tähän. Ja Tavio täällä totesi päinvastaista.

Arvoisa puhemies! Valitettava tosiasia on se, että nämä perjantain tapahtumat ja tiedo-tus jättivät enemmän ilmaan kysymyksiä kuin antoivat vastauksia. Ja niihin kysymyksiin täällä eduskunnassa [Puhemies koputtaa] me vaadimme nyt vastauksia. [Puhemies koput-taa]

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Arvoisa puhemies! Minkä takia Suomi ei mennyt mukaan [Puhemies: Aika!] tähän tasa-arvoliittoumaan, vaikka olisi voinut niin tehdä? Miksei hallitus tehnyt tästä päätöstä? [Juha Mäenpää: Se on tehty päätös!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

15.18 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! TP-UTVAn kokoukset eivät ole julkisia, mutta olen itse vakuuttunut siitä, että ministeri Tavio ei saanut siellä ainakaan pelkästään päänsilitystä. [Eva Biaudet: Mitä sitten tapahtui?]

Mitä sitten tulee näihin kysymyksiin:

Ukraina — Suomi on kaikin tavoin mukana Ukrainaa tukemassa sekä nykytilanteessa että jälleenrakennuksessa. Myös tasa-arvo, tyttöjen ja naisten oikeudet sekä seksuaalivähemmistöjen oikeudet ovat mukana Suomen tuessa. Ja kuten kerrottiin, nyt hallituksesta sekä ministeri Tavio että tasa-arvoministeri Grahn-Laasonen ovat mukana seuraavaa tukea valmisteltaessa.

Mitä tulee Lähi-itään, niin se jakaa Suomen kansaa ja se jakaa eduskuntaa. Ei ole tavatonta eikä outoa, että Lähi-itää koskevissa nyansseissa, kuten tämä YK-äänestys, on hallituksen sisällä erilaisia painotuksia. Kuten tämän päivän lehdistä on voitu lukea, niitä on ollut aikaisemminkin, [Puhemies koputtaa] mutta silloin siitä ei tehty sellaista numeroa kuin mitä oppositio nyt haluaa tehdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

15.19 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitokset ministerille vastauksista ja kiitokset arvokkaasta tärkeästä työstä, mitä olette tässä puristuksessa tehnyt. — Haluaisin sanoa, että yhteiskunnan rakentamiseen ja kehittämiseen tarvitaan kaikkia, myös kaikkia ja kaikella tavalla suuntautuneita tyttöjä ja naisia. Sen vuoksi tyttöjen ja naisten — kaikella tavalla suuntautuneiden tyttöjen ja naisten — aseman, oikeuksien ja terveyden, myös seksuaali- ja lisääntymisterveyden, edistäminen on tärkeää. Suomen äitiys-, lasten- ja ehkäisyneuvola on vuosikymmenten ajan tehnyt merkittävää työtä, edistänyt hyvinvointia ja ehkäissyt monia ikäviä, traumaattisia kokemuksia. Kysyisinkin ministeriltä: viedäänhän tätä erinomaista vientituotetta myös kehitysyhteistyön maihin edelleenkin?

Sitten kiitokset ministerille koulutuksen, myös ammatillisen koulutuksen, edistämisestä myös ukrainalaisille. On tärkeää, että myös tytöt myös Ukrainassa pääsevät kouluihin, sinne koulutuksen pariin, ja on tärkeää, että siellä myös opitaan. Kysyisin ministeriltä: [Puhemies koputtaa] seurataanhan myös kehitysyhteistyömaissa koulutuksen tuloksellisuutta ja oppimista?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haavisto.

15.21 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun pitäisi ensin onnitella teitä, ministeri Tavio, siitä, että te olette näyttäneet yksittäisen ministerin voiman. Myöskin ulkopoliittisessa päätöksenteossa joskus itsepäisyyttä tarvitaan. Ministerin on hyvä pitää päänsä. Olette näyttäneet kaapin paikan Suomen ulkopoliitikassa tämän Ukrainan tuen tiettyjen elementtien osalta. En kuitenkaan onnittele teitä sen vuoksi, että pidän

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

tätä kaapin paikkaa vääränä. Ajattelen niin, että meidän tulisi olla siinä rintamassa, joka mieltii ja tukee tasa-arvoa Ukrainassa ja kuuluu myöskin tähän kansainväliseen koalitioon.

Kun puhutaan kehitysyhteistyömäärärahoista: Ulkoasiainvaliokunta oli viime viikolla Genevessä. Kävimme tutustumassa Suomen työhön YK:n ihmisoikeusneuvostossa, ja olemme tehneet siellä hyvin paljon ihmisoikeuksien eteen. Suomi on turvallisempi silloin, kun maailmassa ihmisoikeudet toteutuvat, mutta kuulimme, että tuki YK:n ihmisoikeusneuvostolle aiotaan pudottaa viidennekseen tästä eteenpäin. Tällaisia muutoksia minusta ei tarvita tässä tilanteessa, jossa maailmassa ihmisoikeuksia pitäisi puolustaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

15.22 **Kaisa Garedeu ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä kaudella kehitysapupolitiikkaan on palautettu realismi ja kustannustehokkuus. Sen lisäksi, että kehitysavusta leikataan lähes 1,3 miljardia, on sen kohdemaat ja panostukset harkittu viisaasti. Tietysti Ukraina on tärkein kohteemme. On luonnollista, että autamme hyökkäyssodan kohteeksi joutunutta, lähialueellamme sijaitsevaa valtiota. Sen lisäksi Suomi panostaa yhteistyöhön sellaisten maiden kanssa, joilla on potentiaalia ja sisäistä halua parantaa omaa tilannettaan. Nyt toiminnasta on tehty vastavuoroista, niin että siitä hyötyvät niin kohdemaat kuin suomalaiset vientiyrityksetkin.

Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle siitä, että loputtoman rahojen haaskaamisen aikakausi on nyt ohi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

15.23 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden riveistä täällä mainostetaan tukea ammatilliseen koulutukseen Ukrainassa. — Hyvä toki, vaikka samalla leikkaattekin ammatillisesta koulutuksesta Suomessa.

On hyvä, että kehitysyhteistyön painopisteessä säilyy koulutus, mutta sen uskottavuutta nakertavat leikkaukset myöskin siinä ja alistaminen kauppapoliittisille tavoitteille. Suomen panostukset koulutuksen tukemiseen pienentyvät kehitysyhteistyössä rajusti, sillä 30 prosenttia tulee olemaan vähennystä vuoden 2023 tasosta. Se on paljon.

Laadukas koulutus on perusedellytys niin köyhyyden vähentämiselle, työpaikkojen luomiselle, talouskasvulle, tasa-arvolle, vakaille demokratioille kuin ilmastonmuutoksen torjumisellekin. Tässä ollaan yleensä oltu yksituumaisia.

Hallituksen täällä mainostama yhtenäinen linja kuitenkin horjuu tasa-arvon edistämiseksi, kun ministeri Tavio päätti, että Suomi ei ole tukemassa Ukrainaa tasa-arvoliittoumassa naisten, tyttöjen ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen auttamiseksi. [Puhemies koputtaa]

Tämän vuoksi myös vasemmistoliitto on mukana epäluottamuslauseessa ministeri Taviolle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Gebhard.

15.24 **Elisa Gebhard sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän todella huonona sitä, että hallituspuolueiden edustajat pyrkivät kerta toisensa jälkeen vähätteleämään tä-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

män ministeri Tavion päätöksen merkitystä ikään kuin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asema olisi jokin yksittäinen kuriositeetti, joka ei isoa linjaa muuta.

Tosiasia on kuitenkin, että se, kykenemmekö me edistämään tasa-arvoa, tyttöjen ja naisten oikeuksia, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia, nimenomaisesti määritellään konkreettisin teoin. Nämä mainitut teemat ovat juuri niitä, joissa Suomi on pitkäaikaisesti ulkopoliitikassaan ja kehityspoliitikassaan profiloitunut, joista meillä on osaamista ja joista meidät tunnetaan. Sen takia tämä ministeri Tavion päätös on aivan käsittämätön. Se on meidän oman kehityspoliittisen ja ulkopoliittisen linjamme vastainen, epäjohdonmukainen ja kaiken lisäksi haittaa myös Ukrainan tukemista.

Korostan: näyttää siltä, että henkilökohtaiset ennakkoluulot vähemmistöjä kohtaan haittaavat jo Ukrainan tukemista. [Puhemies koputtaa]

Tämä on syy sille, miksi me tulemme esittämään epäluottamuslausetta ministeri Taviolle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

15.25 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua on hämentänyt jo pidemmän aikaa se, miten viime aikoina sanat ja teot ulkopoliitikasta puhuttaessa eivät ole lainkaan vastanneet toisiaan. Sen takia tietysti tämänkin selonteon äärellä miettii, mitä sanotaan ja mitä oikeasti tehdään. Tämän pitäisi perustua ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon, mutta nämä ovat kuitenkin todella eriparisia, tämä selonteko ja se aiempi selonteko.

Ministeri Tavio kertoi tässä, että kyllä Suomi aikoo jatkossakin panostaa kaikkein köyhimpien maiden tukemiseen, mutta se ei täällä näy. Siihen ei ole täällä tavoitteita, rahat on viety, ja jopa ei enää raportoida siitä sitoumuksesta, jonka olemme tehneet YK:lle 0,2 prosentin osuudesta. Aivan yhtä lailla tässä päätöksessä Ukrainan tukemiseen sanat ja teot eivät millään tavalla kohdanneet.

Haluan myös sanoa, että sivistyksen mitta on se, kuinka suhtaudumme heikko-osaisimpiin. Nyt näyttää siltä, että tämän hallituksen [Puhemies koputtaa] vastaus on moukkamaisuus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

15.27 **Lotta Hamari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin tärkeää, että selonteossa todetaan Suomen kehityspoliitiikan painopisteiden olevan myös jatkossa naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja oikeuksien vahvistaminen, koulutus ja ilmastotoimet. Tätä on painotettu myös ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa, ja tästä on syytä pitää kiinni.

Mutta kuitenkin näistä julkilausutuista tavoitteista huolimatta ministeri Tavio teki päätöksen Suomen jättäytymisestä pois Ukrainan jälleenrakentamisen tasa-arvo- ja inklusiivisuusliittoumasta, eikä tähän tullut muutosta myöskään siellä TP-UTVAssa. Hallituksen ulkopoliittinen linja on tältä osin pettymys. Olisinkin halunnut kysyä ministeriltä, miksi tästä liittoumasta jäätiin pois.

Mutta kuten edustaja Kumpula-Natri totesi, olisin pitänyt myös tärkeänä, että pääministeri olisi ollut tätä keskustelua kuuntelemassa, varsinkin kun näitä säröjä hallituksen ulkopoliittisessa linjassa nyt tällä hetkellä näyttää olevan.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

15.28 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulla on ilo toimia Suomen ihmisoikeusneuvottelukunnan puheenjohtajana, ja voin vakuuttaa, että ministeri Tavio on kyllä puolustanut naisten ja tyttöjen sekä seksuaalivähemmistöjen oikeuksia useaan otteeseen omilla toimillaan. Tästä ei ole epäselvyyttä, kuten ei myöskään Suomen linjasta. [Vasemmalta: Kyllä on epäselvyyttä!]

Iloitsen siitä, että edistämme läpileikkaavasti naisten ja tyttöjen oikeuksia kehitysyhteistyörahoituksessa ja hankkeissa kansainvälisten ja EU:n tavoitteiden mukaisesti. Tämä hallitus uudistaa nyt kehitysyhteistyötä. Yksityinen sektori otetaan mukaan vahvasti, ja kohdennuksia tehdään myös maihin, jotka haluavat auttaa itse itseään. Tämä on hyvä suunta: anna mieluummin oppi siitä, miten viljellään, kuin että viet sinne apuna leipää.

Koulutus on erittäin tärkeä painopisteemme, tämä on hyvä asia. Me haluamme vaikuttaa kehitysyhteistyötä. Kun rahaa ei ole Suomessa ja elämme velaksi, on myös kehitysyhteistyörahoituksen tasoa sopeutettava. [Puhemies koputtaa] Me puutummme myös väärinkäyttöihin [Puhemies: Aika!] ja seuraamme, miten tukea käytetään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

15.29 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksiselitteisesti: Ministerin tasa-arvon vastainen työ ei ole hyväksyttävää, eivätkä ole myöskään leikkaukset kehitysyhteistyöhön tai hallituksen kehityspolitiikan muutokset. Kehityspolitiikassa ei voi unohtaa kaikista vaikeimmassa asemassa olevia köyhiä maita, vaikka se ei yrityksiä niin kiinnostaisikaan. Samaan aikaan kun tarve on aivan valtava, te faktisesti kavennatte Suomen kehityspolitiikkaa ja viette painopistettä pois köyhyyden vähentämisestä.

Oleellista olisi myös kehityspoliittinen johdonmukaisuus, mutta tässä selonteossa kaupapolitiikkaa ei edes käsitellä kestävän kehityksen näkökulmasta. Aito johdonmukaisuus vaatii sitä, että ympäristökriisiä eniten kiihdyttäneet maat sitoutuvat riittäviin ilmasto- ja luontotoimiin, maailmankauppaa uudistetaan reilummaksi, työntekijöiden oikeuksia puolustetaan, veroparatiiseja kitketään ja turvaa hakevia autetaan. Nyt hallituksen politiikka on täysi peilikuva tästä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

15.30 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanotaan, että kun asiaa toistelee tarpeeksi itselleen, niin alkaa itsekkin uskoa siihen, että se on totta. Nähtävästi pääministerikin on ottanut tästä mallia, kun hän puhuu, että hallituksella on yhtenäinen linja ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, mutta totuushan on se, että eihän se sitä ole. Jos katsomme nyt viimeisten kahden viikon aikana julkista keskustelua, mitä hallituspuolueet ovat keskenään käyneet muun muassa ministeri Tavion tekemästä ratkaisusta, niin kyllä edelleen kysymyksiä herää, vaikkakin viime perjantaina TP-UTVAsta tuli sinällään linjakas päätös siitä, mikä se linja on. Mutta ei siinäkään mennyt monta tuntia, kun se linja vedettiin jo alas ja tuli selvyys, että hallituksessa on edelleen ristiriitoja ulko- ja turvallisuuspoliittisesta linjasta, mitä tulee vaikka tähän Ukrainan jälleenrakentamiseen tai sitten Lähi-idän tilanteeseen.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Arvoisa puhemies! Nyt kun kauppapolitiikka näyttää ottavan selkeää etunojaa kehitys-yhteistyöpolitiikassa, niin kysyisin ministeriltä: miten näitä kaupan esteitä nyt sitten ai-otaan todellisuudessa purkaa, koska tilannehan on siinä mielessä vähän kaksijakoinen, että me muun muassa Afrikan osalta haluamme edesauttaa heidän kehittymistään [Puhemies koputtaa] mutta samalla kuitenkin pidämme yllä ylituotantoa Euroopassa ja tuontirajoituk-silla estämme heidän pääsyään Euroopan markkinoille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

15.32 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin Suomen harjoitta-man kauppapolitiikan kuin kehitys yhteistyön on laajasti edistettävä kestävää kehitystä ja ihmisoikeuksien toteutumista. Orpon hallitus kuitenkin leikkaa rajusti kehitys yhteistyöstä ja tekee kehitys politiikasta paljolti Suomen vienninedistämisen välineen. Tämä on valitet-tava muutos Suomen aiempaan linjaan. Suomen tulisi korkean osaamisen maana kantaa vastuuta ympäristökriisien ratkaisemisesta globaalisti sen sijaan, että katsotaan vain omaa etua.

Arvoisa puhemies! Suuri osa Suomen kauppapolitiikasta tehdään EU-tasolla. Suomen on toimittava johdonmukaisesti myös EU:ssa edistäen sitä, että EU vahvistaa sitoutumis-taan lapsityövoiman ja pakkotyön kieltoon sekä ympäristövastuullisuuteen, kuten metsä-kadon torjuntaan. Toivottavasti hallitus myös tätä vahvasti vie eteenpäin.

Vielä lopuksi totean, että ajatus kehitys yhteistyölahjoitusten verovähennysoikeudesta, johon KD ryhmäpuheessaan viittasi, on kannatettava. Teimmekin tästä lakialoitteen yhdes-sä edustaja Hopsun kanssa, ja toivottavasti hallitus tällä tavalla kehitys yhteistyön tukea [Puhemies koputtaa] edistää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

15.33 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ovaska ja muutkin vasemmistopuolueiden edustajat ovat kovasti täällä kritisoineet Tavion päätöstä jättäytyä ulos tasa-arvoliittoumasta. Itse te viime viikolla olitte kovasti huolissanne siitä, että tämä aiheuttaa Suomen ulkopoliittikkaan jonkinlaisen särön, ja nyt te itse yritätte sitä säröä hakata — varmaan niin, että se jotenkin irtoaisi tai poikkeaisi tai siitä tulisi syvempi railo. Te veivaatte itse sitä. Tämä on juuri niin kuin edustaja Zyskowiec sanoi, että tämä on semmoista loiskiehuntaa, millä te yritätte tässä viedä asiaa eteenpäin.

Päätös on tehty, pulinat pois. Ja oikein mielelläni odotan sitä, kun täällä on sanottu, että tästä tehdään Taviota kohtaan epäluottamusesitys. Odotan sitä mielelläni ja katson, miten keskustalaiset äänestävät. Miettikää te siellä keskustassa, ketkä teitä äänestävät. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

15.34 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Väittävätkö hallitus ja hallituspuolueet, että meidän pitäisi olla hiljaa? Tämä soppa on vain ja ainoas-taan hallituksen ja sen ministereiden itsensä aikaansaama. Vain hallituksella on mahdolli-suus myös selvittää tämä itse keittämänsä soppa.

Ja, edustaja Mäenpää, älkää olko huolissanne siitä, mitä keskusta äänestää. Keskusta ryhmäkokouksessaan päättää meidän eduskuntaryhmämme kannan, ja me haluamme edus-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

taa sellaista kantaa, että Suomen ulkopolitiikan linja on selkeä ja Suomen ulkopolitiikan linja on sama niin Helsingissä, Brysselissä kuin New Yorkissa. [Eduskunnasta: Se on — ja jopa Afrikassa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

15.35 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä sanoisin edustaja Mäenpäälle näin päin, että pääministeri Orpo on hyvin tietoinen, että me tulemme täällä tänään keskustelemaan tästä arvopohjaisen realismin uskottavuudesta. Hän ei ole kuitenkaan tässä paikalla vakuuttamassa meille, että me voimme antaa hänelle tukemme siitä, mitä edustaja Vikman ja edustaja Kaleva täällä toivat esille, että tämä on täysin selkeästi kirjattu: me edistämme sukupuolten välistä tasa-arvoa ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia. [Sofia Vikman: Näin se on, hyvä!] — Minä uskon siihen, että näin juuri on.

Mutta minkä takia meillä on ministeri, joka nimenomaan toimii toisella tavalla? Toimii toisella tavalla. Me olemme siinä tilanteessa, kun TP-UTVA asiaa käsitteli — tiedämme myöskin presidentin kannan, joka on sanottu New Yorkissa selkeästi — että ministeri, jonka mandaattiin kuuluu mahdollisuus peruuttaa tämä päätöksensä, ei sitä silti tee.

Tämä pakottaa meidät antamaan epäluottamuksen hallituksen kyvyttömyydelle tässä asiassa.

Älkää sanoko, että me sotkemme ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, kun te ette tee sitä päätöstä, [Puhemies koputtaa] mitä te sanotte edustavanne, ja me haluamme teitä tukea siinä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

15.36 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ulko- ja turvallisuuspolitiikan mittakaavaan. Kun te oppositiossa väitätte, että hallituksella on erimielisyyksiä ulkopolitiikan linjasta, niin tähän ei pidä ollenkaan paikkaansa. [Kimmo Kiljunen: Mistä me puhutaan?] Jos katsotaan sitä, mikä on ulkopolitiikan tärkein tehtävä, se on pitää huolta Suomen turvallisuudesta ja edellytyksistä suomalaisten hyvinvointiin, huolehtia Suomen alueellisesta koskemattomuudesta, itsenäisyyden turvaamisesta ja siitä, että me emme joudu aseellisiin konflikteihin.

Mitä tulee tämän hallituksen ulkopolitiikan kovaan ytimeen, niin siitä tämä hallitus on historiallisen yksimielinen. Hallitus on yksimielinen Suomen puolustuksesta, Nato-integraatiosta, Yhdysvallat-suhteen kehittämisestä, Ukrainan tuesta, Venäjän toimien tuomitsemisesta — kaikesta siitä, millä on todella väliä tämän kovan ytimen osalta.

Meillä on ollut paljon erimielisempiäkin hallituksia. Jos katsotaan edellistä hallitusta, niin siellä oltiin hallituksen edustajien joukossa erimielisiä jopa [Puhemies koputtaa] Suomen Nato-jäsenyydestä.

Mitä tulee näihin kahteen sinänsä tärkeään yksityiskohtaan, [Puhemies koputtaa] jotka ovat nousseet keskusteluun, [Puhemies: Aika!] niin me onneksi tänä päivänä Suomessa myös kestimme keskustelua [Puhemies: Aika!] näistä sinänsä tärkeistä yksityiskohdista, kunhan tämä iso kuva on selkeä ja kunnossa ja yhteisistä linjoista on sovittu... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Minuutti on minuutti kaikille. — Edustaja Honkasalo.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

15.38 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se on poikkeuksellinen tilanne, että esimerkiksi kyselytunnilla oppositioedustajana joutuu puolustamaan hallituksen ulkoministeriä, ja sen tein viime viikolla. On täysin poikkeuksellista, että hallituspuolueiden edustajat haukkuvat tasavallan presidenttiä, pääministeriä. Ei sellaista olla vähään aikaan nähty, joten kyllä tämä on täysin hallituksen oma soppa, hallituspuolueiden omalla vastuulla.

Ja edustaja Vikman, mitä tulee ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, te varsin hyvin tiedätte, että siihen liittyy Ukrainan tukeminen juuri sillä tavalla, miten Ukraina itse toivoo, ja tämä tasa-arvoliittoutuma oli nimenomaan Ukrainan omasta toivomuksesta lähtenyt liikkeelle. Monet kokoomuksen edustajat itse pitivät julkisuudessa erittäin paheksuttavana sitä, että Suomi päätti jättäytyä tämän ulkopuolelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joon.

15.39 **Joon Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän tässä hallituksen sekoilussa on siirrytty siihen vaiheeseen, että pääministeri lähettää edustaja Zyskoviczin selittelemään tänne hallituksen linjaa — tai linjattomuutta. Tässä kuitenkin koko ajan häilyy yllä epäily hallituksen linjasta: uskommeko me niihin sanoihin ja teksteihin, jotka te olette tehneet, vai katsommeko enemmän niitä tekoja, joita yksittäiset ministerit ovat tehneet? Kun näiden välillä on huutava ristiriita, niin olisi kyllä sopivaa, että pääministeri itse olisi täällä selittämässä hallituksen linjaa. Pääministeri ei voi piilotella tällaisella hetkellä, kun kaikkialla yhteiskunnassa kohdistuu epäily hallituksen ulkopoliittikan linjaan, [Ben Zyskowicz: Ihan totta!] ja tämän takia pääministerin olisi syytä tässä keskustelussa olla.

Vielä kummallisemmaksi tämän tekee se, että pääministeri tänään on antanut haastattelun yhdelle uutismedialle ja todennut siinä, että hallitus on yksimielinen, vaikka onkin erimielinen. Tällaiseenhan ei kyllä pysty, tällaiseen jonglööraukseen, kuin todellinen [Puhemies koputtaa] taikuri, ja nyt olisi kyllä paikallaan, että pääministeri tulisi tänne selittämään, mitä hän tällä tarkoittaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

15.40 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kukaan ei ole kieltänyt sitä, että näissä kahdessa jo pitkään puheena olleessa yksityiskohdassa hallituksen sisällä oli erilaisia näkemyksiä, mutta kun puhutaan sopan keittämisestä, niin oppositio haluaa kiehua tätä soppaa yli äyräidensä. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Hallitus perjantaina yhdessä presidentin kanssa linjasi asiat, ja sen jälkeenkin — se on fakta — Lähi-itä ja Lähi-idän kriisiä koskevissa yksityiskohdissa hallituksen sisällä on erilaisia painoituksia. Mutta se, että oppositio haluaa näitä yksityiskohtia päivästä toiseen suurennella, tehdä karpäsestä härkästä ja kiehua tätä soppaa yli äyräidensä, johtuu siitä, että oppositio on niin heikoilla varsinaisissa asioissa, [Veronika Honkasalon välihuuto] ja myös siitä, että ulkopoliittikan linjasta, siis suuresta linjasta, on niin täydellinen yksimielisyys, että te joudutte nyt näihin lillukanvarsiin edelleen tarttumaan. [Kimmo Kiljunen: Ihmisarvo ei ole lillukanvarsi!] — Ei ollut kyse ihmisarvosta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

15.42 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä puhutaan muusta kuin lillukanvarsista nyt.

Tasa-arvon edistäminen on Suomen ulko- ja kehityspolitiikan pitkän linjan painopiste. Nyt yksittäinen ministeri on päästetty vetämään omaa erillistä ja hyvin tasa-arvovihameilistä linjaansa. Olen itse siinä käsityksessä, että tätä liittymistä mukaan tähän tasa-arvofoorumiin Ukrainassa ehdittiin jo valmistella ulkoministeriössä. Kuitenkin hanke tyssäsi Tavion esikuntaan, koska siellä tartuttiin muun muassa liittouman nimessä mainittavaan inkluusiivisuus-sanaan ja siihen, että perustamisasiakirjassa mainittiin seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöt. Ja tätä linjausta ei maamme hallitus ole pyörtänyt, vaan se kuitattiin Suomen yhteisenä linjana — lukee selonteoissa mitä tahansa — niin että jos sen sopan kiehumisen haluaa lopettaa, niin kun pyörtää tämän päätöksen, niin saadaan kattila pois levyttä, edustaja Zyskowicz. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vähämäki.

15.43 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Niin, todellakin tämä kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko käsittää lisäksi myös viennin edistämisen.

Mutta kyllähän se on oikeastaan niin, että tässä Suomen pitkässä linjassa kehitysavun osalta useamman vaalikauden aikana on painopiste ollut tyttöjen, lasten ja naisten tukemisessa, ja nyt on tehty siis painopistevalinta, jossa tätä aloitetta, neljän miljoonan tukea seksuaaliliittoumalle, ei toteutettu. Tämä olisi kenties ollut sitten pois näistä muista kohteista, kuten tyttöjen, lasten ja naisten tukemisesta.

Mutta viennin edistämisestä. Kun tehokkuuden näkökulma on tässä mukana ja kansainväliset nopeat muutokset voivat iskeä vaikka teknologiakehityksen avulla, niin tässä mainitaan, että valikoitu tukeminen alojen ja alueiden osalta otetaan käyttöön. Mitä tämä tahoo sanoa? Miten saavutetaan nämä monipuoliset kumppanuudet ja sitten toimitusketjujen hajautuminen, että ne eivät olisi vain yksittäistä teknologiaa tai toimitusketjusta kiinni?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Annan tässä vaiheessa vielä vastauspuheenvuorot edustajille, jotka eivät ole sitä tässä debatissa saaneet, ja sen jälkeen ministerin haluaman puheenvuoron. — Edustaja Perholehto.

15.44 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyllä tuntuu, kun debattia kuuntelee, että hallitus on yksimielinen vain siitä, että se on erimielinen ja aika monesta asiasta. Yhdyn täällä edustajakollegoiden kritiikkiin siitä, että on aika paljonpuhuvaa, että pääministeri Orpon tai ulkoministeri Valtosen sijaan täällä yksittäiset kansanedustajat ovat kertomassa hallituksen linjasta. Minusta se alleviivaa sitä, minkälaisen painoarvon hallitus on valinnut tälle selonteolle antaa.

Mutta varsinaisen asia, jonka vuoksi puheenvuoron pyysin, liittyy siihen, kuinka näköalattomina pidän niitä puheenvuoroja, joita täällä on käytetty ilakoidakseen siitä, kuinka paljon kehitysyhteistyöstä leikataan. Nimittäin, jos näkee sitoutumisen globaaliin kehitykseen ja yhteistyöhön rahan haaskaamisena, niin ei näe paljoakaan. Tällaisessa ajassa, jossa maailma jakautuu blokkeihin, tällaisessa ajassa nimenomaan ei kannattaisi kääntää selkäänsä globaalille etelälle, sillä samalla kun Suomi katsoo pois kehittyvistä maista, vetäytyy kumppanuuksista, niin autoritaariset valtiot tulevat sinne tilalle. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Ja jos se viesti, jonka te haluatte täältä lähettää, on, että tervetuloa Venäjä, tervetuloa Kiina, niin silloin kyseenalaistan kovin paljon myös teidän tukeanne Ukrainalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Skinnari.

15.46 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikka on ollut keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Ja kehityspolitiikalla on viime vuosina maailmassa saatu aikaan, samaan aikaan kun ulko- ja turvallisuuspolitiikka, perinteinen kova ydin, on ollut aivan suurissa vaikeuksissa.

Arvopohjainen realismi. Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin tietysti voisi sanoa, että tämä kuulostaa aika pistemäiseltä arvopohjaiselta realismilta: toisaalta kerätään pisteitä niille omille kannattajille ja viestitellään yksittäisistä asioista — ja silloin, kun johdetaan pistemäisesti, niin silloin kokonaisuus kärsii.

Ja kun katsoo nyt tätä ulkopoliittikan johtamista ja päätöksentekoa, niin menemättä nyt historiaan tarkemmin en muista Suomen lähihistoriasta, että TP-UTVAn asioita olisi jouduttu keskustelemaan, käsittelemään tällä tavalla kuin nyt tehdään. Jotain se kertoo johtajuudesta, jotain se kertoo yhteistyökyvystä, ja olisin kysynyt, arvoisa ministeri: [Puhemies koputtaa] mihin te tarvitsette sosiaali- ja terveysministeriötä tuomaan asiantuntemusta ulkoministeriön kovaan ytimeen, kun puhutaan kehityspolitiikasta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Tavio.

15.47 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä selonteossa todetaan siis Suomen tuki kestäväen kehityksen tavoitteille, ja niistä, kuten totesin, ensimmäinen on köyhyyden poistaminen. Keskustelu on tietysti nyt sitten täällä eduskunnassa hyvin erilaista kuin se, miten kansainvälisillä foorumeilla käydään tästä asiasta keskustelua, koska ehkä siellä ei ole tarvetta sellaiselle mustavalkoisuudelle, mitä sisäpolitiikassa usein on. On todettu ja käsitelty jo useiden hallituskausien aikana sitä, että ei riitä julkinen raha maailmassa näiden kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen ja sen takia niistä myös ollaan globaalisti jäljessä.

Kauppan ja kehityksen yhdistäminen on juuri sitä toimintaa, jolla yritetään vastata tähän gäppiin, saadaan vivutettua lisää yksityistä rahaa myös kehittyviin maihin. Edustaja Pauli Kiuru nosti esiin globaalin idän toimintaa ja siihen vastaamista, ja siitähän tässä juuri on kyse. Samaa teemaa nostettiin esiin myös keskustan riveistä.

Euroopan unioni on suurin kehitysyhteistyörahoittaja, jos katsotaan globaalia kontekstia ja Afrikan maita. Jos puhutaan Afrikasta, niin tietysti se tällä yleistasolla voi antaa hie-man väärän kuvan, koska Afrikassa on 50 hyvin erilaista maata. Afrikan maat ovat meidän viennistä semmoista kahden prosentin luokkaa, mutta koska sinne syntyy kasvua ja ennen kaikkea sieltä näitä kehitysmaita koko ajan nousee ja niistä on hyviä esimerkkejä, niin ensinnäkin kaksi asiaa.

Minä näen, että näiden kehittyvien maiden nousun takana ovat kyllä perinteiset yhteistyöponnistelut mutta myös se täällä esiin nostettu näkökulma kansakunnan omasta työstä sen oman hyvinvoinnin eteen. Ne eivät ole toisiaan poissulkevia asioita, ja vaikkapa Kenia on tästä hyvä esimerkki. Kun Kenia on kasvava talous, niin sitä kautta me saamme myös omia yrityksiämme jatkossa lisää Kenian markkinoille. Me pystymme auttamaan sitä, vauhdittamaan sitä Kenian kansan omaa työtä. Ja tietysti se hyödyttää sitten taas meidän

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

yrittämiämme, kun me etsimme uusia markkinoita ja hajautamme riskejä ja parannamme huoltovarmuutta.

Samoin edustaja Hoskosen mainitsema Vietnam on tietysti erinomainen esimerkki. Mielestäni sielläkin on oman kansan työpanoksella se keskeinen rooli siitä huolimatta, että me tuemme heitä. Eli mielestäni tässä keskustelussa kumpikin osapuoli on oikeassa. Myös Nepal on sitten tällainen graduoitava maa, mihin yhä meillä menee paljon panostuksia. Mutta tietysti olisi hyvä, jos niitä saataisiin muuttamaan ajassa niin, että kaupalliset panostukset lisääntyvät sitä myötä, kun sitten nämä perinteisemmät kehitys yhteistyöpanokset vähenevät.

Lopuksi tässä rajatussa puheenvuoroajassa kiitän edustaja Elomaata, joka otti naisten ja tyttöjen oikeudet hienosti esiin. Mielestäni juuri sitä se länsimainen demokratia itsessään on, mitä me kaikki täällä olemme puolustamassa. Sehän on pitkälti juuri ihmisten tasa-arvoa, itsemääräämisoikeutta, ja sehän on juuri se asia, mikä on nyt globaalisti jatkuvasti kasvavissa määrin uhattuna.

Tietysti naisten ja tyttöjen tasa-arvo mahdollistaa myös talouskasvua, kun heidän osallistumistaan yhteiskunnassa lisätään. Suomella on myös kansallinen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelma, eli sekin näkökulma huomioidaan meidän ulkopoliittisissamme, ja YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenin tukeminen ja väestörahoisto UNFPAn tukeminen jatkuvat tällä hallituskaudella merkittävinä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Garedew.

15.52 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella Suomen ulkomaankauppa- ja kehitysapolitiikkaan on palautettu realismi ja ehdollisuus. Loputon suomalaisten veronmaksajien rahojen syyttäminen pitkin maita ja maita ei ole ollut mistään näkökulmasta katsottuna kestävä eikä kannattavaa. Tällä hetkellä joudumme ottamaan itse velkaa ja maksamaan korot jokaisesta muille maille lahjoittamastamme eurosta — samaan aikaan, kun sopeutamme oman maamme taloutta. Aidosti kestävä rahan lahjoittaminen olisi vain, jos pystyisimme tekemään sen ylijäämästä. Näin ei nyt valitettavasti ole.

Tämän nyt käsiteltävän selonteon lause summaa nykyhallituksen linjan erinomaisen hyvin: ”Suomen tavoitteena on rakentaa kehittyvien maiden kanssa tasavertaisia ja kestäviä kumppanuuksia, jotka perustuvat molemminpuoliseen hyötyyn ja kunnioitukseen.” Tähän sisältyy se, että kehitys yhteistyö keskitetään sellaisille maille, joilla on sisäinen vahva tahto kehittyä — maille, joiden hallinto tavoittelee maalleen taloudellista riippumattomuutta, demokraattista ja vakaata tulevaisuutta. Tämä yhteistyö tehdään siis niin, että se tukee yksityisiä investointeja kohdemaihin ja hyödyttää samalla suomalaisia vientiyrittäjiä. Suomi on hyvä malliesimerkki siitä, että maa voi nousta köyhyydestä ulkomaankaupan avulla. Siksi tiedämme, että se on toimivin tie.

Muutenkaan julkinen sektori ei voi olla pitkällä tähtäimellä rahan lähde. Meidän taloutemme ei vain sitä kestä, ja sen lisäksi köyhien maiden riippuvuutta muiden maiden almuista vain lisättäisiin. Lisäksi suomalaisten rahoja on valunut myös täysin hukkaan, korruptioon ja väärinkäyttöksiin. Myös niihin puututaan nyt paremmin. Selonteon mukaisesti kehitys yhteistyövarojen käyttämistä valvotaan tarkasti ja väärinkäytökset johtavat tuen lakkauttamiseen ja mahdolliseen takaisinperintään. Näin sen kuuluukin mennä.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Koska Suomen tehtävä on ensisijaisesti huolehtia suomalaisista, on kehitysapu ollut tämän hallituksen merkittävä säästökohde. Hallituskauden aikana sieltä nipistetään lähes 1,3 miljardia euroa. Myös pelisäännöt on tehty nyt selväksi. Kehitysyhteistyö on ehdollistettu omien kansalaisten vastaanottamiselle ja kansainvälisten sääntöperusteisen järjestyksen tukemiselle. Lisäksi Suomi ei tue maita, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa. Ukrainan tuki jatkuu muutenkin vahvana, ja rahallisesti se on suurin kehitysapukohteemme. Tämä on sitä lähialueilla auttamista, mitä perussuomalaiset ovat jo vuosia pitäneet parhaana, kustannustehokkaimpana avustustapana.

Kehitysyhteistyöpolitiikka sisältää muitakin järkeviä painotuksia — ensimmäisenä naisten, tyttöjen ja vammaisten koulutuksen sekä työllistymisen tukemisen, ja toisena sen, että suomalaisille kansalaisjärjestöille on annettu tärkeä rooli Suomen tavoitteiden toteuttajina. Ne ovat luotettavia ja tehokkaita toimijoita, jotka pystyvät vaikuttamaan kohdemaiden kansalaisyhteiskuntaan ja edistämään muun muassa niiden demokratiakehitystä. Oli hyvä päätös hallitukselta vähentää valtioiden välisiä maaohjelmia ja siirtää painotus järjestöjen tekemälle työlle.

Arvoisa puhemies! On itsestään selvää, ettei meillä ole varaa toimia koko maailman pelastajana. Oma taloustilanteemme pakottaa realismiin ja priorisointiin. Onneksi pääministeri Orpon hallitus toimii nyt sen mukaisesti, myös suhteessa ulkomaankauppaan ja kehitysyhteistyöhön. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Perholehto.

15.57 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Selonteko kansainvälisistä taloussuhteista ja kehitysyhteistyöstä on paitsi Suomen ulkopolitiikan suunnannäyttäjäksi myös peili sille, millaisena kansainvälisenä toimijana Suomi ylipäättään näyttäytyy maailmalle. Kehityspolitiikkahan ei ole vain moraalinen velvollisuus vaan myös strateginen välttämättömyys.

Maailmassa on yli 300 miljoonaa ihmistä, jotka tarvitsevat apua. Epävakaas kasvaa, ja demokratian tila kapenee. Tällaisina aikoina kehityspolitiikan pitäisi keskittyä köyhyyden poistamiseen, vakauden rakentamiseen ja turvallisuuden vahvistamiseen. Viimeisen vuosikymmenen aikana Suomi on kuitenkin jo leikannut kehitysyhteistyörahoitusta, erityisen massiivisesti nyt tämän hallituksen toimesta. Leikkaukset eivät tässä mittaluokassa heikennä vain edellä mainittuja tavoitteita vaan myös rapauttavat Suomen kansainvälistä roolia.

Yksi erityisen huolestuttava asia on kansalaisyhteiskunnan näivettäminen kuivaan kipuriaan. Esimerkiksi kansalaisjärjestöt ovat myös olennainen osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa etenkin silloin, kun valtioiden välinen diplomatia vaikeutuu. Jos ja kun me heikennämme heidän rahoitustaan, heikennämme siis samalla myös kykyä toimia rauhan ja vakauden edistäjänä maailmalla.

Selonteko linjaa, että Suomen kehitysyhteistyö muuttuu yhä enemmän kauppapolitiikkavetoiseksi. Tässä on varmasti myös jotakin hyvää mutta samalla vähintäänkin jonkin verran ongelmia ja uhkia. Kaupan ja talouden ylikorostuminen johtaa siihen, että tuki kaikkein vähiten kehittyneille maille supistuu. Samaan aikaan näiden niin sanottujen LDC-maiden rahoitusosuutta ei enää seurata valtion talousarviossa aiempaan tapaan. Tämä periaatteellinen muutos on itse asiassa myös ulkoasiainvaliokunnan viimevuotisen lausuman vastainen, sillä valiokunta korosti, että näiden maiden rahoituksen seuranta pitäisi jatkua, ei suinkaan lakaista maton alle.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Puhemies! Olen pettynyt valitettavasti myös siihen, ettei tässä selonteossa mainita Suomen Afrikka-strategiaa. Afrikka on ratkaisevassa roolissa globaalien turvallisuuden ja talouskasvun näkökulmasta, ja Suomen pitäisi olla pitkäjänteinen, aktiivinen toimija mantereen kehityksessä kumppanina. Itse asiassa katsoin historiaa sen verran, että kylmän sodan jälkeen Suomi on näyttäytynyt maana, joka on aina osannut katsoa globaalisti. Tällaisena aikana, jona maailma jälleen jakautuu blokkeihin ja globaalien etelän maat nousevat yhä suurempaan avainasemaan voimien tasapainossa, selän kääntäminen tarkoittaa monille Afrikan maille sitä, että jätämme jälkeemme yhä suuremman tyhjiön, jonka usein tупpaavat täyttämään autoritaariset toimijat, kuten Venäjä ja Kiina.

Hallitus on linjannut, että Ukraina tulee olemaan suurin kehitysyhteistyön kohde hallituskauden aikana. Ajattelen itse, kuten myös SDP, että Ukrainan tukeminen on elintärkeää, siitä ei varmasti ole epäilystäkään. Meidän pitää seisoa Ukrainan rinnalla niin kauan kuin on tarpeellista sekä sodan päättymiseen saakka että sen jälkeen maan jälleenrakentamisessa. Ongelma syntyy kuitenkin siitä, jos tukeminen nähdään nollasummapelinä, jossa Ukrainan tukeminen tarkoittaa merkittäviä leikkauksia muille kehitysyhteistyön osaluille. Muulle maailmalle selän kääntäminen ei yksin heikennä Suomen vaikutusvaltaa kansainvälisissä yhteisöissä, kuten YK:ssa, vaan se myös rapauttaa Suomen aseman laajemmin globaalina toimijana.

Puhemies! Aivan viimeisenä asiana haluan ilmaista huoleni siitä, ettei tässä selonteossa valitettavasti myöskään anneta painoarvoa rauhan ja vakauden edistämislle, nimittäin juuri tässä piilee ero suppean ja laajan turvallisuuden käsitteiden välillä. On iso virhe ajatella, että vain aseet tai rauta rajalla loisivat turvaa tai että vain taloudella ja kauppasuhteilla olisi väliä, nimittäin sellainen maailma ei ole ainakaan kovin hyvä maailma.

Myös rauhantyöllä, tasa-arvolla ja inhimillisten oikeuksien edistämislle on valtavan keskeinen rooli yhteiskuntien vakauden rakentamisessa. Sukupuolten tasa-arvon ja haavoittuvimpien ryhmien, kuten seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen sekä vammaisten, oikeuksia on tuettava etenkin kriisien ja konfliktien keskellä.

Kehityspolitiikka ei ole koskaan vain apua. Se on myös turvallisuus- ja ihmisoikeuspolitiikkaa, ja toivon, että Suomen kehityspolitiikka nähtäisiin jatkossakin aidosti kiinteänä osana myös tämän maan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä ihmisoikeuksien edistämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.02 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille erinomaisesta selonteosta. — Taloutta ja geopolitiikkaa on yhä vaikeampi erottaa toisistaan, poliittiset jännitteet ovat kasvaneet ja maailmanpolitiikan voimasuhteet ovat muuttuneet. Näinä aikoina kansainväliset toimijat joutuvat kiinnittämään huomiota poliittisiin ja geopolitiittisiin riskeihin. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on johtanut laajoihin Venäjän vastaisiin pakotteisiin, ja jotta pakotteet toimisivat tehokkaasti, on tärkeää toteuttaa selonteossa lueteltuja toimia, joilla pakotteiden kiertämistä ehkäistään. Samalla varmistetaan, ettei hyökkäyssotaa tukevia hyödykkeitä päädy Venäjälle. Suomen kehitysyhteistyöstä aiempaa suurempi osa tulee nyt painottumaan Ukrainaan. Suomi jatkaa Ukrainan tukemista myös kehitysrakentamisen ja humanitäärisen avun keinoin.

Suomi ei kehitysyhteistyössään tue hallintoja ja toimijoita, jotka tukevat Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa. Ukraina on rahallisesti Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa. Vuoden 2022 jälkeen Suomi on osoittanut Ukrainan tukemiseen yhteensä noin viisi

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

miljardia euroa. Ensi vuonna Tuki Ukrainalle -momentille ohjataan yhteensä 47 miljoonaa euroa. Ukraina kohdistuvaa Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin rahoitusta var-
ten on varattu 10,1 miljoonaa euroa. On kunnioitettavaa, että Ukrainan tukemiseen osallis-
tuvat Suomesta valtionhallinnon lisäksi myös elinkeinoelämä, kansalaisjärjestöt ja muut
sidosryhmät.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi toimii kehityspolitiikassaan aktiivisesti osana Euroo-
pan unionia ja kansainvälistä yhteisöä. Suomen pitää panostaa vaikuttamiseen Euroopan
unionissa, jotta sieltä saadaan riittävä ja pitkäjänteinen tuki Ukrainalle, ja myös maan jäl-
leenrakentamiselle. Suomen on oltava aktiivinen edistämään Ukrainan tukea myös kan-
sainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa. Suomen lähtökohtana on, että Venäjä ei voi voit-
taa sotaa. Suomi jatkaa Ukrainan tukemista niin pitkään kuin se on tarpeen, koska Ukraina
taistelee nyt maailman demokratian, Euroopan ja myös Suomen puolesta. Ukraina on meil-
le olemassaolon kysymys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Meillä on tosiaan vähän yli 20
minuuttia aikaa, ja sitten siirrytään seuraavaan. — Edustaja Biaudet.

16.06 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Målen för Finlands utvecklings-
politik bygger på internationella överenskommelser men även på en finländsk humanistisk
värdegrund. Min generation är en så kallad enprocentare och har utgått från en mer rättvis
fördelning av världens resurser och att det ska kunna ske småningom. Tyvärr har redogö-
relsen inte heller nu tillräckligt nära lyckats se sambanden mellan fattigdom och orättvisa
som grogrund för våldsamma konflikter.

Den humanitära rätten är grunden för all internationell närvaro. Då man tillåter stater att
bryta mot dessa regler åstadkommer man ett våldsspackat vilda västern. Redan i år har 190
personer som arbetar för humanitära eller biståndsorganisationer dödats.

Det är få människor som oberört kan leva sin vardag medvetna om att största delen av
världens befolkning lever ofria i auktoritära stater eller att det finns länder såsom Sudan där
730 000 barn just nu svälter akut eller att översvämningar tvingar människor att lämna sina
hem utan att kunna ta med sig några ägodelar.

Kriget i Ukraina har medfört fruktansvärd förstörelse och mänskligt lidande. Återupp-
byggnaden kräver ett långsiktigt gemensamt arbete från EU och stora insatser även från
Finland både ekonomiskt, militärt och politiskt. Vår hjälp måste bana vägen fram till ett
EU-medlemskap och ett tydligt stöd för arbetet med mänskliga rättigheter, kvinnor, barn
och minoriteter, inte minst sexuella och könsminoriteter. Upprätthållandet av EU:s gemen-
samma värderingar kräver att Finland inte backar från den gemensamma alliansen av lika-
sinnade. Det är inte Orbáns idé om EU som ska vinna.

I Gaza har över 40 000 civila dött, varav de flesta kvinnor och barn. Många kriser och
konflikter är utdragna och drabbar alldeles oskyldiga civila. Där handlar hjälpen inte en-
dast om nödhjälp utan stora insatser för utveckling med skola, infra och förvaltning för att
nya generationer av barn inte ska förloras i en framtid utan hopp. Våldsspiralen måste ta
slut och en politisk process behöver vårt internationella stöd.

Ännu förra regeringsperioden efterlystes en vägkarta för att nå FN-målet om 0,7 procent
av BNP till 2030. I ljuset av detta är det väldigt olyckligt att vårt bistånd nu skärs ned och
det internationella överenskomna målet på 0,7 går allt längre in i framtiden. Vi bör oavsett

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

hälla fast vid att 85 procent av biståndsmedlen direkt främjar jämställdhet och att 0,2 ska gå till de mest sköra och utsatta länderna.

Tarvitsemme määrätietoisia toimenpiteitä saavuttaaksemme tavoitteen 0,7 prosenttia bruttokansantuotteesta, mutta läpimurron saavuttaminen näyttää olevan vaikeaa. Suren, ettei Suomi enää tältä osin kuulu pohjoismaiseen viiteryhmään.

Arvoisa puhemies! Kauppa- ja kehityspolitiikka ovat kiinteä osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja on hyödyllistä arvioida näitä yhdessä. Näen, että on tärkeää lukea tätä talkyt-selontekoa rinnakkain ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon kanssa. Selontekojen tehtävänä on tukea pitkäjänteistä työtä, siksi keskustelu Agenda 2030 jälkeisestä ajasta olisi aloitettava jo nyt. Köyhyyden poistamista ja eriarvoisuuden vähentämistä ei erikseen mainita kehityspolitiikan päämäärinä selonteossa, mutta UTP-selonteko antaa siihen kyllä edellytykset. Köyhyyttä ei voida poistaa pelkästään lahjumuotoisella kehitysavulla, eikä demokratiaa ja rauhaa voida saavuttaa ilman kansalaisyhteiskunnan ponnisteluja. Kansalaisyhteiskunnan merkitys maan kriisinsietokyvyille on suuri.

Suomen vahvuutena on ollut ja tulee olla naisten ja tyttöjen asema ja oikeudet, koulutus ja ilmastotoimet. Tavoitteena tulee olla rakentaa tasavertaisia ja kestäviä kumppanuuksia.

Ärade talman! Finlands biståndspolitik bygger på transparens och resursanvändning som kan uppföljas på nätet via openaid.fi. Även investeringarna bör följa internationellt överenskomna kriterier såsom ODA-kriterierna. Do no harm-principen måste vara utgångspunkten och inkluderas med företagsansvarsdirektivets krav i all handel. De allra fattigaste länderna, de så kallade LDC-länderna, kommer ändå att kräva ett starkare offentligt bistånd eftersom riskerna för privata aktörer annars är för stora i praktiken. Organisationer som är aktiva även i dessa svåra omständigheter, till exempel i Afghanistan, lyfter vår kunskap och skapar nätverk också globalt. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.11 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Maailma on siirtynyt kansainväliseen yhteistyöhön pyrkimisestä äärimmilleen virittyneiden poliittisten jännitteiden maailmaan. Yhteistyö kaikilla politiikan osa-alueilla on tullut vaikeammaksi, ja riskit ovat kasvaneet. Samaan aikaan on jaksettava uskoa avoimen kaupan tulevaisuuteen ja erilaisissa kehitysvaiheissa olevien maiden yhteistyöhön. Tätä uskoa tarvitaan, koska sen kautta myös meillä Suomessa on mahdollisuus saada kasvua ja taloudellista hyvinvointia. Tämä ei kuitenkaan saa tarkoittaa naiiviutta millään kansainvälisen politiikan osa-alueella.

Rauhan aika on jossain kaukana, ja ikävä kyllä joudumme varautumaan myös uusiin so-tilaallisiin kriiseihin eri puolilla maailmaa mutta pahimmassa tapauksessa myös maantieteellisesti meitä lähellä. Tämä tarkoittaa ja vaatii myös sisäpoliittista yhtenäisyyttä. Viholliskuvia rakentamalla ja niihin perustuvalla puoluepolitiikalla ei Suomi paranna asemaansa kansainvälisessä kilpailussa eikä yhteistyössä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että oman sisäisen ja ulkoisen turvallisuutemme takia emme voi meille kriittisillä yhteiskunnan osa-alueilla antaa liikaa valtaa niin sanotuille markkinavoimille.

Arvoisa puhemies! Keskeinen tekijä kriisiytyneessä maailmanpoliittisessa tilanteessa on huolehtia perusasioista ja erityisesti huoltovarmuudesta. Huoltovarmuudessa korostuvat maatalous, elintarviketuotanto, energian saatavuus, vesihuolto ja välttämättömästä inf-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

rasta huolehtiminen. Huoltovarmuutta on myös koko maan asuttuna ja elinvoimaisena pitäminen.

Suuri muutos elintarvikeketjussa on tapahtunut huoltovarmuuden osalta. Aiemmin Suomessa ajateltiin, että vahva kotimaan markkina on myös huoltovarmuuden takeena. Ongelma on, ettei meillä ole vahvaa kotimaan markkinaa. Koko 2000-luvun ajan elintarvikeketjun valta ja rahat ovat siirtyneet keskittyneelle kaupalle. Kotimaan markkina on heikentynyt muun ketjun näkökulmasta. Halpuuttamiseen halvaantuneet markkinat eivät pysty turvaamaan elinvoimaista maataloutta, eivät sen kannattavuutta eivätkä varsinkaan sen jatkuvuutta. Kun kotimaan markkina ei kasva vaan supistuu elintarvikkeiden tuonnin kasvaessa sekä maatalouden tuottajahintojen jäädessä jälkeen kustannuskehityksestä, jäljelle jää kaksi vaihtoehtoa: joko suomalainen ruokaketju kuihtuu vähän kerrassaan marginaaliin tai tulevaisuus haetaan viennistä.

Orpon hallitusohjelman tavoitteena on kaksinkertaistaa elintarvikkeiden vienti vuoteen 2031. Tavoite on täysin mahdollinen, mutta vaatii useita toimenpiteitä ja nopeasti. Suomi on Euroopan pahin alisuorittaja elintarvikkeiden viennissä, eikä toimenpiteitä tai palveluja tämän korjaamiseksi tällä hetkellä näy.

Jos tässä on jotain positiivista, niin se, että meillä on tästä johtuen paljon hyödyntämättömiä mahdollisuuksia. Nämä mahdollisuudet tulee hyödyntää yritysten ja julkisen puolen yhteistyöllä. Tämä vaatii nopeita strategisia muutoksia myös elintarvikeyrityksissä. Kotimaan markkina ei voi enää olla strategioiden kärkenä. Tällä hetkellä meidän yrityksemme eivät saa samaa julkisten vientipalveluiden tukea, mitä lähestulkoon kaikissa muissa EU-maissa on tarjolla. Kun kotimaan markkina näivettää suomalaista elintarvikeketjua, se tuhoaa myös huoltovarmuuden pohjan. Vienti antaa mahdollisuuden kääntää maatalouden kannattavuus nousuun. Kannattava tuotanto normaaliaikoina luo pohjan ylläpitää tuotantoa myös kriiseissä. Mikäli maatalous on vuodesta toiseen jatkuvassa kriisissä, ei se pysty takaamaan huoltovarmuutta koko yhteiskunnan joutuessa kriisiin. Huoltovarmuuden paras tae on kannattava kotimainen maataloustuotanto ja hyvinvoivat sekä menestyvät yrittäjät. Huoltovarmuutta on myös se, että maataloutta harjoitetaan koko Suomessa. Minkä tahansa kriisin sattuessa hajautettu yhteiskunta, mukaan lukien maatalous, on paras tapa vastata kriisin aiheuttamiin ongelmiin.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen metsäsektorin osuus vientituloista on yli 20 prosenttia, ja sen menestymisen edellytyksenä on avoin kauppapolitiikka. Niin maatalouden ja metsätalouden osaamisen kuin myös vesiosaamisen avulla Suomella on mahdollisuus jatkaa myös menestyksestä kehitysyhteistyötä. Samalla luomme mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille kansainväliseen kauppaan. Euroopan unionin tasolla on huolehdittava yritystemme reilusta kilpailutilanteesta. Tämä tarkoittaa myös EU:n sisämarkkinoita, jossa jäsenmaiden väliset erot EU:n omien vaatimusten toimeenpanossa vaihtelevat merkittävästi. Kauppapolitiikalla on aiemmin yritetty ratkaista myös poliittisia ongelmia, mutta tämä ei enää nyky maailmassa toimi. Kaikkia asioita ei pystytä kauppapolitiikan keinoin ratkaisemaan, ja Suomen on uskallettava olla itsekäs puolustaessaan omia etujaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

16.16 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! Aivan pienenä lapsena minua järkytti kuva lapsesta toiselta puolelta maapalloa. Muistan vieläkin, että siinä kehitysyhteistyöjärjestön kuvassa sen lapsen nenällä oli karpänen ja hän oli aliravittu.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Köyhyyden poistaminen on kehitysyhteistyön tärkein tehtävä. Aliravitsemuksen ja lapsikuolleisuuden lukuja tulee edelleen seurata, ja Suomen täytyy olla kantamassa kortensa kekoon myös äärimmäisen köyhyyden poistamisessa.

On aina suru katsoa tilanteita eri puolilta maailmaa, mutta meidän täytyy nähdä myös positiivista kehitystä, kun sitäkin on. Agenda 2030 -tavoitteessa saavutuksia on tehty ja tilanne parantunut, mutta valitettavasti nyt maailmassa ollaan menossa koronan jälkeen, kriisien jälkeen, huonompaan tilanteeseen myös kehittyvien maiden osalta monin osin.

Suomen uudessa taloussuhteiden selonteossa, kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa, täydennetään valtion ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa. Meillä on painopisteenä tähän kirjattu tytöt ja naiset, ilmasto, ja erityisesti Suomi voi olla myös tekemässä kestäviä energiaratkaisuja ja digitalisaatiota. Näistä löydän monta kannatettavaa painopistettä ja tuen niitä.

Lisäksi suomalaista osaamista on erityisesti oikeusvaltion ja demokratian vahvistamisessa ja tukemisessa sekä verotusjärjestelmien kehittämässä. Olisi arvokasta, kun tuemme maita kehittämään, enemmän ottamaan omasta kehityksestään myös vastuuta, että näissä järjestelmissä myös pidettäisiin suomalaista osaamista ja painopistettä vahvasti mukana. Ilman demokratiaa ja sen myötävaikutusta uusissa valtioissa ei päästä vahvalle kehityspolulle.

No, perinteisesti ajattelen, että kehityspoliittinen selonteko antaisi vastauksen siihen kansainvälisesti vertailtavaan lukuun, YK-sitoumukseen, jossa tavoitellaan 0,7 prosentin bruttokansantulon käyttämistä kehitysyhteistyöhön sekä 0,2 prosenttia tukea vähiten kehittyneille maille. Tästä selonteko hallitukselta vain kertoo, että näin on historiallisesti Suomella ollut, mutta ei anna mitään tavoitetilaa tälle hetkelle. Toivottavasti ulkoasiainvaliokunta pääsee tässä kirjaamaan myös konkreettista tavoitetta, jotta voimme Suomea linkittää ja meitä pidetään samanmielisenä maana, kehitysyhteistyötä tukevana valtiona.

Puhemies! Tämä on myös yritys yhteensovittaa kehitys- ja kauppapolitiikkaa. Silloin, kun tehdään kehitysyhteistyötä, kaupalla on merkittävä mahdollisuus myös edistää kehittyvän osapuolen kehittymistä, ja se on siltä osin ihan hyvä tavoite. Ei voi kuitenkaan olla niin, että kehitysyhteistyön määritelmiä tai tavoitteita kirjataan sen mukaisesti, edistääkö se suomalaista bisnestä, mutta suomalaisilla yrityksillä on paljon mahdollisuuksia tukea kehityspoliittikkaa.

Mutta kauppapolitiikka on vielä paljon muutakin. Kaikki meidän kauppakumppanit eivät ole kehitysmaita eivätkä kehittyviä maita, ja kauppapolitiikka on EU:n yksinomaista toimivaltaa ja ehkä siksi jäänyt vähälle keskustelulle. Nyt ollaan kuitenkin EU:ssa vaiheessa, jossa perustetaan uutta komissiota ja komissiolle ohjelmaa. Olisi erinomainen aika myös kirjata tavoitteita Suomen kauppapoliittisiksi tavoitteiksi EU:ssa.

Muun muassa kuluvalle kaudella EU linjasi, että se ei tee uusia kauppasopimuksia maiden kanssa, jotka eivät täysimääräisesti sitoudu esimerkiksi Pariisin ilmastopimuksen noudattamiseen ja eteenpäin viemiseen. Euroopan unionissa tehtiin yritys vastuulainsäädäntöä, jossa meidän kauppakumppaneidenkin kanssa saataisiin yritysketjut vastuullisemmiksi. Ilmasto, lisäksi myös työolosuhteet ja esimerkiksi ILO:n määräysten noudattaminen olivat monesti pöydällä, kun EU:n kauppasopimuksia tällä kaudella tehtiin. On Suomen etu, että meidänkin yritystemme kauppa- ja toimitusketjuissa työntekijät on huomioitu vähintään sen mukaisesti, mitä kansainvälinen työläinsäädäntö ILOssa velvoittaa, ja tämän korostamisen sopisi näkyä myös eduskunnan valmiissa kannassa tähän selontekoon.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

16.21 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kansainväliset taloussuhteet ovat monella tapaa Suomelle tärkeitä. Taloustilanteemme on hyvin paljon sidoksissa vientiimme niin ala- kuin ylämäkien osalta. Siksi meidän on kauppapolitiikan osalta pyrittävä siihen, että vientiämme saadaan kasvatettua. Useimmiten isot yritykset pärjäävät, mutta etenkin pienet ja keskisuuret tarvitsevat vetoapua, jotta pääsevät paremmin kansainvälisille markkinoille.

Hallitus haluaa toimia tässäkin asiassa mahdollistajana. Siksi nyt tullaan toteuttamaan Team Finland -verkoston uudistus. Uudistus sisältää toimenpiteitä vienninedistämistoiminnan strategisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi. Kun suomalaista vientiä ja innovaatioita saadaan yhä enemmän vietyä maailmanmarkkinoille, talouskasvuakin varmasti tapahtuu, ja sitä tämä maa myös todellakin tarvitsee.

Arvoisa rouva puhemies! Iso osa kehitystyömme tuesta on edelleen lahjumuotoista tukea. Tällä hetkellä suurin yksittäinen hyötyjä on Ukraina, joka taistelee itsenäisyydestään Venäjän aloitettua karmean hyökkäyssotansa. Kokonaisuudessaan kuitenkin yhä suurempi osa kehitysyhteistyörahoituksestamme kohdistuu kauppaa tukeviin muotoihin. Tavoitteena on vahvistaa niin kumppanimaan kuin suomalaistenkin yritysten liiketoimintaa ja maiden talouksia.

Pidän hyvänä asiana, että Suomen kehitysyhteistyö on ehdollistettu omien kansalaisten vastaanottamiselle; tuen saajallakin on oltava edes joitakin velvoitteita. Lisäksi Suomi ei myöskään tue sellaisia maita, jotka tukevat millään muotoa Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa. Tämä jos mikä toimii viestinä: sotaa ei pidä hyväksyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Poutala.

16.23 **Mika Poutala kd:** Arvoisa puhemies! Selonteossa korostetaan kansalaisyhteiskunnan roolia kehitysyhteistyössä. Toisin kuin valtioiden välisissä maaohjelmissä kansalaisjärjestöt pystyvät usein toimimaan myös hauraissa tilanteissa. On tärkeää, että kansainväliset ja kansalaisjärjestöt toimivat myös autoritäärisissä maissa ja tukevat demokratian kehitystä, paikallista rauhantyötä ja vapaata kansalaisyhteiskuntaa.

Suomi on vain vuosikymmenissä kehittynyt itse kehitysyhteistyön saajasta sen antajaksi, ja siitä on pitkälti kiittäminen osaamista ja koulutusta. Afrikka on maailman nuorin maanosa, ja lähes puolet Afrikan väestöstä on alle 15-vuotiaita. On sanomattakin selvää, että satsaaminen näiden lasten lukutaitoon ja oppimiseen yleisesti on maailmalle investointi, joka kannattaa.

Suomi tunnetaan maailmalla Pisa-notkahduksesta huolimatta juuri erinomaisesta koulutuksestamme. Iloitsenkin siitä, että koulutusvientiä osana kehitysyhteistyötä halutaan jatkossakin edistää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen. Ehditään ottaa vielä yksi tämän jälkeen ja sitten vaihdetaan aihetta.

16.24 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisyritysten kannalta mahdollisimman toimivan ja ennustettavan kauppapolitiikan on oltava lähtökohtana Suomen kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön rakentamisessa. Tärkeää on luonnollises-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

ti tunnustaa myös se seikka, että kehitysyhteistyön ei tule olla vain kaupantekoa, vaan kehitysyhteistyöllä on oma tärkeä roolinsa kehittyvien maiden tukemisessa sekä taloudellisesti että hyvinvointia edistäen. Tässä toimintaympäristössä on erityisen tärkeää huolehtia kansainvälistymiseen valmiiden suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten määrän ja roolin kasvusta. Näitä kasvuhaluista yrityksiä on tuettava pyrkimyksissään. Tämä on koko Suomen taloudelle keskeinen asia, johon on panostettava yli sektorirajojen.

Kansainvälinen ympäristömme on turbulenssissa sotien ja ympäristökriisien uhatessa. Se laittaa yrityksemme miettimään investointihalukkuuttaan entistä tarkemmin. Nämä kansainvälisten markkinoiden ja geopolitiikan nopeat muutokset tarkoittavat, että yritykset tarvitsevat entistä enemmän tukea vientiinsä ja kansainvälistymiseensä. Yrityksille on pystyttävä tarjoamaan täsmällistä tilannekuvaa kansainvälisestä markkinasta, poliittisista riskeistä ja säädösympäristön kehittämisestä.

Selonteossa onkin hyvin nähty, miten talousdiplomatialla vauhditetaan vientiä pitkäjänteisesti rakentamalla yhteyksiä kohdemaan päättäjiin ja elinkeinoelämään auttamalla yrityksiä markkinoillepääsyn ongelmien ratkaisussa vaikuttamalla kilpailuolosuhteissa havaittuihin ongelmiin sekä vaikuttamalla kohdemaiden säädösympäristöön sekä kansallisiin toimin että EU:n kautta.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä maailmanajassa taloussuhteet nähdään myös geopolitiittisen linssin ja realismin läpi. Tästä seuraa valtion roolia korostava ja suojautumiseen keskittyvä näkökulma. Taloussuhteissa Afrikasta on tullut yhä selkeämmin Yhdysvaltain, Kiinan ja Venäjän välisen geopolitiittisen kilpailun kohde. Kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, Afrikan maat eivät tukeneet YK:n yleiskokouksen äänestyksessä yhtenä rintamana Ukrainaa. Keskeisin Nato-kumppanimme Yhdysvallat näkee luonnollisesti Kiinan ja Venäjän kahtena suurimpana kilpakumppaninaan taistelussa vaikutusvallasta Afrikassa, joten se puhuu niiden toimista kielteiseen sävyyn. Suomen onkin valittava oman talousdiplomatiansa kohteet viisaasti ja varovaisesti harkiten.

Nyt myös kansainvälisesti toimivilta kansalaisjärjestöiltä leikataan mahdollisuuksia toimia perinteiseen tapansa kehitysyhteistyössä demokratiaa ja ihmisoikeuksia edistäen. Miten korvaamme näiden kansainvälisesti toimivien järjestöjen roolin ilman tarvittavia resursseja? Ne edistävät omalta osaltaan myös Suomen pyrkimyksiä ulkomaankaupassa ja talousdiplomatiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä ehditään yksi ottaa. — Edustaja Viitala.

16.28 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Maailman poliittinen tilanne on epävakaa ja suurvaltakilpailu kiihtyy, myös erilaiset konfliktit lisääntyvät pelottavalla tavalla. Sota Ukrainassa jatkuu, ja Lähi-idässä on riski konfliktin eskaloitumisesta, ja tämä korostaa tarvetta kansainväliselle yhteistyölle rauhan ja diplomatian puolesta. Kehitysyhteistyö ja humanitäärinen apu ovat keskeisessä roolissa vakaamman ja ennustettavamman, turvallisemman, maailman rakentamisessa. Kaupan ja kehityspolitiikan perustana tulee olla ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen edistäminen.

Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko täydentää ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa, mutta valitettavasti valmistelussa ei ole ollut mukana parlamentaarista seuranta. Olisikin syytä palata hyvään parlamentaariseen käytäntöön.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Yhteistyö on monenkeskisessä maailmassa myös kauppaa- ja kehityspolitiikan ytimessä. Selonteon mukaisesti yhteistyötä tehdään kansainvälisten järjestöjen, EU-instituutioiden ja -jäsenmaiden, kotimaisten virastojen, korkeakoulujen, kansalaisjärjestöjen ja elinkeinoelämän kanssa. Euroopan unionin rooli Suomen kauppaa- ja kehityspolitiikan viitekehystenä on merkittävä. Unioni ja sen jäsenmaat ovat maailman suurin kehitysyhteistyön rahoittaja, ja Suomi voi aktiivisuudella EU:n kehityspolitiikassa paikata omia supistuksiaan.

Arvoisa puhemies! Suomen tulee tukea kehittyvien maiden toimia ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luontokadon pysäyttämisessä. Ilmastonmuutoksen hidastaminen ja torjuminen tukee parhaimmillaan myös yritysten liiketoimintaympäristöjä.

Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa keskitytään voimakkaasti taloussuhteisiin ja yksityisen sektorin toimijoiden toimintaedellytysten vahvistamiseen ja viennin edistämiseen. Valitettavasti ihmisoikeuksien, mukaan lukien työntekijöiden oikeudet, toteutuminen osana kokonaisuutta on jätetty selonteosta pois.

Monet aiemmin köyhät maat ovat vaurastuneet ulkomaankaupan avulla. Myös Suomi lukeutuu tällaisiin maihin, ja siksi pidän tärkeänä molempia osapuolia hyödyttävien kaupallisten mahdollisuuksien edistämistä kehittyvien maiden kanssa. Sekä kehittyvien maiden että Suomen yritykset tarvitsevat uusia markkinoita.

Suomen tulee siis jatkossakin panostaa vakaaseen ja ennustettavaan ulkopolitiikkaan, joka tukee vihreään siirtymään suuntautuvan ja uusiutuvan teollisuuden tarpeita ja niitä investointien pitkäjänteisiä suunnitelmia, joita tämä meidän vihreä siirtymä täällä Suomessa tarvitsee. Haluan korostaa erityisesti teollisuuden ja investointien näkökulmasta ulkopolitiikan linjakkuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt tuli aikaraja täyteen, eli keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.31.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.12.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 3. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kokko poissa. — Edustaja Skinnari.

18.12 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa puhemies! Tosiaan tänään, kun on keskustelua kuullut kehityspolitiikasta, taloudesta, talousdiplomatiasta, kaupasta ja ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, niin on se ollut arvokasta sekin, mutta tietysti meidän pitäisi ehkä katsoa nyt vähän pidemmälle, vaikka tilanne on monella tavalla akuutti ja tässä on paljon päivänpolttaviakin aiheita, joista olisi tietysti mukava keskustella lisääkin.

YK:n kestävä kehityksen tavoitteet 2030 — mitä niille kuuluu, mitä meille kuuluu? No ei kovin hyvää. Ei tästä kauhean montaa vuotta ole, kun aika moni meistä vielä New Yorkissa ja ympäri maailmaa uskoi siihen, että kyllä nämä tavoitteet saavutetaan. Maailma muuttui, Eurooppa muuttui, Suomi muuttui, ja nyt nämä tavoitteet ovat entistä kauempana

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

— viittaa ilmastotyöhön, tasa-arvoon, oikeastaan mihin tahansa näistä lukuisista sinänsä erinomaisista tavoitteista.

Täällä on tänään minun mielestäni vähän sekoitettu erilaisia käsitteitä, kun me puhumme kehityspolitiikasta ja kauppapolitiikasta. Kauppapolitiikka on puhtaasti Euroopan unionin mandaattia, niin että ei silloin meidän pidä alkaa keskustelemaan suomalaisesta viennistä tai viennin edistämisestä. Ne ovat eri asioita, toki fiksu kauppapolitiikka ja kehityspolitiikka tukevat suomalaista vientiä, osaamisen kansainvälistymistä — on se sitten koulutusta tai mitä tahansa. Mutta jotta me ymmärrämme sen, kun me katsomme pitkää kehityspolitiikan kehikkoa, kauppapolitiikkaa, niin meidän pitää myös ymmärtää se, millainen maailmanjärjestys meillä on ja miten suurvallat eivät kunnioita sillä tavalla niitä entiteettejä, jotka ovat näitä ratkaisuja olleet luomassa, kuten Maailman kauppajärjestö, Euroopan unioni tai jotkut muutkin.

Mutta, arvoisa puhemies, minä tuossa muutama viikko sitten kysyin pääministeriltä, miltä tulostaulu näyttää Suomen talouden kannalta, ja miinustahan se näytti. Tänään me ei olla keskusteltu kehityksen ja kaupan osalta siitä, miltä Euroopan unionin tulostaulu näyttää globaalisti. No ei sekään kovin hyvältä näytä, ei kehityspolitiikassa eikä kaupassa eikä myöskään ulkoisessa globaalissa otteessa koko maapalloon ja koko maailmaan. Me olemme oikeastaan tilanteessa, että meidän pitäisi tunnustaa sekin tosiasia ja katsoa EU:n globaalia roolia ja erityisesti Global Gatewayn 300 miljardin euron jättimäistä panostusta, johon ei oikeastaan tänään jostain syystä menty ollenkaan. Kysymys on siis koko Euroopan tulevaisuudesta ja samalla toki niistä tärkeistä kehityspolitiikan työkaluista, joita EU:kin haluaa jäsenmaiden kanssa edistää.

Aika vähän tässä katsottiin myös sitä tosiasiaa, että kehityspolitiikka on ehkä se ainut osa ulko- ja turvallisuuspolitiikan isoa kuvaa, joka on saanut jotain aikaan viime vuosina. Minun mielestäni tässä olisi hyvä katsoa niitä tuloksia ja sen jälkeen todeta, mihin panostetaan ja mihin ei. Ministeri ei ole nyt paikalla enää, ei kumpikaan UM:n ministereistä, eikä muitakaan ministereitä, mutta kyllä kaiken kaikkiaan Suomi olisi voinut ja voisi olla sellainen maailman ratkaisutoimittaja kehityspolitiikassa. Nyt kun täällä kovasti taloudesta puhutaan, niin kysyn edelleen sitä, minkä takia Suomi ei ole aktiivinen kehityspolitiikassa niillä markkinoilla, missä myös suomalainen elinkeinoelämä tarvitsisi apuja ja ylipäättään jonkinlaista suhdetta siihen markkinaan. Nythän me emme sitä tiivistä vaan me tulemme kauemmaksi, me tulemme pois päin. Ministereiltä olisikin hyvä kysyä, miltä se tulostaulu nyt näyttää vaikka suomalaisten yritysten osalta, yhdessä kehityspolitiikan toimijoiden kanssa, millaisia konkreettisia investointeja on syntynyt vähiten kehittyneisiin LDC-maihin ja millaista toimintoa on tehty. Eli arvoisa ministeri, vähemmän selvityksiä, enemmän toimenpiteitä, ja tämä koskee myös sitä rakasta Team Finlandianne. Nyt pitäisi olla jo toisessa eikä selvittämässä. — Kiitoksia. [Aki Lindén: Olipa erinomainen puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Kiljunen poissa, edustaja Seppänen poissa, edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Hopsu.

18.18 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Muutama sisältö jäi vielä keskustelussa sanomatta, ensinnäkin koulutusteemasta.

Nostimme viime kaudella koulutuksen Suomen kehitysyhteistyön painopisteeksi, sillä meillä on Suomessa osaamista ja sitä meiltä maailmalla myös kysytään. Koulutuksen pai-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

nopiste jatkuu, mutta jo ennestään pienestä rahoitusosuudesta ja rahoituksesta on hallitus leikkaamassa kolmanneksen. Etenkin tähän vaikuttaa se, että näitä kahdenvälisiä maaohjelmia ajetaan alas. Soisin, että tämä koulutuksen rahoitusosuus kasvaisi, vaikka joudumme nyt nämä isot leikkaukset näkemään.

Laadukas koulutus on avainasemassa muiden kehitystavoitteiden saavuttamisessa. Se on avainasemassa nuorten työllistymisessä, siinä, lähteekö esimerkiksi kasvavan Afrikan nuoriso etsimään elämisen mahdollisuuksia muualta vai löytyykö niitä kotimaasta. Koulutus on myös se keino, jolla pakolaiseksi joutunut nuori voi pärjätä uudessa kotimaassaan. Ja toivon, että tähän pakolaiskoulutukseen ja koulutukseen humanitäärisessä avussa koulutukseen myös panostetaan.

Pakolaisuutta käsitellään selonteossa ainoastaan lähtömaahan palautuksen näkökulmasta, ja se sidotaan vahvasti Suomen kehitysrahoituksen ehdollistamiseen. Tämä on mielestäni arvoton ratkaisu usein tukalassa tilanteessa olevan kumppanimaan näkökulmasta, jos tätä kumppanuusnäkökulmaa halutaan ylipäättään pitää yllä, mutta se on arvotonta ja vaikeaa myös yksittäisen mahdollisesti hädänalaisen ihmisen kannalta. Kannattaisi ennemmin satsata juuri tähän pakolaisten kouluttamiseen, sillä siitä on hyötyä, tuli sitten kotimaaksi lopulta mikä tahansa. On mahdollisuus työllistyä, on sitten täällä tai on uutena kotimaana joku toinen, esimerkiksi Afrikan alueen maa, tai sitten on mahdollisuus palata sinne kotimaahan. Tästä voi aina hyötyä.

Ja sitten vielä muutama sana Gazan tilanteesta. Gazassa ja muilla palestiinalaisalueilla asuvat ihmiset ovat kärsineet vuosikymmeniä. Israel on harjoittanut palestiinalaisia vastaan apartheidpolitiikka, mikä tarkoittaa järjestelmällistä syrjintää ja perusoikeuksien riistämistä. Hamasin karmean iskun jälkeen Israel on pommittanut ja tuhonnut Gazaa kuukaudesta toiseen nyt jo vuoden ajan. Ainoa tapa vastata ihmisten humanitaarisen avun tarpeeseen Gazassa on pysyvä tulitauko. Hätäavun perillepääsy on turvattava. Tällä hetkellä Israel ei päästä Gazaan riittävästi ruokaa, vettä tai lääkkeitä. Yhteensä yli 41 000 palestiinalaista on tapettu, heistä valtava osa lapsia. Nyt Israelin katse on Libanonissa, Hizbollahissa ja Iranissa, eikä mikään viittaa siihen, että siviiliuhreja säästettäisiin sielläkään.

Tämä on jyrkästi tuomittavaa niin Lähi-idässä kuin Ukrainassa. Tällaisena aikana on kriittisen tärkeää pitää kiinni monenkeskisen ja sääntöpohjaisen päätöksenteon toimintaedellytyksistä ja toimista, [Puhemies koputtaa] kuten ICJ:n päätöksistä.

Viimeisenä sanon vielä, että presidentti Stubb ja ulkoministeri Valtonen osoittivat tätä ymmärrystä New Yorkissa päätöksissään ja puheenvuoroissaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen poissa. — Edustaja Bergbom.

18.21 **Miko Bergbom ps:** Kunnioitettu rouva puhemies! Arvoisat suomalaiset, ovatko teistä kehitysapuun tehtävät yli 1 200 miljoonan euron leikkaukset oikea ratkaisu osana näitä hallituksen sopeutustoimia? Allekirjoittaneen mielestä ovat, perussuomalaisten mielestä ovat, tämän hallituksen mielestä ovat. Ja jos katsotaan itse asiassa vaikka Evan kyselyä, joka on toteutettu ennen eduskuntavaaleja 2023, niin kun suomalaisilta kysyttiin, mistä kohteista ensisijaisesti pitäisi leikata, niin kyllä sieltä top 10 -listalta, muistaakseni sijalta kuusi, löytyi myös kehitysapu. Eli voidaan sanoa, että se kuuluu yhteen suomalaisten suosikkikohteista, mitä tulee leikkauskohteisiin.

No, tämän päivän keskustelun perusteella keskustan näkökulmasta ja keskustan mielestä nämä kehitysapuun tehtävät sopeutukset eivät ole ok, ja mitä ilmeisemmin ne eivät ole

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

ok myöskään vasemmistoliitolle eivätkä vihreille. No, kun pitää sopeuttaa — ja nyt olemme valitettavasti siinä tilanteessa, uskoakseni kaikki puolueet jakavat tämän käsityksen — pitäisin omituisena, että ensimmäisenä ei lähettäisi katsomaan tällaisia menokohteita, jotka siirtyvät Suomen rajojen ulkopuolelle, vaan lähettäisiin ensin vaihtoehtoisesti joko leikkaamaan suomalaisilta, korottamaan veroja tai sitten ottamaan velkaa, että voidaan lähettää se ulkomaille. Totta kai se on ihan päivänselvä asia, että jos taloustilanne on mikä on, niin kehitysavun pitää olla siellä yhtenä osana sopeutustoimia. Se onkin yksi hallituksen yksittäisistä suurimmista leikkauskohteista, ja se on aivan oikea ratkaisu. Se on arvovalinta tietysti, haluaako tunkea ne rahat jonnekin muualle kuin tänne kotimaahan, mutta allekirjoittaneen mielestä tämä on täysin perusteltu ratkaisu, ja tietysti lisäksi voitaisiin leikata. Toivottavasti tulevaisuudessa tähän löydettäisiin vielä isompaa yksimielisyyttä — no, ehkä ei yksimielisyyttä, mutta toivottavasti enemmistö näkisi tämän asian samalla tavalla. Kompensaationa siihen voitaisiin tuoda vaikka joku vapaaehtoinen kehitysapuvero, niin että ne, jotka ovat niin kovin huolissaan leikkauksista, voisivat sitten vapaaehtoisesti maksaa enemmän veroja esimerkiksi tämmöisen vapaaehtoisen kehitysapuveron osalta.

Mutta ei siinä vielä kaikki tämän kehitysavun osalta. Tämä hallitus uudistaa sitä myös muutamilla muilla tavoilla, jotka ovat nähdäkseni täysin perusteltuja. Niistä ensimmäinen on se, että kehitysavun ehdoksi otetaan se, että maa ottaa omia kansalaisiaan vastaan. Eli siis tapausesimerkki on henkilö, joka on saanut Suomessa kielteisen turvapaikkapäätöksen, eli hänet poistetaan maasta, ja sitten hänen oma maansa, josta hän on siis kotoisin, ei ota häntä vastaan. Onhan se nyt hullunkurinen tilanne, että Suomi sinne samaan aikaan lappaisi rahaa, veronmaksajien rahaa. No, tämmöistä ei nyt jatkossa tehdä, niin että se otetaan ehdoksi, että jos te haluatte saada suomalaisten veronmaksajien rahoja teidän maanne kehittämiseen ja tukemiseen, niin sitten teidän pitää myös ottaa omia kansalaisia vastaan. Tämä uskoakseni vastaa hyvin pitkälle suomalaisten näkemystä ja käsitystä siitä, onko kehitysavun maksatus oikeudenmukaista myös suomalaisen veronmaksajan näkökulmasta. Tästäkin varmasti vihreät ovat eri mieltä.

Sitten toinen uudistus, mikä on: kehitysapua ei makseta Venäjän tukijoille. Tämäkin on täysin perusteltu linja. Ei tietenkään pidä laittaa Venäjän liittolaisille kehitysapurahoja. Se ei ole suomalaisen veronmaksajan tehtävä, ei kerta kaikkiaan ole. Ymmärrän sen, että tilanne on hyvin kompleksinen ja monimutkainen esimerkiksi Afrikassa, jossa Kiina ja Venäjä tekevät erilaisia toimia saadakseen näitä maanosan valtioita omaan taskuunsa, niin sanotusti omiksi proxy-valtioikseen, mutta ei se voi olla se lähtökohta, että sitten, jos nämä maat ovat päättäneet liittoutua rikollisvaltio Venäjän kanssa, näin niin kuin esimerkkinä, niin sitten Suomi on sillä lailla, että no, ei se mitään, totta kai rahaa sinne vain.

Nämä ovat kaksi periaatteellisesti äärimmäisen tärkeitä ja perusteltavissa olevaa uudistusta, mitä tulee kehitysapolitiikkaan, ja täysin tervetulleita, ja siitä haluan jälleen keran kiittää tätä hallitusta.

Enpä usko, että näitä valitettavasti olisi myöskään tullut osaksi suomalaista kehitysapolitiikkaa, mikäli perussuomalaiset eivät olisi mukana hallituksessa, mutta onneksi näin on, ja siitä kiitos laajasti koko hallitukselle, neljälle puolueelle. Tietysti toivon, että tälle poliitikalle tulee tukea myöskin oppositiosta. Ja toivoisin, että se myös ymmärretään, että haastavina taloudellisina aikoina ja myöskin tässä tilanteessa — jos ajatellaan, että hallitus epäonnistuisi näissä kaikissa sopeutustoimissaan, niin voin kuulkaa sanoa, että ei sitten ole sitä kehitysapua, mistä maksaa, jos valtion taloustilanne menee vielä tätä karmeampaan suuntaan — se on nyt vain fakta, että talous on mikä on ja silloin pitää sopeuttaa ja kehi-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

tysapu on, totta kai, siellä yhtenä kohteena. Se on arvovalinta. Se on arvovalinta, jonka al-lekirjoittanut on valmis tekemään ja uskoakseni koko hallitus on valmis tekemään ja joka on valittu, ja se on täysin oikea valinta. Kyllä se on näin, että jos suomalaisilta leikataan, niin sitten pitää leikata myös ulkomaille tehtävistä tulonsiirroista. Näin se vain on. — Kii-tos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

18.26 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Pidän harmillisena, että köyhyyden poistamista ja lapsia ja nuoria ei mainita selonteossa, vaikka joka kuudes lapsi maailmassa elää konfliktialueella — siis joka kuudes lapsi maailmassa elää konfliktialueella. Silti hal-litus leikkaa ensi vuonna varsinaisesta kehitysyhteistyöstä sata miljoonaa euroa. Olisin ha-lunnut ministeri Taviolle sanoa, että meidän täytyisi tehdä enemmän näiden konfliktialu-eilla ja äärimmäisessä köyhyydessä elävien lasten auttamiseksi, mutta hän ei ole enää pai-kalla.

Kehityspolitiikassaan Suomi nojautuu omiin vahvuusalueisiinsa, joissa Suomella on hy-vät mahdollisuudet tukea kestävästä kehitystä: toimiva demokratia, oikeusvaltio, ihmisoi-keudet ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta ovat kestävästä yhteiskunnallisen kehityksen edellytyksiä, joita Suomi tukee. Kehitysyhteistyön päämäärät perustuvat toki Agenda 2030 -tavoitteisiin. Silti näihin ei tarkemmin viitata selonteossa suoraan, mikä on myös harmil-lista. Esimerkiksi, kuten aiemmin mainitsin, tätä tavoitetta köyhyyden poistamisesta ei ole kirjattu.

Myöskään selonteon taustalla ei ole parlamentaarista valmistelua. Me katsomme, että olisi edelleen syytä noudattaa kautta linjan hyvää parlamentaarista käytäntöä, sillä vielä viime kaudella kehityspolitiikan ylivaalikautisen selonteon valmistelussa oli mukana par-lamentaarinen seurantaryhmä. Olisin halunnut ministeriltä kysyä myös, miksi tätä seuran-taryhmää ei nyt ole.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari.

18.28 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä on mielestäni nyt arvo-kas keskustelu kehityspolitiikasta ja taloussuhteista kansainvälisesti, ja siksi, puhemies, halusin tulla vielä oikeastaan puhumaan tästä globaalin etelän merkityksestä tai sen merki-tyksettömyydestä joillekin.

Mutta jotenkin tämä kysymys, minkä edustaja täällä esitti... Aivan oikein, minä ymmär-rän täysin tuon. Miksi Suomi tukisi, tai tukee, Kiinaa, tai Venäjää tukevia maita? Ja minä olen ihan samaa mieltä, että eka ajatushan on siinä, että ei missään nimessä, että sehän olisi tosi tyhmää, ei takuulla tehdä niin. Mutta ihan tässä nyt muutaman vuoden, tai ehkä vuosi-kymmenenkin, kenttäkokemuksella se tilanne ei ole noin yksinkertainen. Kun se tyhjiö syntyy, niin kuka sen täyttää? Ja nythän ei puhuta vain Afrikasta. Nyt puhutaan Keski-Aa-siasta ja monesta muusta geopoliittisesta lokerosta, jossa, voi sanoa, — niin kuin tuossa äs-ken sanoin — koko EU ja Eurooppa on epäonnistunut luomaan sitä johtajuutta, sitä mieli-pideilmastoa, että se on se meidän tapa toimia, mikä luo sitä tulevaa. Ja tähän on ihan ydinkysymys. Ja kun minä olen vierailut näissä maissa XYZ, niin se, että meillä on ollut joku pieni yhteinen nimittäjä — otetaan vaikka varautumisjärjestelmät, Ilmatieteen laitos, Vaisalan teknologia eri puolilla maailmaa. Jos meillä on joku yhteinen nimittäjä, niin sil-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

loin Suomi ja Eurooppa on se, joka halutaan kumppaniksi. Ei se vaihtoehto b tai c, tulivat ne mistä tahansa.

Ja kyllä, siellä on käytetty kehitysyhteistyörahaa. Kyllä, me emme ole YK:ssa tai muualloleet samaa mieltä asioista. Näitä kutsutaan aidalla istujiksi. Voidaan keksiä siihen monta muutakin termiä, mutta minusta tämä on erittäin arvokas keskustelu, ja jos minä olen väärässä, niin minä toki myönnän virheeni. Mutta sanon, mitä meille jää Suomena ja EU:na, kun EU on kuitenkin se iso, merkittävät toimija, maailman suurin toimija tässäkin asiassa, jos me vain katsomme tumput suorana, niin kuin me olemme katsoneet vaikka telekommunikaatioissa, kun yksi globaali toimija on napsinut afrikkalaisia pääkaupunkeja yksi toisensa jälkeen. Mitä jäi Suomelle, tai mitä jäi edes Ruotsille? Ei kovin paljon. Kuka silloin hallitsee kriittistä infrastruktuuria, kun puhutaan nyt näin ilman yritysten nimiä?

Eli tyhjiöt yleensä täytetään, ja nyt niitä tyhjiöitä on täytetty, joten siinäkin mielessä mielestäni Suomen ja Euroopan unionin tulisi olla paljon konkreettisempia. Minä ajattelin, että ministeri Valtonen tai Tavio olisi ollut paikalla. Olisin näyttänyt yhden kuvan, mikä ei maksa mitään, mutta minä piirsin tämän muutama vuosi sitten Pariisissa tai New Yorkissa siitä, [Esittelee piirrosta puhujapöytästä] miten suomalaiset ja eurooppalaiset ratkaisut voivat täyttää ne tyhjiöt. Energiantuotannosta on kyse, mitigaatiosta, adaptaatiosta, koulutuksesta, ruoasta. Oikeastaan aika monella osa-alueella meiltä löytyy Euroopasta se globaali johtajuus, mutta ei kovin kauaa, ja tietyillä toimialoilla ei löydy enää ollenkaan. Katsotaan nyt vaikka tekoälyn patenteja. Kuinka monta niistä on Euroopasta, kun otetaan top 100? Ei kovin montaa, jos yhtään.

Eli tämänkaltainen keskustelu minun mielestäni olisi se, mitä meidän pitäisi käydä — ei vain Brysselissä ja Helsingissä vaan eurooppalaisissa pääkaupungeissa. Mutta jos me otetaan se yksinkertaisin vaihtoehto, mikä kuulostaa helpolle, niin me ei olla tässä keskustelussa mukana. Ja minä en tarkoita sitä, että kehitysrahaa pitäisi jakaa sinne tänne tuonne. Minä tarkoitan, että sinulla on tavoite, sinulla on tarjoama, sinulla on julkinen sektori, sinulla on yksityinen sektori, sinulla on se koko paketti, miten yhteiskuntaa kehitetään. Ja tätä keskustelua minä kuulen Suomessa aivan liian vähän. Ruotsissa jopa nykyhallitus käy sitä, hyvä niin, Norjasta puhumattakaan, Tanskasta puhumattakaan. Paljonko oli Tanskan elintarvikevientä? 18 miljardia, kun me ei päästä edes puolestatoista kahteen. Paljonko siitä oli EU:n ulkopuolelle? Kun me lähdetään purkamaan tätä vyyhtiä tai Ruotsin teollisuutta, niin kyllä siellä on kehityspolitiikalla ajettu, aurattu sitä latua, muodostettu kahdenvälistä suhdetta sen kansakunnan ja etenkin niitten kansalaisten kesken.

Arvoisa puhemies! Suomi sai kehitysapua 1960-luvulla. Kun minä aloitin ulkoministeriössä ministerinä, niin kokeneimmat diplomaatit ja ministerin arvonimen ansainneet tulivat sanomaan, että ”älä poika unohda sitä, että meitäkin on joskus autettu”. [Aki Lindén: Loistava puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

18.34 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään täällä on ollut puhe myös kehitysyhteistyöhön kohdistuvista säästöistä. Säästöt, kohdistuvatpa ne oikeastaan mille hallinnonalalle tahansa, ovat tietysti vaikeita, ja niitähän nyt kohdistuu ehkä puolustusta, turvallisuutta ja koulutusta lukuun ottamatta oikeastaan joka sektorille. Mutta siinä takana on se, että kun Suomen talous on taas saatu kestäväälle pohjalle, niin silloin meillä on edellytykset osallistua vielä nykyistä vahvemmin ja aktiivisemmin myös globaalien ongelmien

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

ratkaisuun, myöskin rahallisesti ja ehkä kehitysavunkin muodossa, mutta nyt, juuri nyt, tällä hetkellä, vähemmällä resursseilla on entistäkin tärkeämpää huolehtia kehitysyhteistyön tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta sekä siihen liittyen myös ehdollisuudesta. Hallitusohjelmassa alleviivataan Suomen strategista suhtautumista kehitysyhteistyöhön, ja se on aivan perusteltua ja paikallaan. Suomi keskittyy omalta kannaltaan olennaisiin kumppanimaihin ja rakentaa niihin strategisempaa suhdetta, joka perustuu selkeisiin painopistealueisiin. Jatkossa painopistemaita on aiempaa vähemmän.

Leikkauksista huolimatta oleellista on kuitenkin huomata se, että hallitus pitää kiinni kehitysyhteistyön pitkäjänteisyydestä. Kehitysyhteistyö perustuu jatkossakin Suomen vahvuusalueisiin ja laajasti jaettuihin prioriteetteihin, mukaan lukien naisten ja tyttöjen aseman edistäminen, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltioperiaate ja ilmastotoimet.

Arvoisa puhemies! Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde, ja Suomi jatkaa tukeaan Ukrainalle niin kauan kuin se on tarpeen.

Täällä keskustelussa hetki sitten edustaja nosti esiin tätä parlamentaarisen seurannan tarvetta tälle käsittelyssä olevalle selonteolle, mutta kuten ministerin esittelypuheenvuorossa kuulumme, niin itse asiassa tämä parlamentaarinen seurantaryhmä, joka on koskenut ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa, on kuullut myös kauppa- ja kehitysministeriä tästä kauppaa ja kehitystä koskevasta selonteosta. Eli siltä osin parlamentaarista seurantaa on kuitenkin toteutettu, kuten kuulumme, ja sitä on itse asiassa toteutettu varsin laajassa parlamentaarisessa, hyvässä yhteistyössä ja yhteisymmärryksessä, kuten meillä on ollut tapana, vaikka varsinaisesti juuri tälle selonteolle nimettyä omaa seurantaryhmää [Puhemies koputtaa] ei ole ollut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.37 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Välihuudolla tuossa sanoinkin edustaja Skinnarin puheenvuoron jälkeen, että olipa erinomainen puheenvuoro kokemuksella ja asian osaamisella. En väitä itsekään, että tuosta aiheesta, mistä Skinnari tuossa puhui, varmaankaan kovin laajasti oltaisi eri mieltä, mutta silloin, kun me haluamme sellaisia poliittisia irtopisteitä keräillä, niin kuin jotkut haluavat, niin silloin tietysti kerrotaan erilaisista epämääräisistä epäonnistuneista hankkeista erilaisten diktatuurimaiden kanssa, jotka sitten ovat menneet monella tavalla myttyyn. Mutta tuossa, mitä Skinnari puhui, oli todella sitä visiota ja vähän Suomen rajojen ulkopuoleltakin.

Varsinaisesti pyysin puheenvuoron edustaja Bergbomin puheenvuoron aikana siinä yhteydessä, kun hän sanoi tämän usein kuullun, että ”tämä hallitus leikkaa miljardilla kehitysyhteistyövaroja”. Olen 30 vuotta tehnyt budjetteja, aika isojakin, ja yleensä me puhumme budjettiperiaatteesta siitä, mikä on se vuositasen muutos. Jos me teemme saman 100 miljoonan vähennyksen tänä vuonna ja se jää voimaan seuraaville vuosille, niin me emme yleensä sano, että me teimme 400 miljoonan vähennyksen, vaan me teimme 100 miljoonan vähennyksen. Sitten jos me teemme tänä vuonna 100 miljoonan vähennyksen ja sen lisäksi seuraavana vuonna taas lisää 100 miljoonaa, silloin se on 200 miljoonaa.

Tietysti kun kertoo sen, kuinka reippaasti ja rajusti kehitysyhteistyöstä leikataan — kun sitä pitää hyvänä — niin silloin haluaa tietenkin ilmaista itsensä niin, että peräti miljardi leikataan. Eihän siellä edes ole miljardia leikattavaksi. Se on nyt semmoinen 800 miljoonaa ollut, ja nyt se varsinainen rivi siellä budjetissa on pudonnut siitä sinne 690 miljoonaa. Mutta tämän halusin nyt vain ihan näin sanoa, että tällä tavalla me yleensä määrära-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

hoja täällä käsittelemme — emme kertauta sitä samaa vähennystä eri vuosilla ja sitten kerro. Muutenhan tässä voisi sanoa, että seuraavan 100 vuoden aikana tällä kaavalla leikataan sitten 20 miljardia, jos tällä tavalla haluaa asian ilmaista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

18.39 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Nähdäkseni tuo oli ehkä tahallista väärinymmärtämistä, kun ottaa huomioon, että ainakin tarkoitukseni oli todeta, että tämän hallituskauden aikana tehtävä sopeutusmäärä on noin 1 200 miljoonaa. Sehän on totta. Tämän hallituskauden aikana säästövaikutus on noin 1 200 miljoonaa euroa, [Aki Lindén: Ei se ole!] eli neljän vuoden aikana jostain se 1 200 miljoonaa pitäisi raapia kasaan, joko siis menoleikkauksina joiltain muilta momenteilta tai sitten veronkorotuksina tai lisävelanottona. Vuositasolla totta kai se summa ei ole 1 200 miljoonaa, mutta hallituskauden aikana yhteisvaikutuksiltaan se on reilu 1 200 miljoonaa euroa. Ja siinä on varsinaisen kehitysavun momentin lisäksi myös sijoitusmuotoinen, eli se ei ole vain se varsinaisen kehitysavun momentti, ne lähtevät kahdelta eri kohdalta.

No, sitten varsinaisesti pyysin puheenvuoron edustaja Skinnarin varsin laadukkaaseen puheenvuoroon, siitä on toki hyvä kiittää. Ehkä se oma ajatteluni lähtee siitä, että jos meillä on rajalliset resurssit ja me tunnistetaan se, että meillä on rajalliset resurssit, niin silloin pitää tehdä tiettyjä prioriteetteja ja valintoja. Ja minun mielestäni se, että Ukraina on Suomen suurin kehitysavun kohde ja sinne kohdennetaan selkeästi eniten suomalaisten veronmaksajien varoja, on täysin oikein, ja näin pitääkin toimia.

No, sitten tämä Kiinan ja Venäjän toiminta: Onhan se taivaan tosi, että he ovat saaneet vaikutusvaltaa epämääräisellä toiminnallaankin, jos sitä voi sellaiseksi ehkä kutsua joissakin yhteyksissä. Se on vaan vähän niin, että jos EU:sta ollaan viemässä sinne vähän koulukirjoja ja ruoka-apua ja kiinalaiset tulevat ja rakentavat viereen sairaalan ja sillan, niin koita siinä sitten kisata, tai vaihtoehtoisesti edistävät tiettyjen yritysten asemaa esimerkiksi siellä televerkkopuolella. En tiedä, onko aina ihan puhtaat jauhot pussissa, ei välttämättä, ja siinä on aika ikäviä seurauksia, totta kai. Mutta tässähän ei Suomi yksin pysty määrittelemään tai muuttamaan tätä kehityskulkua, vaan siihen tarvitaan tosiaan leveämpiä hartioita, mistä olen sitä mieltä, että EU:lla on paljon tehtävää ja opittavaa siinä hommassa yhä edelleen.

Mielestäni tässä kehitysyhteistyön selonteossa iso huomio onkin siinä, että se siirtyy enemmän sinne kaupan puolelle, koska siellä niitä ratkaisuja on. Ajatelkaa jotain afrikkalaista valtiota: haluaako se loputtomiin elää kehitysavun varassa, vai haluaako se kauppasopimuksia esimerkiksi eurooppalaisten valtioiden kanssa? Uskoakseni se haluaa kauppasopimuksia eurooppalaisten valtioiden kanssa, EU:n kanssa, jotta heidänkin maansa yritykset pääsevät näille markkinoille mukaan, ja tällä hetkellä se on ollut aika haastavaa. Pitkällä tähtäimellä olisi paljon parempaa, että me pystyttäisiin integroimaan sekä se globaali etelä että Afrikka myöskin osaksi tätä kansainvälistä kauppaa paremmin kuin mitä tällä hetkellä on, ja se on minun mielestäni se kehityssuunta, mihin on mentävä, koska kehitysavulla ei itsessään tule siellä korjaantumaan se perusongelma, että nämä taloudet ovat alikehittyneitä. Totta kai avain onneen on se kaupanteko ja suomalaisten menestyvien yritysten, tuotteiden ja ratkaisuiden vieminen sinne Afrikkaan, millä pystytään myös vahvistamaan näiden valtioiden ja niiden asukkaiden hyvinvointia mutta toisaalta myöskin suo-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

malaisten hyvinvointia, kun suomalaiset yritykset menestyvät ja vievät näitä tavaroita näihin maihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

18.42 **Inka Hopsu vihr:** Kiitos, puhemies! Joo, tämä on hyvä näkökulma, mutta valitettavasti siinä selonteossa sen tutkimista, kuinka tällä kaupalla edistetään näiden kehitystavoitteiden saavuttamista, ei vahvasti ole, vaan siellä ennemminkin pohditaan sitä, kuinka viennin edistetään ja kuinka sitä suomalaista hyötyä saadaan. Minun mielestäni olisi ollut hyvin arvokasta, että olisi tutkittu ja pohdittu ja kirjoitettu myös niin, että siellä olisi etsitty näitä näkökulmia siitä, missä ovat ne keinot, mitkä ovat kaupan muodot, tavat, miten on toteutettu kauppa, miten yritykset, jotka kantavat sitä yritysvastuuta, voivat siihen kehitykseen vaikuttaa juuri näissä maissa, jotka meidän kumppaneita ovat.

Mutta otin vastauspuheenvuoron tähän parlamentaariseen yhteistyöhön liittyen. Hyvin erityyppinen oli se parlamentaarinen yhteistyö, joka viime kaudella oli, eli se oli aidosti ihan niin kuin juuresta lähtien yhteistyötä, jossa kuultiin myös sidosryhmiä, viiteryhmiä, ja tämä oli toisinpäin. Mutta tällä kertaa oli yksi kerta, jolloin ministeri oli kuultavana ja lähinnä niinpäin, että siltä puolelta kerrottiin, mitä on tulossa. Sitä ei kyllä voi millään tapaa kutsua parlamentaariseksi neuvotteluksi, että tämän selonteon takana sellainen olisi ollut. Ja varsin laajasti tulee se kritiikki siitä, että ei ole sidosryhmiä kuultu tätä tehdessä.

Kuuntelin tätä salikeskustelua, ja veikkaan, että sieltä tuli useammasta hallituspuolueesta myös se viesti, että olisi toivottu, että nämä kaikista köyhimmät maat ja eriarvoisuuden poistaminen olisivat siellä näkyneet, tai oli erilaista tulkintaa siitä, näkyvätkö ne siellä vai eivät. Eli varmaan ihan hallituspuolueidenkin kesken olisi laajempi keskustelu ollut hyödyllinen.

Ja vielä näistä miljardileikkauksista, joista kyllä myös järjestöt puhuvat. Kun rahoitus-tarve on niin iso, niin sillä vuosittaisella rahoituksella on iso merkitys, ja sen takia se tässä kehy-puolella — varmaan ehkä myös tarkoitushakuisesti, mutta kuitenkin — usein ilmaistaan niin, paljonko sieltä jää puuttumaan. Mutta todella harmillista on myös se, että lainamuotoiseenkaan apuun — joka ei ole millään tavalla leikkaus meidän valtion budjettiin — ei nyt sitten saada lisäpanostuksia, vaan päinvastoin sitä lainan myöntämistäkin vähennetään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

18.45 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän kaupan ja kehityksen suhteeseen. Toisin kuin välillä tässä keskustelussa on annettu ymmärtää, niin nämähän eivät ole vastakkaisia. Pidän järkevänä ja hyvänä sitä kehityssuuntaa, jossa nähdään, että julkinen raha kehitysyhteistyöhön on tärkeää — se on välttämätöntä — mutta se ei tule yksin riittämään, jolloin sitten sillä julkisella rahalla kannattaa yrittää vivuttaa mahdollisimman paljon myös yksityistä rahaa mukaan. Nythän Suomen ja kehittyvien maiden kaupallis-taloudellisia suhteita ja kehityspolitiikkaa sekä kehitysyhteistyötä tehdään jatkossa entistä kokonaisvaltaisemmin, eli me pidämme tärkeänä molempia osapuolia hyödyttävien kaupallisten mahdollisuuksien edistämistä kehittyvien maiden kanssa. Sekä kehittyvien maiden että Suomen yritykset tarvitsevat uusia markkinoita, ja lopulta kehittyvät maat pääse-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

vät varmimmin kestäväen kehityksen tielle siten, että he pääsevät aidosti osaksi näitä kauppasuhteita.

Samalla kun haluamme edistää kehittyvien maiden parempaa kytkeytymistä maailman-kauppaan, toivomme tietenkin omien yritystemme myös hyötyvän tästä kaupankäynnistä. Eikä siinä ole mitään pahaa, näinhän toimivat kaikki meidän verrokkimaamme. Jos katsotaan vaikkapa Ruotsiin, niin siellä ollaan itse asiassa paljon meitä pidemmällä tässä ajattelussa. Suuryritysten lisäksi on tärkeää saada mukaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari.

18.47 **Ville Skinnari sd:** Puhemies! Tässä sinänsä laadukkaassa kehityspoliittisessa keskustelussa, tai kauppa- ja ulko- ja turvallisuuspoliittisessa, on ehkä hyvä muistaa, että eihän se kehityspoliitiikka ole sinänsä se tavoite vaan se on vain keino. Esimerkiksi täällä on tänään mainittu Nepal ja täällä on mainittu Kenia hyvinä esimerkkeinä — Suomen näkökulmasta etenkin Nepal, joka on siis kehittynyt, graduoitunut, eikä tarvitse enää kehitysapua — tai Vietnam. Siinä on kolme hyvää sellaista maata, että ne alkavat olemaan sellaisessa tilanteessa, etteivät ne enää tarvitse sitä de facto -kehitysapua.

Sitten tähän itse ehkä ongelman ytimeen kaupan ja kehityksen yhteydestä:

Tämä olisi tosi helppo keskustelu, jos meillä olisi sellaisia yrityksiä, jotka olisivat sitä kokoluokkaa, että niillä olisi riskinotto-kykyä ja ne lähtisivät tekemään sinne kohdemaahan niitä juttuja. Mutta kun meillä ei ole niitä. Eikä meillä ole — kun täällä on kaupanalaakin paikalla — myöskään sellaisia kauppaketjijakaan, vaan päinvastoin ne ovat nyt tulleet pois ja näin pois päin. Mutta muualla niitä on. Tämä on järjestelmäongelma, ja nyt tässä pitäisi olla ministeri Rydmanin ja pääministerin paikalla pohtimassa, miten Suomi tekee sellaista elinkeinorakennetta ja tarjoamaa, että sitä rahaa tulisi eli että tämä kakku kasvaisi, mitä voisi jakaa. Ruotsissa sitä ongelmaa ei ole, vaikka sielläkään ei ole nyt helppoa, koska siellä on yksi omistajasuku, joka on jo pidemmän aikaa ymmärtänyt, miten tehdä kansainvälistä kauppaa, eli toistasataa vuotta, jollei pidempään.

Tämä on mielestäni se ydin, ja sitten me palataankin tähän kotimaan tekemiseen, suomalaiseseen elinkeinoelämään ja heidän varovaisuuteensa — heidän tekevät tuloksensa tehostamalla. Eivät he tee kannattavaa kasvua panostamalla vaikka yritysostoin maailmalle tai kasvamalla uusilla kumppanuuksilla. Sitä näkee tosi vähän, ja tämä on se meidän ongelma. Me voidaan puhua täällä seuraavat kymmenen vuotta kaupasta ja kehityksestä, mutta jos meillä ei ole sitä elinkeinorakennetta, niin me ei olla siinä pelissä mukana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lundén.

18.49 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tahdon tässä suunnattoman korkealle arvostamalleni edustaja Skinnarille sanoa, että pidän henkilökohtaisesti siitä, kun te puhutte tästä tulostaulusta — olette puhunut nyt kaksi viikkoa, ja se on minusta erinomainen juttu. Te erinomaisena jääkiekkoilijana tiedätte — haluan vain kertoa teille — että ”peli on vasta ekassa erässä”, ja uskon ja vannon, että kun tämä peli päättyy ja katsotaan sitten uudestaan tulostaulua, niin tulette tekin hämmästyneinä — ja hymyilemään samalla lailla kuin nyttenkin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

18.50 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Niin, tähän on juuri se iso ongelma, syntykö meillä Suomeen sellaisia yrityksiä ja onko meillä yrityksillä tällä hetkellä kasvumahdollisuuksia kasvaa isommiksi, ottaa riskiä ja sitä kautta sitten saada yrityksensä menestymään, ja minun mielestäni tämä hallitus pyrkii nyt nimenomaan panostamaan myös teollisuuspolitiikassaan siihen, että suomalaiset yritykset nimenomaan menestyisivät ja heidän riskinottohalukkuutensa kasvaisi.

No, voidaan toki tässä todeta, että sehän ei ole yksin Suomen ongelma, se voi olla myös EU:n ongelma. Onhan sitä sanottu, että kun Yhdysvallat kehittää jonkun teknologian, sitten Kiina kopioi sen ja Eurooppa sääntelee siitä, niin onko tämä se meidän lopputulema, että me päädytään tämmöiseksi sääntelyalueeksi, sääntelytaloudeksi, jossa vaan säännellään muiden tavallaan kilpailijoiden kehittämää teknologioita, jolloin meille ei synny enää isoja yrityksiä. Minun mielestäni sen ei pidä olla näin, vaan Euroopan pitäisi pystyä nyt itse nostamaan oma teollisuuspolitiikkansa ja elinkeinopolitiikkansa siihen asentoon, että tänne Eurooppaan syntyisi uusia yrityksiä, jotka luovat uusia teknologioita ja ovat omalla alallaan markkinajohtajia, koska sitä kautta saadaan vauhditettua kasvua ja sitä kautta saadaan generoitua talouteen lisää rahaa, jonka avulla voidaan sitten myös auttaa niitä kehittyviä markkinoita paremmin.

No onhan sitten hallituksella esimerkiksi tämä Teollisuussijoitus. Toisaalta edelleenkin sinne sijoitusmuotoiselle momentille valtion budjetissa on olemassa rahaa, jolla voidaan sitten mahdollistaa sitä riskinottoa näissä kehitysapukohteissa semmoisille toimijoille, jotka eivät ehkä, sanotaan, yksityisellä pääomalla ottaisi sitä riskiä, ja sitten valtio ikään kuin antaa siihen vähän tukea, että saadaan sillä tavalla nostettua sitä toimintaa. Mutta tämä on se iso kysymys: syntykö meillä niitä yrityksiä ja semmoisia teknologioita, joita voidaan viedä, ja viedäänkö niitä nykyisiä teknologioita niin paljon kuin niitä voitaisiin viedä. Se on iso juttu.

Täytyy sanoa, että se, mistä minä olen nykyään eri mieltä itseni kanssa, on se, että joskus aikoinaan mietin näitä vienninedistämismatkoja: onko mitään järkeä tässä touhussa, että poliitikot reissaavat tuolla yritysten kanssa pitkin maailmaa — mutta siinä on itse asiassa paljonkin järkeä. Minä olen ruvennut siirtymään sille kannalle, että kannattaa jatkaa tätä viennin edistämistä ja sitä pitäisi tehdä paljon enemmänkin kuin tällä hetkellä tehdään ja viedä suomalaisia yrityksiä eri maihin, ja sitten mukaan ministereitä näille reissuille, koska sitä kautta saadaan sitten suomalaisia yrityksiä ehkä kiinnostumaan sellaisista markkina-alueista, joissa tällä hetkellä ei vielä olla isosti mukana.

Siinä on paljon mahdollisuuksia ja paljon potentiaalia, mutta loppupeleissä kyse on siitä, onko Suomessa riskinottohalukkuutta, syntykö tänne yrityksiä, uskaltavatko ihmiset ottaa sen riskin, että perustavat yrityksen. Business Finlandin yhdessä raportissa todettiin — minä en muista enää sitä lukua oikein, mutta se oli hälyttävän korkea — että monella suomalaisella on tiettyjä ideoita yritystoimintaan, mutta uskallus lähteä siihen yritystoimintaan ei ylitä sitä kynnystä, eikä sitten päädytä ollenkaan perustamaan yritystä. Tämä on iso ongelma, ja se näkyy varmasti meidän tämänhetkisessä taloustilanteessa. Meidän pitää madaltaa kynnystä yrittämiseen, joka sitten pitkällä tähtäimellä luo hyvinvointia ja kasvua tälle yhteiskunnalle sekä niille kehittyville markkinoille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

18.53 Ville Skinnari sd: Puhemies! Jotta on yritystoimintaa, pitää olla kysyntää ja maksukykyä, ja Euroopassa on tällä hetkellä esimerkiksi niin kallis energia, että ei ehkä maailmassa kamalasti edes koko Eurooppaa katsota, Afrikkaa kylläkin.

Tämä Teollisuussijoitus, mistä kysyin pääministeriltäkin muutama viikko sitten, on tietysti... Täällä eivät ehkä — edustaja Lindén on hyvä laskija — pilkut ole aina ihan suhteessa todellisuuteen. Jos tämänhetkinen Teollisuussijoitus sijoittaa maksimissaan sen, no, sanotaan, 1 miljoonasta ehkä maksimissaan 20 miljoonaan, onko se jotain teollisuuspolitiikkaa? Ei meillä ole Suomessa ollut teollisuuspolitiikkaa tällä vuosituhannella ollenkaan, koska me ollaan kuviteltu, että markkinat hoitavat. Ja me ollaan täysin sivussa nyt näistä isoista miljardi-investoinneista, mitä muu Eurooppa väkisin tekee. Tulostaulu näyttää muuten, arvoisa kollega, nolaa näissä miljardi-investoinneissa — ja tulee näyttämään, jollei ole mitään muita toimia kuin nämä muutama, sanotaan nyt, sata miljoonaa Teollisuussijoitukselle. Ja sitten se lähtee seuraamaan jotain yksityistä, jos löytyisi yksityinen sijoittaja. Eihän tämä ole enää sitä nykymaailmaa, missä me elämme. Se oli 90-luvulla ja vielä 2000-luvun alussa ihan ok, ja se malli jopa toimi.

Tätä minä tarkoitan, arvoisa hallitus, kun te esiinnytte niin äärettömän yrittäjämyönteisenä ja muuna. Tämä rahoitusmarkkinan ymmärrys, mitä tämä nykymaailma, se nykyinen yrittäjä tarvitsee, kun pankeista ei saa rahaa, jos ei ole yhtä paljon rahaa omalla tilillä, kun Finnvera, jonka piti tehdä oma pääoma -ehtoisia, eikö niin... Missä vaiheessa te oikeasti otatte tästä otteen ja sanotte, että nyt tämän pitää muuttua, jotta suomalainen yrittäjä voi kasvaa, jotta suomalainen yrittäjä voi kehittyä, jotta suomalainen yrittäjä voi lähteä maailmalle edes yrittämään? Ja suosittelen paljon myös tutustumista maailman eri kohteisiin, koska se avaa yleensä silmiä ja tuo ehkä sitä todellista arvopohjaista realismia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

18.55 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Päästiin yrittäjäyyskeskusteluun — ihan terveelluttä, ja löytyy myös yhteisiä linjoja.

Kyllä myös itse ajattelen niin, että taloutta saadaan kasvuun sillä, kun saadaan yrityksiä syntymään ja yrityksiä menestymään. Se ihan sama lääke, mikä toimii täällä, toimii myös näissä kehittyvissä maissa, ja se vaatii niitä alkusatsauksia sinne osaamisen vahvistamiseen ja siihen, että löytyy myös osaavaa henkilöstöä. Se on yksi meidän yrittäjien isosti nostama huoli täällä, mutta sitten taas se osaamisen puute on siellä kehittyvissä maissa monesti, ja tämä on yksi syy, miksi juuri koulutusta meiltä on toivottu.

Mutta sitten, ketkä ovat niitä yrittäjiä, jotka Suomesta uskaltavat lähteä maailmalle, uskaltavat lähteä perustamaan yrityksiä, jotka tuntevat niitä riskejä siellä ja joilla on ehkä valmiita verkostoja eri maissa? Afrikka on kasvava alue ja Euroopan kanssa samalla aikavyöhykkeellä, melko helppo toimintaympäristö siinä mielessä, ja kielikin, eurooppalainen kieli, löytyy monesta maasta. Eli siihen yhteistyöhön kyllä kannattaisi lähteä, siinä on paljon potentiaalia, mutta jos ei ole mitään aikaisempaa kokemusta koko mantereesta tai yhdestäkään maasta ja siellä toimimisesta, ei tunne ketään ennestään, ei tunne lainsäädäntöä, niin ei se ole niin helppoa sitä yritystoimintaa lähteä viemään, ja se kynnyks on suomalaisilla yrityksillä melko korkea. Tästä tulen siihen, että minun mielestäni meidän pitäisi tehdä tätä yhteistyötä. Tunnen todella monia yrittäjiä, jotka ovat olleet kehitysyhteistyösektorilla toimijoina ja sitten lähteneet perustamaan yritystä, eli kun sinulla syntyvät ne suhteet ja verkostot ja sen alueen tuntemus ja osaaminen — on se työmuoto sitten kansalaisyhteiskun-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

nan toiminta, on se opiskelijavaihto, on se kulttuurivaihto, mikä tahansa, mitä kautta ne syntyvät — niin se kyllä sitten poikii myöhemmin tähän meidän suomalaiseseen yritystoimintaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.57 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu kääntyi kotimaiseen teollisuuspolitiikkaan, koska teollisuus on kuitenkin meidän vientimme selkäranka, ja sitten koko keskustelu lähti siitä, miten edistää vientiä ja kauppapolitiikkaa ja kehitysasioita sen osana. Tässä on nyt aivan tuore sitaatti, minkä luen, eli Varman toimitusjohtaja Risto Murto totesi 26. syyskuuta: ”Viimeisten 20 vuoden aikana Suomeen ei ole syntynyt isoja uusia yrityksiä, jotka olisivat tukeneet Suomea kasvua. Se on keskeisin ongelma.” No, tämä oli sitaatti, joka oli lyhyt tietysti, ja tästähän edustaja Skinnari tässä äsken puhui.

En haluaisi tässä synnyttää vastakkainasettelua sikäli, että luulen, että me kaikki, jotka nyt olemme tässä puheenvuoroja käyttäneet, haluaisimme, että Suomi olisi paremmassa vauhdissa, haluaisimme, että siellä tulostaululla näkyisi jotain muuta kuin se nolla, haluaisimme, että meillä panostettaisiin kasvuun. Nyt kun katsoin, mitä työ- ja elinkeinoministeriön eli TEMin pääluokka numero 32 budjetissa sisältää — olen itse valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtaja ja edustaja Lindén on sen jäsen ja huomenna 8.30 meillä on taas kokous [Mikko Lundén: Paikalla!] — niin sehän on huolestuttavaa, että pääluokan määrärahaa vähenee 600 miljoonalla eurolla. No, siinä on teknistä vähennystä 290, kun työ- ja elinkeinotoimistot siirtyvät pois tästä valtion budjetista, mutta sitten kun siellä kuitenkin kotoutumisen määrärahat — huom. kotoutumisen määrärahat — kasvavat 110:llä, niin itse asiassa muista menoista se nettovähennys on kuitenkin sitten 400 miljoonaa. No, sanon nyt heti, siihen ei tarvita vastakomenttia, miksi ne kasvavat: ne kasvavat siinä, että ukrainalaiset siirtyvät nyt sitten sinne kuntiin, ja sillä tavalla se määräraha kasvaa. Mutta kaiken kaikkiaan mitään merkittäviä panostuksia täällä ei ole TEMin pääluokassa, ja kun tilanne on tässä suhteessa Suomessa huono, niin siihen tietysti pitäisi rohkeutta olla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä on useampi edustaja vähän venyttänyt tätä asiakohtaa, ei ainoastaan edustaja Lindén, mutta toivon, että pysymme tässä selontekokeskustelussa jatkossa. — Edustaja Bergbom.

18.59 **Miko Bergbom ps:** Kunnioitettu rouva puhemies! Yritän parhaani mukaan noudattaa annettua ehtoa, mutta en voi olla kommentoimatta edustaja Skinnarin jälleen kerran sinänsä ihan vakuuttavaa puheenvuoroa.

Tämä liittyy kehitysyhteistyöhön ja kansainvälisiin taloussuhteisiin, koska ongelmahan on siinä, että Euroopassa ei noudateta tällä hetkellä omia sääntöjä. Toisin sanoen tällä hetkellä valtiot tukevat mielin määrin oman maansa teollisuutta ja hankkivat sinne teollisuutta ja yrityksiä antamalla niille käytännössä paljon tukea. Ja Suomen kaltainen avotalous, vientivetoinen talous, jossa on 5,5 miljoonaa ihmistä, ei pysty kilpailemaan tässä suurten eurooppalaisten valtioiden kuten Saksan, Espanjan ja Italian kanssa, ei kerta kaikkiaan vaan pysty.

Kun edustaja Skinnari vähän kritisoi sitä, että ei ole kuin tämä Teollisuussijoitus, ettei ole minkään näköistä teollisuuspolitiikkaa, niin haluaisin kuitenkin nostaa esiin, että siellä

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

on tämä puhtaan siirtymän verotuki, joka on kyllä nähdäkseni aika merkittävä. Ja on sitä varovasti uskallettu kiitelläkin ainakin tuolla käytävillä tai jossain muualla myös opposition puolelta, että tällainen on tehty, mutta ehkä täällä salissa sitä kiitosta ei niin hirveästi kuulu. Mutta uskoakseni se on loistava tapa houkutella Suomeen yrityksiä sijoittamaan, millä sitten generoidaan talouteen sitä hyvinvointia verotulojen kautta, tulevaisuudessa pitkällä tähtäimellä synnytetään työpaikkoja, joilla saadaan verotuloja, joiden avulla meillä on sitten enemmän mahdollisuuksia ja kyvykkyyksiä edistää sekä kauppasuhteita että myöskin kehitysyhteistyötä näissä valtioissa, jotka edelleen ovat kehittyviä tai muuten surkeassa tilassa.

Mutta valitettava fakta on se, että jos meillä ei ole verotuloja eikä meidän julkinen talous ole kunnossa, niin ei ole, mistä antaa, ja tällä hetkellä tilanne alkaa menemään valitettavasti siihen suuntaan. Siitä nämä kehitysavun sopeutustoimetkin kertovat. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

19.01 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia tästä hyvästä keskustelusta, mitä salissa on tänä iltana käyty. Täällä tuotiin esille tämä Teollisuussijoituksen rooli ehkä vähän vähättelevässä mielessä, näitä sen pieniä sijoituksia kommentoitiin.

Mutta pitää ottaa huomioon, että Teollisuussijoitus on pääomamarkkinoilla erittäin arvostettu toimija Eurooppa-tasolla ja toimii monessa suomalaisessa pääomarahastossa ankurisijottajana. Siellä sijoittajat luottavat siihen, että jos Teollisuussijoitus on tehnyt due diligence -tarkastuksen rahastolle, niin he uskaltavat siihen sijoittaa, ja tämä auttaa pääomasijottajia kasvattamaan suomalaista yrityselämää. Tässä ollaan nyt menossa kehityskulun alkuvaiheessa. Ehkä 15 vuotta on tämä pääomamarkkina kehittynyt. Siinä ei voida oikaista sillä tavalla, että nyt ruvettaisiin roiskimaan miljardien sijoituksia valtion suunnalta joihinkin yrityksiin. Kyllä se raha sinne löytyy, jos se yritys on niin hyvä, että se tuottaa suuresti. Kyllä yksityinen raha sinne löytyy.

Sitten tuossa kehitysmaiden kehittämisessä ja siinä politiikassa on äärettömän tärkeää tämä demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen. Eli käytännössä mielestäni kehitystoimenpiteet maihin, joissa oikeusvaltioperiaatteita ei noudateta, ovat jopa täysin turhia — se on kaivoon heitettyä vettä, joka ei siellä pysy. Eli kyllä näissä maissa, joista täällä nostettiin hyviä esimerkkejä, tärkein rooli on ollut maan demokratiakehityksellä, joka on tuonut sinne vahvan oikeusvaltioperiaatteen, yksityisyydensuojan, ja sitä kautta turvannut talouskasvun ja hyvinvoinnin näille maille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

19.04 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelussa nousi esiin Finnveran rooli vientikaupoissa, ja kyllä Finnveran rooli suomalaisen viennin ja niiden kauppojen mahdollistamisessa on valtava ja monipuolinen. Ja itse asiassa juuri on lisätty esimerkiksi Finnveran edellytyksiä osallistua Ukrainan jälleenrakennukseen liittyviin vientihankkeisiin.

Ja, arvoisa puhemies, Ukraina todella on Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Ja kun tänäänkin olemme kuulleet täällä opposition puheenvuoroja, joissa jollakin tavalla halutaan luoda epäilystä meidän Ukraina-tukemme ylle, niin sehän on täysin perätöntä. Suomen tuki Ukrainalle on vahvaa. Tuki Ukrainalle ensi vuonna on yhteensä 47 miljoonaa eu-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

roa, ja määrärahaa käytetään muun muassa Ukrainaa tukeviin kahden- ja monenvälisiin hankkeisiin sekä humanitääriin apuun.

Suomi jatkaa Ukrainan tukemista niin pitkään kuin se on tarpeen. Ukraina on meille eksistentiaalinen kysymys. Suomen lähtökohta on, että Venäjä ei voi voittaa sotaa, ja viime kädessä, tämän kehitysyhteistyön näkökulman lisäksi, neuvotteluasetelmat ratkaistaan siellä taistelukentällä, ja tällöinhän myös Ukrainan sotilaallisia valmiuksia on tuettava ja käytettävä neuvotteluaseman parantamiseksi siinäkin tapauksessa, että jouduttaisiin neuvottelemaan sitten epätäydellisessä tilanteessa. Mutta joka tapauksessa Ukrainan on kyettävä luomaan itselleen sellaiset olosuhteet, joissa Ukraina itse voi luoda hyväksyttävän pohjan rauhanneuvotteluille, ja nyt siinä tilanteessa ei olla vielä oltu.

Mutta joka tapauksessa Suomen tuessa Ukrainalle ei ole mitään epäselvää. Vuoden 2022 jälkeen Suomi on osallistunut Ukrainan tukemiseen 3,1 miljardilla eurolla. Meidän tukemme Ukrainalle on vankkumatonta, ja toivoisin, että tässäkin keskustelussa siihen ei luoda minkäänlaisia varjoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

19.06 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olisin vain halunnut sanoa, että ei ole perätöntä sanoa, että ministeri Tavion päätöksellä Suomi on jättäytynyt pois tästä Ukrainan tukemiseen ja jälleenrakentamiseen liittyvästä tasa-arvoliittoumasta. — Kiitos. [Sofia Vikmanin välihuuto]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle diplomaattisten tai konsuliedustustojen tai kansainvälisissä hallitustenvälisissä järjestöissä toimivien edustustojen työntekijöiden perheenjäsenten ansiotyöstä Ukrainan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 138/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Meille esittelee tämän ministeri Valtonen. Olkaapa hyvä.

Keskustelu

16.31 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä 138/24 ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen ja Ukrainan vä-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

lisen sopimuksen maiden diplomaattisten tai konsuliedustustojen tai kansainvälisissä järjestöissä toimivien edustustojen työntekijöiden perheenjäsenten ansiotyöstä. Useissa maissa edustustojen henkilökunnan perheenjäsenten työskentely on periaatteessa mahdollista, mutta työllistymisen edellytyksenä on diplomaattituksesta ja immuniteetista luopuminen, ellei työnteon ehdoista tehdä erillistä, niin kutsuttua perhe- ja puolisosopimusta hallitusten välillä.

Suomella on voimassa perhe- ja puolisosopimus 15 valtion kanssa. Sopimukset on tehty vastavuoroisuuden perusteella yleisen luvan antamiseksi edustuston henkilöstön perheenjäsenille, jotta he voisivat tehdä ansiotyötä vastaanottajavaltiossa.

Ukrainan kanssa tehdyn perhe- ja puolisosopimuksen tavoitteena on mahdollistaa diplomaattisen edustuston, konsuliedustuston sekä kansainvälisessä järjestössä toimivan edustuston henkilöstön perheenjäsenten työnteke Ukrainassa ilman, että heidän... Edistään ulkoministeriön virkamiesten kannustimia siirtyä ulkomaanedustukseen ja parannetaan edustuston turvallisuutta.

Ulkomaanedustustossa työskentelevien puolisoitten työllistyminen on haaste, johon ulkoministeriö pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan. Puolison työskentelymahdollisuus ulkomaankierroksen aikana koetaan merkittäväksi kannustimeksi, joka vaikuttaa virkamiehen edellytyksiin siirtyä ulkomaanedustukseen. Hallituksen esitys edistää puolisoitten työskentelymahdollisuutta Ukrainassa.

Useissa maissa edustustojen henkilökunnan puolisoitten työskentely on periaatteessa mahdollista, mutta työllistymisen edellytyksenä on diplomaattituksesta mukaan lukien rikosoikeudellisesta immuniteetista luopuminen, ellei sopimusta tehdä. Sopimuksilla on merkitystä näin ollen toisaalta yksittäisen henkilön oikeussuojan kannalta, mutta myös edustustojen toimintaedellytysten kannalta, koska diplomaattituksesta luopuneeseen edustuston henkilöstön perheenjäseneneen voitaisiin teoriassa kohdistaa vastaanottajavaltion taholta vaikutusyrityksiä. Näin ollen perhe- ja puolisosopimus on myös merkittävä Suomen edustuston toiminnan ja turvallisuuden kannalta. Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon. Suomen edustustot eri puolilla maailmaa palvelevat laajasti suomalaisia ja suomalaista yhteiskuntaa.

Arvoisa puhemies! Vastaavasti Suomi takaa perhe- ja puolisosopimuksessa työnteon edellytykset Ukrainan diplomaattien perheenjäsenille Suomessa. Työntekoon sovelletaan Suomen kansallista lainsäädäntöä. Työtä tekevillä perheenjäsenillä on oikeus työntekijän oleskelulupa ilman saatavuusharkintaa, ja he ovat Suomen vero- ja sosiaaliturvajärjestelmien alaisia. Suomen ja Ukrainan välinen perhe- ja puolisosopimus on myönteinen kehitys kaikille osapuolille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistaan. Edustaja Gebhard.

16.35 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Ukrainan tukeminen on ollut viime vuosina Suomen tärkeimpiä yhteisiä ponnistuksia. Olemme kansakuntana yksituumaisesti seisleet ukrainalaisten tukena. Tasa-arvon, tyttöjen ja naisten sekä vähemmistöjen oikeuksien edistäminen ovat jo kauan olleet Suomen ulkopolitiikan keskiössä. Ministeri Ville Tavion päätös Suomen jättäytymisestä pois Ukrainan jälleenrakentamisen tasa-arvo- ja inklusiivisuusliittoumasta on täysin kestävä.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Pienen maan ulkopoliittika muodostuu paitsi yhteisistä linjauksista myös teoista, hallituksen ja sen ministerien toimista. Sekä tasavallan presidentti Alexander Stubb että pääministeri Petteri Orpo ovat todenneet, että olisi ollut Suomen ulkopoliittikan linjan ja sen tavoitteiden ja arvojen mukaista olla tässä liittoumassa mukana. Samanaikaisesti hallituspuolueista vakuutellaan, kuinka isoista asioista oltaisiin yksimielisiä. Tällöin itse asiassa vähätellään tasa-arvon edistämisen merkitystä Suomen ulkopoliittikassa. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen tukeminen Ukrainassa osana muuta tasa-arvotyötä ei ole pieni tai vähämerkityksellinen asia. Tämä liittouma olisi ollut ukrainalaisille hyvin tärkeä.

Arvoisa puhemies! Hallitus käsitteli tätä asiaa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Ministeri Tavion päätös ei kuitenkaan keskustelun tuloksena muuttunut. Hallitus ei korjannut kurssia, jolloin hallitus tosiasiallisesti otti tämän päätöksen nimiinsä. Hallituksen ulkopoliittikan linja ei myöskään selkeytynyt, vaan pikemminkin se meni entistä enemmän päinvastaiseksi siitä, mitä selontekopapereissa lukee.

Tämän vuoksi esitän seuraavan epäluottamuslauseen:

Koska ministeri Tavio on Ukrainan tasa-arvoliittoumaa koskevalla päätöksellään toiminnut selvästi Suomen ulkopoliittikan linjan vastaisesti, eduskunta katsoo, ettei ministeri Tavio nauti eduskunnan luottamusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

16.38 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Ukrainan kanssa tehty diplomaattien perheenjäsenten ansiotyön sääntöjä selkeyttävä sopimus, jota käsittelemme, on tervetullut. On tärkeää mahdollistaa edustustoissa ja kansainvälisissä järjestöissä työskentelevien henkilöiden perheenjäsenten töissäkäyminen. Kahdenväliset sopimukset ovat tässä normaali käytäntö ja yksi pieni pala Suomen ja Ukrainan yhteistyötä.

Epätavallinen on kuitenkin Suomen ulkopoliittisessa johdossa ja hallituksen sisällä ilmennyt Ukrainan tukemiseen liittyvä epäselvyys. Ministeri Tavio päätti, ettei Suomi ole mukana tukemassa Ukrainaa kansainvälisessä tasa-arvoliittoumassa. Se tuli monelle tasavallan presidenttiä myöten yllätyksenä. Ministerille oli liikaa, että myös sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä autettaisiin, kun sodan runtelemaa maata päästään jälleenrakentamaan. Kriitikistä huolimatta hallitus yhdessä tasavallan presidentin kanssa silti viime viikolla siunasi päätöksen.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on ollut tärkeä ja perinteinen osa Suomen ulkopoliittista linjaa. Ministeri Tavion poikkeuksellinen päätös herättää oikeutetusti huolta Suomen ulkopoliittisesta linjasta. Se herättää huolta niistä arvoista, jotka ohjaavat toimintaamme maailmalla. Se herättää huolta siitä, millainen yhteistyökumppani Suomi on tasa-arvoasioissa. Huolta herättää myös Israelin laittoman siirtokuntapolitiikan tuomitsemiseen liittyvä erimielisyys hallituksessa. Hallituksen linja horjuu tasa-arvon edistämisen mutta myös kansainvälisen oikeuden kunnioittamisen osalta.

Ministeri Taviolla oli mahdollisuus perua tasa-arvon vastainen päätöksensä, mutta hän ei tehnyt niin. Sen sijaan pääministeri Orpo lupasi, että Tavio kirjoittaa valmistelussa olevaan jälleenrakentamissuunnitelmaan jotain myös tasa-arvosta. Tämähän on kuin hallituksen rasismin vastaisen tiedonannon uusinta: pelkkä temppu, jotta voidaan sanoa, että jotain on tehty. On selvää, ettei tällaisella suunnitelmapaperin tasa-arvo-osiolla paikata sitä, että Suomi on kieltäytynyt tukemasta Ukrainaa osana kansainvälistä tasa-arvoliittoumaa. Uk-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

raina jää Suomen osalta ilman sitä apua, jota se toivoi. On äärimmäisen tärkeää, että Ukrainain saa kaiken sen tuen, jonka se tarvitsee yhtenäisesti.

Arvoisa puhemies! Ministeri Tavio on valtioneuvoston jäsenenä epäonnistunut edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta Suomen ulkopoliitikassa. Suomen maine tasa-arvon puolustajana kansainvälisen yhteisön silmissä on horjunut ja hallituksen ulkopoliittinen linja on paljastunut epäselväksi ja epävarmaksi. Tämän vuoksi kannatan edustaja Gebhardin tekemää epäluottamuslausetta ministeri Taviolle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

16.42 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansainvälinen sopimus, bilateraalinen sopimus, joka Ukrainan kanssa tehdään edustustojen työntekijöiden asemasta, on järkevä ja kannatettava. Oletan, että meillä vallitsee tästä yksimielisyys tässä salissa.

Täällä on tämän päivän kuluessa käyty keskustelua ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjoista, puhuttu arvopohjaisesta realismista ja sen toteutumisesta ja on viitattu edeltäjiin — tasavallan presidenttien lohkaisuja ja lausahduksia, pääministerien lohkaisuja ja lausahduksia historian tasolta. Edustaja Kaikkonen käytti tässä menneellä viikolla puheenvuoron täällä viitaten tasavallan presidentti Kekkonen puheenvuoroon, jossa hän totesi, että jos jommankumman, sisä- tai ulkopoliitiikan, pitää olla rempallaan, olkoon se sisäpolitiikka. — Niin, ja nyt me olemme tilanteessa, jossa pahimmillaan näyttää, että ulkopoliitiikka on rempallaan. Se liittyy nyt Ukrainaan, ja tässä asiakohdassa me olemme nyt sitten Ukrainaa tukemassa muun muassa täällä bilateraalisella sopimuksella, joka on täällä päällä. Mutta tässä on koko ajan puhuttu useammassakin puheenvuoroissa toisesta kohdasta, joka on tämä Ukrainan jälleenrakennusrahasto, siihen osallistuminen, ja siihen on otettu kanta, jossa ministeri Tavion kanta oli sen kaltainen, että sitä ei tueta, ja ennen kaikkea sitä ei tueta sen takia, että rahastossa on myöskin vahva orientoituminen seksuaalivähemmistöihin samalla, kun se tukee vahvasti sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Nämä ovat fundamentteja arvopohjaisessa realismissa, jota me olemme edustaneet Suomessa, ja se on se tärkeä kulma. Joutuu kysymään Kekkonen sanoilla, ovatko ulko- ja turvallisuuspolitiikka rempallaan. Minun vastaukseni — ja se on oikeastaan sama, minkä ulkoasiainvaliokunnan varapuheenjohtaja Vikman täällä on tänään jo sanonut useampaankin kertaan — on se, että se ei ole rempallaan silloin, kun me puhumme näistä fundamentaalisista asioista pienen maan selviytymistarinan jaksona, eli Suomen asemasta kansainvälisessä yhteisössä. Näillä osioilla, jotka ovat tätä suurta ulkopoliittista linjaa, tämä ei ole rempallaan. Se täytyy meidän tässä nyt ihan yhdessä todeta, ja meidän vastuumme ulkoasiainvaliokunnan johdossa on huolehtia myöskin siitä, että me pyrimme konsensuksella tämän hoitamaan. Se on se iso linja, millä pieni Suomi selviytyy.

Mutta tämä on nimenomaan sitä realistista puolta tässä arvopohjaisessa realismissa. Se toinen kulma on tämä arvopohja, ja kun me olemme nyt tätä arvopohjaista realismin käsitettä tässä keskustelussa nyt avaamassa ja antamassa sille sisältöä, niin silloin me tulemme kyllä pohtimaan myöskin isosti sitä, mikä on se arvopohja, jolla me toimimme, mukaan lukien tämä Ukrainan jälleenrakennusrahasto ja Ukrainan tukeminen. Mikä on se arvopohja? Ja kyllä se on itsestäänselvää — niin kuin useissa puheenvuoroissa on sanottu — että siinä arvopohjassa nämä tasa-arvokysymykset ja vähemmistöjen oikeudet, mukaan lukien seksuaalivähemmistöjen oikeudet, ovat aivan fundamentteja. Sen takia olemme oudossa ti-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

lanteessa, että hallituksen sisältä tulee meille viestiä, jossa me nähdään, että nämä ovat näköjään erilaisia päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Nyt olen hullussa tilanteessa, kun tässä on paikalla ulkoministeri, joka on selkeästi ilmaissut — selkeästi ilmaissut — että nämä sukupuoli-, tasa-arvokysymykset, nämä arvokysymykset, mukaan lukien seksuaalivähemmistöt, ovat aivan fundamentti, jota hän edustaa, kun puhuu, vie Suomen linjaa tuolla kansainvälisesti. Pääministeri Orpo on sanonut täsmälleen saman asian, ”tämä on minun linjani”, ja New Yorkista me kuulimme, että tasavallan presidentti kirjaa myöskin samalla tavalla.

Eli me joudumme nyt oppositiosta tukemaan hallitusta tässä linjauksessa ja esittämään — minä tulen tässä esittämään — epäluottamusta pääministeri Orpolle ja hallitukselle, joka on kykenemätön toteuttamaan sitä linjaa, joka on meidän yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, jota me oppositiossa käsitykseni mukaan yksimielisesti haluamme tukea.

Tämä on harvinaisen erikoinen epäluottamustilanne hallitukselle oppositiolta, että oppositio haluaa tukea hallitusta, jotta se voisi toteuttaa sitä linjaansa, johon se on sitoutunut ja jota me oppositiosta tuetaan, kun se sitten konkreettisessa päätöksenteossa ei kykenekään tekemään päätöksiä, jotka ovat tämän linjan mukaisia. Tämä on se fundamentaalinen ongelma nyt tässä epäluottamuslauseessa: tuemme hallitusta ja annamme sille epäluottamuksen sen omissa päätöksenteossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

16.47 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva Ukrainan kanssa tehty sopimus diplomaattien ja konsulaateissa ja kv-järjestöissä toimivien perheenjäsenten ansiotyöstä lienee yksimielisesti kannatettu täällä, mutta Suomen ulkopoliittinen johto on haastavana maailmanaikana sekaannuksessa. Pääministeri Orpo vakuuttelee, että ulkopoliittikan linja on kirkas, mutta ministeri Tavion linjasta poikkeavaa päätöstä jättäytyä pois Ukrainan tasa-arvoliittoumasta ei korjata, eivätkä hallituksen muutkaan ministerit sitoudu ulkopoliittisessa ministerivaliokunnassa yhteiseen linjaan. Ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon mukaan Suomen ulkopoliittikan keskeisiä arvoja ovat ihmisoikeudet, rauha, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, mutta näiden arvojen kannattaminen ulkopoliitikassa on kuitenkin ministerien harkinnassa.

Pääministeri Orpon hallituksen rasisminvastaisen kampanjan tunnuslause oli ”Me puhumme teoin”. Tämän hallituksen teot vaikuttavat olevan kuitenkin tasa-arvon vastaisia, vaikka maailmalla tarvittaisiin juuri nyt selkeää linjaa, selkeää ääntä tasa-arvon puolesta, kun tasa-arvovastainen anti-gender-liike vahvistuu. Näyttää siltä, että ihmisoikeuksia mahdollisesti puolustavat puolueet ovat hallituksessa perussuomalaisten panttivankeina, ja yhdessä sovittu Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linjakin on näin ollen yksittäisen ministerin tuulen mukaan ailahteleva. Näin ainakin voi päätellä siitä, ettei hallitus korjaa ministeri Tavion päätöstä jättäytyä Ukrainan tasa-arvoliittoumasta pois. Yksittäiselle ministerille on siis jätetty veto-oikeus.

Epävakaassa maailmantilanteessa on erityisen tärkeää, että Suomen ulkopoliitiikkaa johdetaan vakaalla otteella. Arvoisa puhemies, kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä siitä, että eduskunta toteaa, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

16.49 **Atte Kaleva kok:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt kyllä tässä salissa on hiukan epäselvyyttä, mutta se epäselvyys ei ole kyllä hallituksen puolella. Mehän täällä käsittelimme juuri aikaisemmassa asiakohdassa tätä kauppapolitiikan ja kehitysyhteistyön selontekoa, ja se hallituksen linja on erittäin selkeästi paalutettu. Siinä se tulee täysin kristallinkirkkaasti selväksi.

Täällä eduskunnassa käsittelyssä on parhaillaan myös ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko, ja sekin erittäin selkeästi avaa sitä linjaa, mikä Suomella on, mikä hallituksella on. Tiedetään myös, mikä on tämä arvopohjainen realismi. Sitäkin on käsitelty, siitä me ollaan saatu kuulla hyvin paljon. Meillä tämä kaikki on selvää. Mutta nyt se, mikä minulle jäi tässä vielä epäselväksi, on se demareitten linja. Jos edustaja Kiljunen täällä ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajana sanoo, että hän kyllä tukee hallitusta, tukee pääministeriä, ja sitten esittää epäluottamusta tukiessaan pääministeriä, niin onko tämä niin, että hän vastustaa tukien vai tukee vastustajaa, vai mikä tässä nyt on? Tämä vyyhti, jonka oppositio on kehittänyt tässä kasaan, on kieltämättä nyt aika sekava. Hallituksen linja on täysin selvä, sen voi lukea näistä selonteista. Siellä se on kirjoitettuna, niihin kannattaa perehtyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kiljunen.

16.50 **Kimmo Kiljunen sd:** Edustaja Kaleva esitti suoran kysymyksen, mikä on sosiaalidemokraattien linja. Yritin tuossa äskeisessä puheenvuorossani hyvin selkeästi sanoa sen, että tässä kysymyksessä nyt, kun me otamme tämän Ukrainan tukemisen ja jälleenrakennusrahaston tukemisen osion, me tuemme hallituksen ilmaisemaa linjaa, minkä pääministeri on ilmaissut, minkä ulkoministeri on tässä paikalla useaan kertaan todennut, että tämä on selkeästi se lähestymistapa, ja tasavallan presidenttikin on muotoillut sen näin.

Me tuemme tätä lähestymistapaa. Ja sen takia meille on outoa, että kun ministeri Taviolla on mandaatissaan tehdä päätös, joka tukisi tätä hallituksen linjaa, niin hän ei sitä tee. Ja kun nyt on käynyt niin, kuten kuulimme tässä aikaisemmassa keskustelussa, että hallituksen on nyt ikään kuin ottanut sen yksittäisen päätöksen myöskin tavallaan linjapäätökseen, niin tämä on se ristiriita, joka meille nyt näyttäytyy niin isona, kun on fundamentaalisista arvoista kysymys. Se näyttäytyy niin isona, että olisi suonut, että siinä olisi otettu se sama mandaatti, mikä on käytettävissä. Kun yhteinen päätös tehdään, niin totta kai otetaan huomioon kansakunnan kokonaisuus, mitä me muun muassa edustaja Vikmanin kanssa yhdessä tuolla valiokunnassa haluamme viedä eteenpäin, että se toteutuisi.

On tullut hullu tilanne, että periaatteessa ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan roolissa yritän sovittaa opposition ja hallituksen välisiä ristiriitoja — mahdollisissa tilanteissa sitä tehdään — mutta nyt joutuu täältä käsin miettimään sitä, että joutuu sovittelemaan hallituksen sisäisiä ristiriitoja, arvokysymyksiä, jotka antavat fundamenttia. Tämä ei ole hyvä tilanne. Ja minä soisin, että löytyisi se linja. Se on yksinkertainen päätös teille yksinkertaisesti vain todeta se, että tässä tehtiin virheratkaisu ja mennään sen Suomen yhteisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan mukaisesti tässäkin arvokysymyksessä.

Tässä on se meidän demarien linja tässä kokonaisuudessa, kun te, edustaja Kaleva, kysytte sitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

16.52 **Elisa Gebhard sd:** Arvoisa puhemies! Me olemme varmasti edustaja Kalevan kanssa samaa mieltä siitä, että meillä on paperilla hyviä linjoja. Mutta kysymys kuuluu, so- piiko ministerin toimia täysin päinvastoin näiden yhteisten Suomen pitkäaikaisten linjojen kanssa, eli naisten ja tyttöjen oikeuksien, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuk- sien tukemisen linjan vastaisesti. Onko tällainen toiminta ministeriltä soveliaista? Ja minus- ta on aivan yksiselitteistä, että ei, vaan tietenkin ministerin täytyisi tätä yhteistä ulkopoli- tiikan linjaa edustaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, nyt oikeal- la tuolilla.

16.53 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kyllä oppositio on nyt vähän jälkijät- töisesti tässä asiassa, sillä kyllä viimeistään viime perjantaina on jälleen kerran kerrattu se, että hallitus on sopinut ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjasta: sen muodostavat de- mokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Niin ikään on kerrattu sitä selonteon linjaa Suomen painopisteistä kehitysyhteistyössä, mihin kuuluu niin naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen kuin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oi- keuksien tukeminen. Tässä ei ole, tässäkään, mitään epäselvää.

Niin ikään hallitus sisällyttää Ukrainan jälleenrakennussuunnitelman toiseen osaan tasa- arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä koskevan osion, ja sitä valmistelevat yhdessä ul- komaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio ja tasa-arvosta vastaava ministeri Sanni Grahn-Laasonen. Eli oleellista on nyt se, miten tästä mennään eteenpäin, sen kuvasin juu- ri, ja se, että me voimme jatkossa luottaa siihen, että edelleenkin ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sekä kehitystä ja kauppaa koskevan selonteon linja pitää. Nähdäkseni asia on jo käsitelty, eli nämä opposition kysymykset tulevat nyt hieman jälkijättöisesti. Ja me kaikki täällä salissa ymmärrämme sen, että yksi päätös ei tätä Suomen ulko- ja turval- lisuuspoliittista linjaa muuta. Ja se, että hallitus ei peru ministeri Tavion aiempaa päätöstä ja palaa siihen, kun se oli ministerin toimivallassa, ei muuta Suomen linjaa, vaan oleellista on se, miten tästä mennään eteenpäin, ja siihen askelmerkit on jo selkeästi kuvattu ja ne täs- sä vielä kertasin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard. — Ote- taan vielä nämä kaksi, Gebhard ja Alametsä, ja sen jälkeen sitten ministerin puheenvuoro. Sen jälkeen siirrytään seuraavaan.

16.55 **Elisa Gebhard sd:** Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpohan viime kyselytunnilla vakuutteli, että homma on hallussa ja hallitus tulee suoristamaan rivinsä tässä Ukrainan tu- kemisasiassa. Meillä oppositiossa oli perusteltu aihe näiden pääministerin puheenvuoro- jen jäljiltä odottaa, että ministeri Tavion päätös pyörrettäisiin eli Suomi liittyisi tähän Uk- rainan jälleenrakennuksen tasa-arvo- ja inklusiivisuusliittoumaan. Näin ei tapahtunut. Sen sijaan tuli uusia papereita. Mutta miten me voimme luottaa siihen, että hallitus toimii, ku- ten se papereissaan linjaa, kun se ei tähän liittoumaankaan ole mennyt mukaan huolimatta siitä, että liittouman tarkoitus — eli tasa-arvon ja inklusiivisuuden, yhdenvertaisuuden, naisten oikeuksien ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien ja aseman paran- taminen Ukrainassa — on kuitenkin aika vahvasti Suomen linjojen mukainen? Silti siihen ei ole menty. Miten voimme jatkossa luottaa siihen, että ministerit noudattavat hallituksen

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

linjoja, vaikka ne sinänsä hyviä olisivatkin? Nythän näyttää kyllä siltä, että ministerin omat henkilökohtaiset ennakkoluulot vähemmistöjä kohtaan ovat haitanneet jopa Ukrainan tukemista. Tämä on hyvin vakava asia. [Mauri Peltokangas: Aika paksua!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Alametsä.

16.57 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä on sanottu, että yksittäiset päätökset eivät vaikuta Suomen ulkopoliittikan linjaan, mutta mistä se sitten muodostuu, jollei yksittäisistä päätöksistä? Niillähän se ulkopoliittikan linja tehdään ja nimenomaan sillä, että Suomi tukee erilaisia vähemmistöjä, kuten Ukraina on toivonut. He ovat itse toivoneet tukea sateenkaarivähemmistöille, jotka taistelevat Ukrainassa meidän kaikkien puolesta. Kaikki sotilaat taistelevat heidän rinnallaan, ja on toivottu tukea näille vähemmistöille, ja meidän pitää sitä antaa.

Ainoa taho, joka hyötyy siitä, että Suomi ei sellaiseen tukeen lähde mukaan ja tätä kyseenalaistaa, on Venäjä. He hyötyvät siitä, että meidän päätöksiä ohjailee homofobia. He hyötyvät siitä, jos meidän päätöksiä ohjailee hallituksen hajanaisuus ja kyvyttömyys saada yhteisymmärrystä tärkeän asian puolesta.

Koen, että meidän täytyy tehdä muutos näihin päätöksiin. Presidentti Stubb kuvasi, että Suomen ulkopoliittikan linja on kristallinkirkas. Nyt kyllä vaikuttaa, että se kristalli tarvitsee aika paljon kiillottamista, jotta mitään selvää saa sen alta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Valtonen, olkaa hyvä. Kolme minuuttia, jos riittää — viisi, jos ei. [Kimmo Kiljunen: Puhemies on liberaali!]

16.58 **Ulkoministeri Elina Valtonen:** Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin tuesta esitykselle, joka nyt saapui eduskuntaan. Olemme luonnollisesti käytettävissä sen yksityiskohtien perkaamiseen myös valiokuntatyössä.

Sitten, mitä tulee Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaan, se on tosiaan selvä. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan selontekoa käsitellään paraikaa eduskunnassa — ja nyt myös kaupan ja kehityksen selontekoa. On paitsi hyvä asia myös erityisen toivottavaa, että koko eduskunta osallistuu myös tässä valiokuntavaiheessa näiden tärkeiden selontekojen työstämiseen.

Edelleen on niin, että yksittäinen tukipäätös ei määritä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa vaan yksittäisten tukipäätösten kokonaisuus yhdistettynä kaikkeen siihen poliittiseen vaikuttamiseen ja kaikkeen siihen ulkopoliittiseen työhön, jota teemme — toisaalta koko hallitus ja myös runsaasti eduskunnan eri edustajat, erityisesti valiokuntien puheenjohtajat, kuten edustaja Kiljunen, joka salissa istuu. Ja se on se jalanjälki, jolla me tätä meidän vahvaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaamme maailmalla viedään eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.00.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.07.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 4 ja sen käsittelyä. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Kiljunen, poissa.

Muita puheenvuoropyyntöjä ei ole, joten ensin päätetään keskustelu ja sitten asian käsittely keskeytetään.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Tämän esittelyn tekee ministeri Ranne. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 Liikenne-, viestintä- ja sisäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä olevalla hallituksen esityksellä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia. Esityksellä pannaan toimeen useampia hallitusohjelman maahanmuuttopoliittisia kirjauksia. Ne liittyvät säilöönottoa ja maahantulokieltoa koskevaan sääntelyyn sekä tavoitteeseen sisällyttää paluudirektiivin mahdollistamat tiukennukset kansalliseen lainsäädäntöön. Esitettävillä muutoksilla pyritään tehostamaan laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistamista ja turvaamaan paremmin yleinen järjestys ja turvallisuus sekä kansallinen turvallisuus yhteiskunnassamme.

Hallitus esittää ensinnäkin muutoksia säilöönottoa koskevaan sääntelyyn. Laissa mahdollistettaisiin henkilön säilöönotto yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden perusteella. Lisäksi esitetään mahdollisuutta jatkaa säilöössäpitoa nykyisen kuuden kuukauden sijaan 12 kuukaudella tietyissä maasta poistamiseen liittyvissä tilanteissa. Näissä tilanteissa säilöössäpidon enimmäiskesto voisi näin ollen olla 18 kuukautta.

Uutena lakiin lisättäisiin mahdollisuus jatkaa säilöönottoa kuudella kuukaudella ennen maastapoistamispäätöksen tekemistä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Säilöönottoa koskevat uudistukset tukisivat tavoitetta tehostaa kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamista. Käytännössä vain säilöönnotolla voidaan maastapoistamishetkellä tehokkaasti varmistaa sellaisen ulkomaalaisen läsnäolo, joka vastustaa palauttamista. Säilöönottoa koskevilla uudistuksilla varaudu-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

taan tilanteisiin, joissa maasta ollaan poistamassa esimerkiksi terrorismirikokseen syyllistynyttä henkilöä, jonka maasta poistaminen viivästyy.

Arvoisa puhemies! Toisena uudistettavana sääntelykokonaisuutena käsillä olevassa esityksessä on maahantulokieltoa koskeva sääntely. Muutokset koskisivat erityisesti mahdollisuutta enintään 15 vuoden määräaikaisen maahantulokiellon määräämiseen ja toistaiseksi voimassa olevan maahantulokiellon määräämiseen ilman rikostuomiota silloin, kun kyse on kansallisen turvallisuuden vaarantamisesta. Lisäksi esitetään kokonaisuutensa rajamista tietyiltä osin maahantulokieltoa määrättäessä. Enintään 15 vuoden määräaikainen maahantulokielto olisi yhtä pitkä kuin jo nyt unionin kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen määrättävän maahantulokiellon enimmäispituus. Muutoksen johdosta ulkomaalaiselle määrättävän maahantulokiellon pituus saataisiin tietyissä tilanteissa vastaamaan paremmin teon vakavuutta.

Turvallisuusviranomaiset ovat jo pitkään pitäneet esillä mahdollisuutta oleskeluluvan peruuttamiseen ja maahantulokiellon määräämiseen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä kansallisen turvallisuuden perusteella myös sellaisessa tilanteessa, jossa ulkomaalainen oleskelee Suomen ulkopuolella. Nyt tämä uudistus esitetään sisällytettäväksi ulkomaalaislakiin. Jatkossa viranomaisilla olisi paremmat valmiudet estää sellaisten Suomen oleskeluluvan omaavien ulkomaalaisten pääsy Suomeen ja muualle Schengen-alueelle, jotka voivat muodostaa vakavan uhkan kansalliselle turvallisuudelle. Kyse voi olla esimerkiksi henkilöistä, jotka ulkomailla oleskellessaan ovat osallistuneet terroristiseen toimintaan tai ovat jollain tavoin tukeneet terroristista toimintaa.

Arvoisa puhemies! Kolmantena uudistuksena lakiin esitetään sisällytettäväksi Euroopan unionin paluudirektiivin mahdollistamat tiukennukset ja parhaat käytänteet, jotka tukevat hallituksen tavoitteita tiukentaa turvapaikkapolitiikkaa. Tällaiset muutosehdotukset liittyvät esimerkiksi säilöönoton enimmäiskeston pidentämiseen — josta oli puhetta jo aiemmin — ja pakenemisen vaaran arviointiin, paluudirektiivin hätätilanteeseen ja kokonaisuutensa rajoittamiseen tietyissä maahantulokiellon määräämistilanteissa. Lisäksi viime lainsäädäntökaudella unionin toimielimissä pöydälle jääneestä paluudirektiiviä koskevasta komission ehdotuksesta on tunnistettu joitain muutosmahdollisuuksia, kuten pakenemisen vaaran arviointiperusteet ja ulkomaalaisen velvoite tehdä yhteistyötä viranomaisien kanssa. Nämä muutokset voidaan tehdä jo nykyisen paluudirektiivin puitteissa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan olevan vain vähän vaikutusta sellaisiin ulkomaalaisiin, jotka noudattavat yhteiskunnan sääntöjä ja määräyksiä, kuten velvoitetta poistua maasta. Ehdotukset kohdistuisivat yhteiskunnalle vaarallisiin rikollisiin ja henkilöihin, jotka kieltäytyvät tekemästä yhteistyötä viranomaisien kanssa. Ulkomaalaislain muutokset turvaavat yleistä järjestystä ja turvallisuutta ja kansallista turvallisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalistan. Muistutan, että meillä on tosiaan kokonaisuikamääre 45 minuuttia, eli varttia vaille kuusi sitten lopetellaan. — Ja edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

17.05 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Hyviä uutisia: hallitusohjelman mukaiset maahanmuuttopolitiikan parannukset jatkuvat jälleen. Nyt eduskuntaan annettujen ulkomaalaislain muutosten tavoitteena on turvapaikkajärjestelmän hyväksikäytön ehkäisemi-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

nen, laittomasti maassa oleskelevien tehokkaampi poistaminen sekä kansallisen turvallisuuden parantaminen.

Nyt tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus puuttua useampaan eri epäkohtaan. Ensinnäkin maasta poistamiseen liittyvissä tilanteissa säilöönoton enimmäiskesto pidennetään 12 kuukaudesta 18 kuukauteen. Lisäksi jatkossa maksimiaikaa voitaisiin pidentää 12 kuukaudella aiemman 6 kuukauden sijaan jo ennen maastapoistamispäätöksen tekemistä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä kansallisen turvallisuuden takaamisen perusteella. Muutenkin lakiin lisätään mahdollisuuksia ottaa henkilö säilöön yleisen järjestyksen varmistamiseksi. Riittävän pitkä säilöönottomahdollisuus takaa sen, että maasta poistamista vastusteleva henkilö on varmasti löydettävissä sillä hetkellä, jolloin viranomaiset toteuttavat maasta poistamisen, vaikka palautusprosessi etenisi hitaasti esimerkiksi asiakirjojen hankkimisen viiveistä johtuen.

Toiseksi hallitus uudistaa maahantulokieltoa koskevan sääntelyn. Muutoksilla tehostetaan maahantulokieltojen määräämistä ja annetaan vahva viesti siitä, että maahanmuuttosääntöjen rikkojat eivät ole tervetulleita EU-maihin. Lakiin lisätään myös 15 vuoden maahantulokielto. Nykyisessä vaihtoehdot ovat vain viiden vuoden määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva kielto. Mikäli ulkomaalaisen katsotaan aiheuttavan vakavan uhan kansalliselle turvallisuudelle, hänelle voidaan sen perusteella jatkossa määrätä toistaiseksi voimassa oleva maahantulokielto myös ilman sitä, että häntä on tuomittu mihinkään rangaistukseen. Lisäksi maahantulokielto voidaan tulevaisuudessa määrätä myös, vaikka henkilö ei juuri sillä hetkellä oleskelisi Suomessa. Näin saadaan estettyä jo ennalta esimerkiksi terroristiseen toimintaan osallistuneiden maahantulo.

Edellä mainittujen lakimuutosten lisäksi esityksellä saatetaan voimaan muun muassa EU:n paluudirektiivin kirjauksia ja parannetaan muutenkin Suomen viranomaisten toimintamahdollisuuksia sekä maahanmuuttoon liittyviin turvallisuusuhkiin varautumista.

Arvoisa puhemies! Esitys vaikuttaa siis juuri niihin ulkomaalaisiin henkilöihin, jotka eivät kunnioita sääntöjä eivätkä viranomaisia tai aiheuttavat suomalaisille vaaraa. Tähän asti turvapaikkapolitiikka on ollut aivan liian löperöä, ja vihervasemmisto omalla vastuuvuorollaan vielä lisäsi paperittomien palveluita, jotta laittomasti — eli ilman lupaa ja väärin perustein — maassa olevilla olisi täällä mahdollisimman mukavat oltavat. Onneksi tämä hallitus on päättänyt pistää Suomen ja suomalaisten hyväksikäytölle nyt stopin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, poissa. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

17.10 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuuksia ottaa ulkomaalainen säilöön yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden vaarantamisen vuoksi sekä säilöönoton enimmäiskeston pidentämistä. Maahantulokieltoa koskeva sääntely uudistettaisiin. Lakiin lisättäisiin säännökset myös pysyvän oleskeluluvan peruuttamisesta ja maahantulokiellon määräämisestä Suomen ulkopuolella oleskelevalle henkilölle, joka vaarantaa yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta taikka kansallista turvallisuutta. Ehdotetulla lailla täydennettäisiin myös Euroopan unionin paluudirektiivin kansallista täytäntöönpanoa sisällyttämällä lakiin eräitä tiukennuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys koskee ulkomaalaislain muutosta ja liittyy hallituksen ja etenkin perussuomalaisten maahanmuuttopoliittisiin tavoitteisiin, jotka tehdään turvallisuuden lisäämiseksi. Keskeisenä tavoitteena on tehostaa kielteisen oles-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

kelulupapäätöksen saaneiden henkilöiden palautuksia lähtömaihin ja nopeuttaa maasta poistumisia. Tämä esitys sisältää useita toimenpiteitä, kuten säilöönoton laajentamisen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden perusteella sekä vakaviin rikoksiin syyllistyneiden osalta. Säilöönottoa esitetään pidennettäväksi nykyisestä kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen tietyissä tapauksissa.

Esitys liittyy hallituksen ohjelmaan Vahva ja välittävä Suomi, jonka mukaan ulkomaalaisten säilöönottoa pyritään kehittämään ja laajentamaan osana maahanmuuttopoliittisia toimia. Muutokset liittyvät erityistilanteisiin, joissa maahanmuuttoa voidaan hyödyntää hybridivaikuttamisessa, ja lainsäädäntöä pyritään päivittämään vastaamaan näihin haasteisiin. Lakimuutoksen taustalla on myös sisäministeriön selvitys vuodelta 2022, jossa on tarkasteltu säilöönoton tarpeellisuutta yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi vastaanottokeskuksissa ilmenneiden ongelmien pohjalta. Esityksessä mainitaan, että aikaisemmat tapaukset, kuten vastaanottokeskuksissa vuosina 2015—2016 tapahtuneet häiriöt, osoittavat tarpeen säilöönnotolle. Lisäksi turvallisuusviranomaisen arjessa on paljon haasteita käännytysten suhteen palauttamisen ajankohdan läheisyydessä tai sen aikana. Kiinniotoilla ja säilöönoton pidennyksellä turvataan muun muassa poliisin resursseja tarkoituksenmukaisempiin tehtäviin.

Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan otettavan käyttöön Euroopan unionin paluudirektiivin mahdollistamat tiukennukset ja parhaat käytänteet, jotka tukevat hallituksen tavoitteita tiukentaa turvapaikkapolitiikkaa. Euroopan komissio on todennut paluudirektiivin kansallisen täytäntöönpanon olevan Suomen osalta moitteetonta, mutta direktiivin kansallista täytäntöönpanoa ja mahdollisia täydennystarpeita läpikäytäessä on noussut esiin joitakin tiukennus- ja muutosmahdollisuuksia.

On huomioitava, että säilöönotto on niin sanottu viimeinen keino, kun muut vaihtoehdot eivät ole toimivia. Tavoitteena on varmistaa, että palautusprosessit toteutetaan tehokkaasti ja turvallisesti ja samalla taataan asiallinen kohtelu kaikille osapuolille.

Arvoisa rouva puhemies! Lausuntoja saatiin tähän hallituksen esitykseen 32 kappaletta. Esityksestä annettu lausuntopalaute oli sisällöltään eriyvää, mutta turvallisuusviranomaiset kannattivat esitystä yleisesti ja katsoivat sen tehostavan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen mahdollisuuksia sekä parantavan kansallista turvallisuutta.

Poliisihallitus ja Rajavartiolaitos pitivät kannatettavana poliisi- ja rajavartiolaitosviranomaisen toimivallan lisäämistä maasta poistamista ja maahantulokieltojen määräämistä koskevissa asioissa. Toimivallan laajennuksen nähtiin vähentävän turvaamistoimien käyttöä ja sujuvoittavan toimintaa.

Muun muassa suojelupoliisi katsoi, että lakiin tulisi lisätä vielä mahdollisuus määrätä ulkomailla oleskelevalle ulkomaalaiselle maahantulokielto kansallisen turvallisuuden vaarantamisen perusteella myös silloin, kun henkilöllä ei ole minkäänlaista lupahistoriaa Suomessa. Suojelupoliisin mukaan tiedustelutiedon perusteella määrättävän maahantulokielon lisäämisellä lakiin pystyttäisiin estämään ennakolta esimerkiksi tunnettujen ja ulkomailla tuomittujen terroristien tai vierastaistelijoiden tulo Suomen sekä EU:n alueelle ja Schengen-alueelle.

Muutoksissa on kyse paitsi kansalliseen harkintaan perustuvista muutoksista myös paluudirektiivin ja vastaanottodirektiivin täytäntöönpanon täydentämisestä. Säilöönottoa ja maahantulokieltoa koskevat säännökset tehostaisivat vapaaehtoista maasta poistumista ja viranomaistoimin tapahtuvaa maasta poistamista sekä tarjoaisivat nykyistä paremmat keinot turvata yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi, esityksen tarkoituksena on suojella Suomen kansallista turvallisuutta ja varmistaa, että maahanmuuttoprosessit toimivat tehokkaasti. Toimet ovat läpinäkyviä, ja johdonmukaiset palautuskäytännöt edistävät maahanmuuttajan oikeusturvaa sekä laillisten prosessien noudattamista. Siksi tämä hallituksen esitys on kannatettava.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

17.15 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä esitetään useita muutoksia ja täsmennyksiä ulkomaalaislakiin. Osa muutoksista on kannatettavia, mutta joukossa on myös ongelmallisia esityksiä, joihin varmasti palataan hallintovaliokunnan myöhemmässä käsittelyssä huomioiden jo annettu lausuntopalaute.

Merkittävä osa muutoksista liittyy EU:n paluudirektiiviin ja vastaanottodirektiiviin, niiden soveltamiseen nykyistä laajemmin kansallisesti.

Esitys sisältää myös muutoksia, joilla varaudutaan EU:n niin sanotun maahanmuuttopaktin toimeenpanoon, joka unionin jäsenvaltioilla on edessään tulevana vuosina. Käsittelemme ja kommentoin tätä hallituksen esitystä sen laajuuden vuoksi nyt vain eräiltä osin tässä rajallisessa ajassa.

Yleisellä tasolla on syytä todeta, että turvapaikkaprosessi voi toimia vain, jos myös kielteisiä päätöksiä voidaan antaa. Tällöin oikeusprosessin päätöksenä on todettu, ettei henkilöllä ole oikeutta turvapaikkaan Suomessa. Kielteisillä päätöksillä taas on merkitystä vain, jos ne voidaan myös panna toimeen. Kielteisen päätöksen saaneiden palauttaminen on siis välttämätön osa toimivaa turvapaikkajärjestelmää myös Suomessa. Samalla kielteisen päätöksen saaneita henkilöitä palautettaessa tulee varmistua, ettei ihmisiä palauteta kansainvälisten sopimusten palautuskiellon tarkoittamiin olosuhteisiin. Hallituksen esityksen tavoite sujuvista ja toimivista palautuksista on siten kannatettava. On tärkeää käydä huolella läpi valiokunnassa esitetyt toimenpiteet, jotka voivat tätä tavoitetta toimivista palautuksista tukea.

Pidän hallituksen esityksessä oikeansuuntaisina myös eräitä muutoksia, jotka tukevat yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Jo nyt EU:n sääntelyyn perustuva lainsäädäntömme mahdollistaa kansallisen turvallisuuden säilöönnottooperusteena, mutta ei yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Euroopan unionin komission ehdotus uudelleen laadituksi paluudirektiiviksi lähtee siitä, että myös yleinen järjestys ja turvallisuus voivat toimia perusteena säilöönnotolle. Tarve muutokselle on ilmennyt myös eletyssä elämässä. Esimerkiksi poliisi on jo aiemmin tuonut esiin, että vastaanottokeskuksessa huomattavaa ja toistuvaa häiriötä yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle aiheuttanut henkilö pitäisi voida ottaa arvionsa perusteella myös säilöön. Kyse on tässä esimerkissä paitsi vastaanottokeskuksen muiden asukkaiden myös henkilökunnan turvallisuudesta. Näidenkin muutosten täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta on syytä varmentua valiokunnan käsitellessä lakikokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle kautensa aikana jo useita ulkomaalaislain muutoksia, eikä tämä esitys taida olla tämän vaalikauden viimeinen. [Juho Eerola: Ei takuulla!] Valitettavasti se tapa, jolla hallitus on näitä muutoksia valmistellut, ei ansaitse pelkkää kiitosta. Lakiehdotuksia on valmisteltu myös hyvin lyhyillä lausuntoajoilla poiketen vakiintuneesta, vähintään kuuden viikon lausuntoaajasta. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt asiaan lausunnoissaan huomiota. Hallituksen lainvalmistelun heik-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

koudeksi on laskettava myös tosiasia siitä, että ulkomaalaislain muutoksia on pilkottu useisiin esityksiin. Niin ikään perustuslakivaliokunnan mukaan laajojen lainsäädäntökokonaisuuksien pilkkominen pienempiin osauudistuksiin on omiaan heikentämään eduskunnan edellytyksiä saada tarpeellista tietoa ja arvioida kokonaiskuvaa hallituksen uudistuksista.

Jatkuva paloittaisten muutosten tuominen, toteuttaminen aiheuttaa niin ikään vaikeuksia myös ulkomaalaislakia soveltaville viranomaisille. Kehotankin hallitusta kuuntelemaan tätä painavaa kritiikkiä ja parantamaan ajamiensa lakimuutosten valmistelua, sillä valitettavasti kyse ei ole vain ulkomaalaislakiin liittyvistä lainsäädännön valmistelun ongelmista, vaan käsitykseni mukaan laajemmasta hallituksen toimintatavasta.

Vastaava tilanne on käsillä muun muassa kansalaisuuslain käsittelyssä, joka on jaettu kolmeen osaan — ensimmäisen kokonaisuuden olemme täällä eduskunnassa jo käsitelleet. Tähän toimintatapaan ja menettelyyn olisi nyt saatava käännettä aikaiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

17.20 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa on hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamisesta. Esitys on osa Orpon hallituksen laajaa maahanmuuttopolitiikan kokonaisuudistusta. Ulkomaalaisen henkilön säilöönoton mahdollisuuksia parannetaan, mikäli henkilö on vaaraksi yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle. Esimerkiksi säilöönoton enimmäispituusajaa pidennetään tuntuvasti ja mahdollistetaan pysyvän oleskeluluvan peruuttaminen sekä maahantulokielto Suomen ulkopuolella oleskelevalle henkilölle, joka vaarantaa yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta taikka kansallista turvallisuutta. — Erittäin tervetulleita toimenpiteitä.

Säilöönottoa paremmin mahdollistavalla lainsäädännöllä pyritään tehostamaan palauttamispolitiikkaa. Palautusten on toimittava, tai muuten henkilöt jäävät maahan luvattomasti. He pakoilevat virkavaltaa, ja heillä on suuri vaara joutua rikosten polulle, kun he eivät voi enää toimia yhteiskunnassa laillisesti. Esitys täsmentää siksi myös jo olemassa olevaa pakenemisen vaaran määritelmää laissa merkittävällä tavalla, ja sen yhteyttä säilöönoton edellytyksenä vahvistetaan.

Esityksen perimmäisenä ajatuksena onkin juuri turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Huonolaatuinen ja heikosti hallittu maahanmuutto on Suomelle haitaksi. Se on fakta. Lausepalautteesta käy ilmi, että nimenomaisesti turvallisuusviranomaiset kannattivat esitystä ja pitivät uudistuksia hyvinä ja tarpeellisina. Heidän arvionsa painaa vaakakupissa erittäin paljon.

Palautusten lisääminen on koko Euroopan unionin yhteinen tavoite, jolla pyritään parempaan maahanmuuttopolitiikkaan koko unionin alueella. Nytkin tehtävät kansalliset uudistukset ovat EU-lainsäädännönkin mukaan täysin mahdollisia, ja yksi Suomen avaintavoitteesta EU:n vaalikaudelle 24—29 on juurikin palautuspolitiikan tehostaminen. Etenemme siis täysin sovitulla linjalla.

Arvoisa puhemies! Suomessa ja laajemminkin Euroopassa on herätty heikkotasaisen maahanmuuton ongelmiin. Kuka muistaa vielä Ylen raportin vuodelta 2016, minkä mukaan pakolaisiin satsattu raha palaa takaisin nopeasti ja lähes kaksinkertaisena? Tällaisilla naurettavilla väitteillä pyrittiin hakemaan yleistä hyväksyntää löperölle maahanmuuttopolitiikalle, ja monellehan tämä menee vielä läpi tänäkin päivänä.

Nyt julkisuudessaakin on äänensävy muuttunut, ja tutkimukset sekä käytännön kokemukset pitkin Eurooppaa kertovat vakavista ongelmista paitsi taloudellisesti myös sosiaalis-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

ti. Tiesimme jo takavuosina, että monet Suomeen tulleet henkilöt eivät olleet oikeita pakolaisia, vaikka he tulivat Suomeen turvapaikkaa hakemaan. Näistä henkilöistä edelleen osa on Suomessa joko vuosien valituskierteessä turvapaikkapäätöksestään tai laittomasti tiellä tietämättömällä.

Ehkäistäksemme niitä ongelmia, joita näemme pitkin Eurooppaa, on meidän kyettävä tiukempaan maahanmuuttopolitiikkaan pitääksemme suomalaiset turvassa. Mikäli henkilöllä ei ole pätevää syytä olla Suomessa, hänen on syytä palata lähtömaahansa takaisin. Joutilainen oleskelu synnyttää vääränlaista liikehdintää, josta on esimerkkejä nähtävissä sekä kotimaassa että ulkomailla etupäässä sosiaalisessa mediassa. Valtamedia yrittää edelleenkin jarrutella totuuden paljastumista, koska onhan se selvää, että väärässä olemisen tunnustaminen ottaa kipeää.

Arvoisa puhemies! Istuva hallitus ei toimi kerätäkseen tyyllipisteitä vaan jatkaa määrätietoisesti maahanmuuttopolitiikkamme korjaamista ja sen viemistä oikeaan suuntaan kansallisen turvallisuutemme tähden. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas.

17.25 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa on hallituksen loistava esitys ulkomaalaislain muuttamisesta. Kyseessä on jälleen yksi jo hallitusneuvotteluissa sovittu maahanmuuttopolitiikan kiristystoimenpide, jolla pyritään tehostamaan laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistamista, turvaamaan paremmin yleinen järjestys, yleinen turvallisuus sekä koko kansallinen turvallisuus.

Esityksen pihvinä on se, että hallitus lisää mahdollisuuksia ottaa ulkomaalainen säilöön, mikäli hänestä on vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Esityksen mukaan säilöönoton enimmäiskesto voidaan pidentää 12 kuukaudesta 18 kuukauteen eli puoleentoista vuoteen tilanteissa, joissa kysymys on henkilön maasta poistamisesta. — Tässä kohtaa voisin sanoa ääriyvasemmalle, että tämä koko esitys on siis täysin EU:n lainsäädännön kanssa linjassa, joten tästä ei kannata sen enempää pulista. Yhteistyöhön vaan, kiitos.

Esitys on loistava esimerkki siitä, miten tehdään turvallisempaa Suomea. Runoutta korvilleni on, että esitys mahdollistaisi myös säilöönoton enimmäiskeston pidentämistä ennen maastapoistamispäätöksen tekemistä 6 kuukaudesta 12 kuukauteen yleiseen järjestykseen ja yleiseen turvallisuuteen sekä kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. On aina tietenkin olemassa vaara, että esimerkiksi pakkopalautuksen kohteeksi joutuva henkilö alkaa pakoilemaan viranomaisia palautuksen välttämiseksi. Tällaiset laittomasti maassa oleskelevat henkilöt, joiden olinpaikasta tai tekemisistä viranomaiset eivät tiedä mitään, ovat itsessään turvallisuusriski. Tämäkin on se kylmä fakta: meillä kaikilla on muistissa, mitä esimerkiksi aikoinaan Turussa tapahtui.

Arvoisa puhemies! Tärkeä uudistus tehdään myös maahantulokielloa koskevaan sääntelyyn. Lakiin esitetään lisättäväksi säännökset pysyvän oleskeluluvan peruuttamisesta ja maahantulokiellon määräämisestä Suomen ulkopuolella oleskelevalle henkilölle, joka vaarantaa yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta taikka kansallista turvallisuutta. Lisäksi lakiin lisättäisiin mahdollisuus määrätä kolmannen maan kansalaiselle määräaikainen maahantulokiello 15 vuodeksi. Nykyisellään laki mahdollistaa enintään viiden vuoden määräaikaisen ja toistaiseksi voimassa oleva maahantulokiellon.

Tällaiset uudistukset olisi toki pitänyt tehdä jo vuosia sitten. Olen erityisen tyytyväinen, että ne nyt toden totta tehdään. Tämä on sitä parasta turvallisuuspolitiikkaa, mitä tiedän.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Tässä lähete keskustelussa käsiteltävä esitys on nimenomaan todella hyvä esimerkki loistavasta ja vastuullisesta maahanmuuttopolitiikan korjaamisesta. Tätä on odotettu.

Viime aikoina, ikävä kyllä, yhä vain kuullaan sinisilmäistä puhetta, että kova maahanmuuttopolitiikka on Suomelle jokin mainehaitta ja vähentää houkuttelevuuttamme työperäiselle maahanmuutolle. Minun on hieman vaikea ymmärtää sitä logiikkaa, millä heikentäminen tai jopa turvallisuusuhkia aiheuttavan maahanmuuton vaikeuttaminen, siis turvallisuuden lisääminen Suomeen, vaikuttaisi mitenkään negatiivisesti asianmukaisesti Suomessa oleskelevien ulkomaalaisten työntekijöiden tai opiskelijoiden elämään. [Juho Eerola: Ei mitenkään!] Yhtä lailla kysymys on heidänkin turvallisuutensa takaamisesta. Minun nähdäkseni turvattomuus ja maahanmuutosta johtuvien ongelmien käsiin räjähtäminen ovat juuri niitä kansainvälisiä mainehaittoja, joista ennen lintukotonakin tunnettu länsinaapurimme Ruotsi tänä päivänä, ikävä kyllä, kärsii. Viisautta on välttää Ruotsin tie.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kiitän sisäministeri Rannetta ja totean, että on todella hienoa elää ja hengittää nykyhallituksen maahanmuuttopolitiikkaa. Nyt tehdään oikeita asioita Suomen ja suomalaisten turvallisuuden eteen. Toivotan puolestani esityksen erittäin tervehdykselliseksi valiokuntakäsittelyyn. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.30 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron etukäteen siksi, että arvelin, että tässä keskustelussa mennään jonkun verran itse tämän lakiesityksen ulkopuolelle ja ryhdytään laajempaan maahanmuuttokeskusteluun, jollaisia puheenvuoroja ainakin pari kappaletta ollaan jo kuultu. Haluan kuitenkin kiittää ministeri Rannetta ja edustaja Peltosta asiallisista puheenvuoroista, joissa selvitettiin tämän lakiehdotuksen sisältöä. Minusta tässä pääosin on asioita, joita esimerkiksi itse en pystynyt tukemaan, mutta aivan kuten edustaja Peltonen totesi, on syytä käydä valiokunnassa vielä tarkasti läpi näitä kysymyksiä. Tässä on ollut monia pieniä muutoksia ulkomaalaislakiin, ja on ollut vaikea hahmottaa, mikä tämä kokonaisuus kaiken kaikkiaan tulee olemaan lopulta. Maahanmuutto kaiken kaikkiaan on asia, joka — niin kuin olemme havainneet ja näemme jatkuvasti yhteiskunnassa — herättää kovasti tunteita.

Julkisessa keskustelussa olen huomannut, että käsitteet menevät vilisemällä sekaisin. Puhutaan ulkomaalaisesta, pakolaisesta, maahanmuuttajasta, turvapaikanhakijasta, vieraskielisistä, kaikista yhtenä suurena kokonaisuutena. Niinpä tässä juuri päätin tarkistaa, mikä on vieraskielisten osuus Suomessa, ja sehän on 9 prosenttia, meidän virallisen tilaston mukaan noin viisisataatuhatta asukasta. Siinä suurin vieras kieli on venäjä, toiseksi suurin viro, kolmas englanti, ja sitten tulee arabia. Eli tässäkin luettelossa jo huomaatte, että sillä, mitä puhumme tässä turvapaikanhausta ja pakolaisista, on kovin vähän tekemistä vieraskielisyyden kanssa noin yleisesti. Vieraskielisten määrähän on Suomessa hyvin voimakkaasti tässä viimeisen 10—20 vuoden aikana lisääntynyt.

Itse sanoisin, että edustan kantaa, josta voisin sanoa, että se on eräänlaista valtavirtaa varmasti, hienosti sanottuna mainstreamiä, ja, sanoisin ehkä myös, tolkun maahanmuuttoa. Se tarkoittaa sitä, että kyllä me kaikki tiedämme, että Suomen ikärakenne on tällä hetkellä sellainen, että meidän työvoimastamme, työikäisestä väestöstä, häviää 350 000 ihmistä vuoteen 2040 mennessä. 2040 kuulostaa kovin kaukaiselta, mutta kun katsomme 15 vuotta taaksepäin, vuosi 2010 vaikuttaa kovin läheiseltä.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Me tarvitsemme tähän maahan nimenomaan osaavia maahanmuuttajia, mutta totta kai sitten me myönnämme myös, että maahanmuuttoon liittyy ongelmia. Tätä tarkoitan tolkun ja tällaisella keskivertomaahanmuuttokeskustelulla. Maahanmuuttoa tarvitaan. Ei pidä yrittää ratsastaa jollain kauhukuvilla siitä, että kaikki maahanmuutto on huonoa, ja ikään kuin ruokkia tällaista ksenofobiaa eli muukalaispelkoa ja siitä tehdä sitten politiikkaa. Mutta samalla joudumme tunnustamaan, että kyllähän tietysti maahanmuutto tuo ongelmia. Ongelmat pitää ratkoa, eikä niiden ainoa ratkaisu voi olla koko maahanmuuton estäminen, koska silloin emme saa niitä hyötyjäkään.

Itse olen sitä mieltä, että esimerkiksi työn takia, avioliiton tai parisuhteen takia, opiskelun takia Suomeen muista maista tuleminen on tervetullutta, samoin myös humanitaarinen maahanmuutto siinä laajuudessa kuin etukäteen on suunniteltu, esimerkiksi tietty määrä kiintiöpakolaisia. Mutta uskallan sanoa ihan tässä kuitenkin suoraan, että pelkän Suomen sosiaaliturvan etujen kalastelu tai muunlainen keinottelu taikka peräti rikollisin aikein Suomeen tulo on sellaista, jota meidän pitää pyrkiä kaikin tavoin estämään, eikä sellainen ole Suomeen tervetullutta. Tämä on ollut linjani tässä jo pitkään. Kirjoitin vuonna 2019 ollessani ensimmäistä kertaa eduskuntavaaliehdokkaana Facebook-kirjoituksen tästä aiheesta. Eli maassa on eletävä maan lakien mukaan ja yritettävä integroitua. Siitä on aivan loistavia esimerkkejä meillä kaikilla täällä keskuudessamme, miten ahkerat maahanmuuttajat ovat hienosti onnistuneet integroitumaan tänne. Mutta niin kuin sanottu, en haluaisi esimerkiksi nyt käsiteltävänä olevaa ulkomaalaislain muutosta käyttää taas kerran sellaisen mahtipontisen maahanmuuttokeskustelun osana, jossa sitten kritisoidaan tällaisilla stereotyyppioilla jälleen kerran kaikkea maahanmuuttoa mahdollisimman huonoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Alametsä.

17.35 Alviina Alametsä vihr: Kiitos paljon, arvoisa puhemies! Kansallisen turvallisuuden lisääminen on erittäin tärkeää, ja kuten kollega Peltonen kuvasi, siihen liittyvät esitykset täytyy käsitellä perusteellisesti. Perustuslakivaliokunta on huomionnut, että tällä hetkellä lainvalmistelua ei ole toteutettu asianmukaisesti vaan ilman kunnollista kuulemistä ja vaikutusarviointia. Näin tärkeissä asioissa toivon hallitukselta täsmällisyyttä, koska kyseessä on tärkeitä kysymyksiä, jotka saavat tukea myös oppositiosta monin osin.

Tässä salissa ei varmaan ole tavanomaista tai suosittua antaa hallitukselle mitään poliittisia vinkkejä, mutta teen kuitenkin tällä kertaa niin. Minä mietin, että sellainen maahanmuuttopolitiikka, joka sekä parantaisi kansallista turvallisuutta että mahdollistaisi maahanmuuton esimerkiksi taloudelliset hyödyt, toteuttaisi hallituksen laajempia tavoitteita. Mutta nyt maahanmuuttopolitiikkaa tiukentavat esitykset kokonaisuutena heikentävät suomalaisten tilannetta, tulevaisuutta, ulkomaalaisten työntekijöiden asemaa ja houkuttavuutta Suomen osalta kansainväliselle työvoimalle. Jälkimmäinen olisi kuitenkin erittäin tärkeää meidän taloudelle ja tulevaisuudelle, mistä monet asiantuntijat ovat huomauttaneet päättäjille. Pitää myös muistaa, että suurin osa maahanmuuttaneista ei tietenkään muodosta minikäänlaista riskiä meidän turvallisuudelle tai suomalaisille vaan haluavat yksinkertaisesti rakentaa tätä maata.

Jos hallitus ja eritoten kokoomus välittää taloudesta, miten aiotte ratkaista tämän ristiriidan hallituksessa, ja olisiko meidän mahdollista rakentaa jotakin sellaista, missä sekä huomioidaan kansallinen turvallisuus että edistetään niitä kiistattomia hyötyjä, mitä hyvästä maahanmuuttopolitiikasta voisi olla? Kysyn vilpittömästi ja ajattelen, että tämä on Suo-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

men tulevaisuuden kannalta tärkeä asia, koska monilta osin tarvitsemme myös työteliäitä, ahkeria ja tänne hyvin aikein tulevia maahanmuuttajia. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, jonka jälkeen sitten ministeri saa puheenvuoron, jos haluaa.

17.37 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Ajattelin tulla tälle vasemmalle puolelle salia puhumaan, kun uskon, että nämä asiat ovat pitkälti täällä salin oikealla puolella aika lailla selviä, niin ehkä se kantautuu sitten paremmin myöskin tänne salin vasemmalle puolelle.

Tässä hallituksen maahanmuuttopolitiikassa on minun mielestäni kaksi tavallaan aika kunnioitettavaa lähtökohtaa, mikä on uutta Suomessa. Ensinnäkin maahanmuuton, joka tähän maahan suuntautuu, pitää lähtökohtaisesti olla kansantaloudelle kannattavaa ja toisaalta myöskin suomalaiselle yhteiskunnalle turvallista, eli huomioidaan se kansallinen turvallisuus osana tätä maahanmuuttopolitiikkaa. Ja se on fiksu lähtökohta. Valitettavasti näin ei ole aina ollut, eikä valitettavasti nykytilassakaan ole, ennen kuin näitä uudistuksia, positiivisia uudistuksia, saadaan vietyä läpi meidän lainsäädäntöömme, ja meillä on ollut tällaisia selkeitä aukkoja tässä politiikassa, mitä on harjoitettu.

Ja tämä ongelmahan ei ole ollut vain Suomessa vaan yleisesti läpi Euroopan monissa muissakin maissa, ja Ruotsihan siitä toimii kauheana esimerkkinä, kun sinne maahan on saapunut satoja ja satoja tuhansia ihmisiä nopealla vauhdilla, ja nytten pommit räjähtelevät ja luodit viuhuvat vaan pitkin poikin siellä Tukholman lähiöissä ja monissa muissa kaupungeissa, missä jengit ovat ottaneet vallan. Se on ollut vasemmistolaisen, ääliöliberaalin maahanmuuttopolitiikan seurausta eikä minkään muun seurausta, ja Ruotsissakin tämä ongelma on tajuttu, niin myös monissa muissa maissa, ja siellä on lähdetty kiristämään monia maahanmuuttopolitiikkaan liittyviä säädöksiä, ja näin nyt tehdään myös Suomessa.

Ei siis ole millään tavalla poikkeuksellista yleiseurooppalaisella tasolla, että Suomi jotenkin poikkeaisi nyt muista maista, vaan täysin muiden maiden perässä mennään näissä kiristyksissä ja linjauksissa, joiden lähtökohta on siis se, että maahanmuutto on julkiselle taloudelle kannattavaa, eli koko Suomelle, ja toisaalta myöskin se on turvallista suomalaiselle yhteiskunnalle, ja näinhän sen pitää toimia. Toisin sanoen: maassa maan tavalla, ja jos ei se onnistu, niin sitten lähdetään maasta ulos, eli tänne tullaan tekemään töitä, ja jos ei sekään onnistu, niin sitten lähdetään ulos. Tämä on aivan järkevä lähtökohta.

No, sitten täällä on sanottu, että ei pidä ruokkia kauhukuvia, ja yleisesti julkisessa keskustelussa kun maahanmuutosta puhuu — no, lähinnä perussuomalaiset nostavat esiin näitä kriittisiä näkökohtia, mitä muut eivät vaivaudu nostamaan syystä tai toisesta — niin sanotaan, että kun ”persut puhuvat niin ilkeällä tavalla” ja ”persut puhuvat tästä asiasta niin väärin”, niin kysyn vasemmistolta: miksi te ette sitten puhu näistä asioista oikealla tavalla, jos kerran perussuomalaiset puhuvat niistä väärällä tavalla?

No, sitten tämä mainehaitan väittäminen. Kuten hallintovaliokunnan puheenjohtaja Peltokangas täällä aiemmin salissa totesikin, niin kyllä minä sanoisin, että aikamoisen mainehaitan koko maahanmuuttopolitiikan toimivuudelle muodostaa se, jos me nähdään, että syntyy tietynlaisia ongelmia, joihin poliitikot eivät suostuu reagoimaan vaan sulkevat silmät ja korvat siltä, ja sitten, kun joku uskaltaa nostaa näitä epäkohtia esiin, niin aletaan huutaa, että ”rasisti, rasisti, rasisti”. Ei sekään ole toimivaa. Se menettää silloin legitimi-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

teetin koko suomalaisen yhteiskunnan keskuudessa, ja moni suomalainen alkaa kyseenalaistaa sen maahanmuuttopolitiikan, ja siitä on haittaa koko suomalaiselle yhteiskunnalle kuten myös näille maahanmuuttajille itselleen — monesti myös niille, jotka eivät ole tehneet mitään väärää vaan tulleet tänne esimerkiksi tekemään töitä. Ei aiheuteta semmoista polarisaatiota, vaan nostetaan rohkeasti esiin niitä ongelmia, joita maahanmuuttopolitiikkaan kiistattomasti on liittynyt, erilaisia väärinkäytöksiä sun muuta.

Ja tästähän ei voi täysin syyttää myöskään vain jotain yksittäistä maahanmuuttajaa, vaan suomalainen yhteiskunta, suomalaiset päätöksentekijät, ovat vastuussa siitä, että täällä noudatetaan lakia, ja toisaalta, jos laki ei ole ajan tasalla, niin se laki laitetaan ajan tasalle siltä osin, että jos huomataan, että väärinkäytöksiä tapahtuu, niin sitten estetään se. Eivät poliitikot voi olla niin sinisilmäisiä, että sulkevat silmät ja korvat näiltä ongelmilta jonkun rasismihuudon pelossa, kun vihreät huutavat Twitterissä, että tästä aiheutuu mainehaittaa. Semmoisen pelossa ei voi vain tavallaan käpertyä piiloon, että ”ei voida tehdä tälle asialle mitään”. Pitää uskaltaa puuttua ongelmiin. Nyt niihin ongelmiin puututaan, ja se on loistava kehitys, ja haluan siitä kiittää lämpimästi sisäministeri Rannetta, joka määrätietoisesti näitä toimia yhdessä hallituksen kanssa edistää, ja myöskin ministeri Rantasta, joka tällä hetkellä on poissa valtioneuvoston työstä. Mutta joka tapauksessa loistavia uudistuksia, joita nyt viedään eteenpäin.

Kukaan ei halua Ruotsin tietä, uskoakseni, mutta valitettava tosiasia on se, että osa tämän salin poliitikoista ja heidän ratkaisuistaan on sellaisia — täällä vasemmalla puolella ehkä vähän enemmän — että heidän linjallaan Suomi menisi lopulta sinne Ruotsin tielle, jossa ne pommit paukkuisivat ja luodit viuhuisivat. Että kun tästä ei selvitä vain kotouttamisella ja lisäsosiaaliturvalla, vaan tähän tarvitaan oikeasti toimia, joilla ihmiset kotiutuvat tänne, toisin sanoen pääsevät työelämään kiinni, oppivat kielen ja kunnioittavat suomalaista lainsäädäntöä. Sen pitää olla järkevän maahanmuuttopolitiikan lähtökohta, eivät mitään pelkät kivat ruoka- ja pelihetket, koska ne eivät sitä automaattisesti edistä. Ne eivät johda siihen, että se yksilö, joka tänne tulee, oikeasti integroituu osaksi tätä yhteiskuntaa, vaan se työ johtaa siihen, ja yhteisöllisyys, jonka se työelämä takaa, johtaa siihen, että tämä ihminen kunnioittaa suomalaista lainsäädäntöä. Se on järkevää maahanmuuttopolitiikkaa, ja lämpimästi vielä kerran haluan kiittää hallitusta näistä uudistuksista, joita viedään eteenpäin siitä huolimatta, että huutoa tulee. Nämä ovat suomalaisille ja Suomelle hyväksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Ranne. Mites, riittääkö 3 minuuttia? [Lulu Ranne: Riittää, kiitoksia!]

17.42 Liikenne-, viestintä- ja sisäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Maahanmuuttopolitiikkaa johdetaan nyt tiedolla — ei millään toivolla ja haaveilla — ja se näkyy myöskin tässä hallituksen esityksessä. Me teemme ennätysmäärän maahanmuuttopolitiikkaan liittyviä esityksiä, ja tämän takia on tärkeää, että me myöskin katsomme, kuinka siellä sisäministeriössä virkamiehet pystyvät valmistelemaan nämä perusteellisesti ja voimme tuoda tänne asianmukaisia ja tietoon pohjautuvia esityksiä. Tämän määrän vuoksi ja myöskin meidän sisäministeriön virkamiesten työkuorman vuoksi näitä on porrastettu. Kokonaisuus tietenkin aukeaa siitä, kun perehtyy asioihin näiden kaikkien eri esitysten osalta.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Hallitus todella ajaa maahanmuuttopolitiikkaa, joka vahvistaa taloutta ja turvallisuutta. Meillä ei ole enää niin sanotusti laput silmillä, vaan nimenomaan painotamme näissä esityksissämme tietoa.

Tämän esityksen osalta myöskin voi todeta, että tässä on ollut ihan tavanomainen, normaali lausuntoaika. Kiitän tässä vaiheessa oikeastaan kaikkia puheenvuoron pitäjiä hyvin asiallisista puheenvuoroista ja toivotan sinne hallintovaliokuntaan hyvää ja perusteellista käsittelyä.

Tähän loppuun oikeastaan voi todeta vielä sen, että kun me katsomme ympärillemme koko EU:n tasolla ja tietenkin erityisesti Pohjoismaissa, niin Suomi siirtyy nyt maahanmuuttopolitiikassa yleispohjoismaiselle tasolle. Ruotsissa onkin jo hyvin suoraan todettu, että sinne halutaan autojen rakentajia, ei autojen polttajia. Mekin tarvitsemme tietenkin tänne maahanmuuttajia, jotka rakentavat meidän kanssamme Suomea. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ehditään vielä nippa nappa yksi puheenvuoro ennen vaihtoa. — Edustaja Eerola, ja sen jälkeen siirrytään seuraavaan asiakohtaan.

17.45 Juho Eerola ps: No niin, kiitos, arvoisa rouva puhemies tästä yllätyksestä vielä tämän asiakokonaisuuden loppuun! Tämä hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamisesta on mielestäni tärkeä askel kohti tehokkaampaa ja hallitumpaa maahanmuuttopolitiikkaa. Esitys tiukentaa näitä säilöönoton ja maahantulokiellon säännöksiä, mikä edistää palautusprosessin sujuvuutta ja varmistaa edelleen, että viranomaisilla on tarvittavat välineet yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamiseksi.

Eli nyt siis käsitellään hallituksen esitystä, jolla pyritään vahvistamaan Suomen maahanmuuttopolitiikkaa turvaamaan paremmin yleistä turvallisuutta. Esitys on merkittävä askel eteenpäin, kun puhutaan tällaisen laittoman maassa oleskelun ehkäisystä ja maasta poistamisen tehostamisesta, ja on osa niitä lakiesityksiä, joita olen oikeastaan odottanut jo vuodesta 1999 lähtien, kun aloitin työuran turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksessa.

Tämä säilöönoton keston pidentäminen ja maahantulokiellon tiukentaminen lähettää selkeän viestin, että Suomi ei tule sallimaan enää tätä järjestelmän hyväksikäyttöä samalla tavoin kuin tähän asti on ollut. Erityisesti vakaviin rikoksiin syyllistyneet henkilöt on pidettävä poissa maasta, sillä tällaisia henkilöitä meillä on ihan riittävästi omastakin takaa, ei tarvita ulkomaalaisvahvistuksia tässä pelissä. Meidän on tosiaan tehtävä kaikki voitava tämän kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi vielä tästä eteenkinpäin.

Minä tietysti tuen tätä esitystä ja toivon, että sitä tukee mahdollisimman moni muukin, koska se vastaa niihin huoliin liittyen laittomaan maassa oleskeluun ja tuo selkeitä ratkaisuja kansallisen turvallisuuden parantamiseksi. Tämä säilöönoton kestoaika ja maahantulokiellon tiukentaminen lähettää selkeän viestin siitä, että Suomi ei suvaitse lakien kiertämistä tai järjestelmän minkäänlaista hyväksikäyttöä.

Omasta mielestäni tämä laki ei ole pelkästään tekninen muutos, vaan sillä on syvällisempi vaikutus yhteiskuntamme turvallisuuteen. Meidän tulee varmistaa se, että viranomaisillemme on tehokkaat välineet käyttää tätä säilöönottoa ja maahantulokieltoa silloin, kun kyseessä on henkilöt, jotka tosiaan vaarantavat yleisen järjestyksen ja turvallisuuden.

Ihan kuin edustaja Bergbom tuossa aikaisemmin, haluan kiittää koko hallitusta ja ministeri Rannetta ja myöskin ministeri Rantasta, jos jossain tätä lähetystä kuuntelette.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.48.

Keskustelua jatkettiin kello 19.08.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.08 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ulkomaalaislain päivittäminen on tarpeellista. Meillä on ulkomaalaisia, jotka ovat hakeneet turvapaikkaa Suomesta useita kertoja peräkkäin. Perusteluja turvapaikan myöntämiselle ei ole, mutta henkilö jää maahan oleskellen täällä laittomasti. Valituskierteiden jälkeen henkilö hakee uudestaan ja uudestaan turvapaikkaa, jopa yli viisi kertaa, ja tämä prosessi saattaa kestää jopa useita vuosia. Tämän laittomasti maassa oleskelevan palautuksen viivästyminen ei ole Suomen edun mukaista. Pahimmassa tapauksessa turvapaikanhakija syyllistyy täällä erilaisiin rikoksiin, ja turvapaikkaprosessin ollessa kesken häntä ei voi karkottaa maasta ja asettaa maahantulokieltoon. Uusi laki antaisi tällaisissa tapauksissa mahdollisuuden ottaa henkilö säilöön, jotta yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle vaarallista henkilöä voidaan estää tekemästä lisää rikoksia siihen saakka, kunnes hänet voidaan karkottaa tai hän lähtee itse vapaaehtoisesti maasta. Säilöönottoa koskevilla ehdotuksilla pyritään edistämään tehokasta palauttamispolitiikkaa, joka on välttämätön osa hallittua maahanmuuttopolitiikkaa. Jos palautukset eivät toimi, jäävät ihmiset maahan laittomasti.

Maahantulokieltoa koskevalla sääntelyllä ja sen uudistamisella pyritään estämään ennalta maahanmuutto- ja turvapaikkajärjestelmän hyväksikäyttöä ja torjumaan turvallisuuden liittyviä uhkia. Maahantulokiellossa oleva henkilö voidaan käännäyttää rajalta tai — mikäli hän on päässyt maahan jotakin reittiä pitkin — viimeistään hänen joutuessaan viranomaisen kanssa tekemisiin.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti ulkomaalaislakia muutettaisiin siten, että säilöönottoa ja maahantulokieltoa koskevat säännökset tehostaisivat vapaaehtoista maasta poistumista ja viranomaistoimin tapahtuvaa maasta poistamista sekä tarjoaisivat nykyistä paremmat keinot turvata yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Myös turvallisuusviranomaiset kannattivat hallituksen esitystä ja pitivät sitä tärkeänä kansallisen ja yleisen turvallisuuden parantamisen kannalta. Poliisihallitus ja Rajavartiolaitos pitivät kannatettavana poliisin ja rajavartiolaitosten toimivallan lisäämistä maasta poistamista ja maahantulokieltojen määräämistä koskevissa asioissa. Toimivallan laajennuksen nähtiin vähentävän turvaamistoimien käyttöä ja sujuvoittavan toimintaa.

18 kuukauden säilöönoton enimmäisaika on EU-lainsäädännön mukainen ja koskee vain harvinaisia tapauksia, joissa maasta poistaminen jostakin syystä viivästyy. Tämä on linjassa EU:n palauttamispolitiikan kanssa ja noudattaa tiukkoja valvonta- ja tarkastelusääntöjä.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Tälläkin hetkellä maassamme oleskelee rikosten vuoksi karkotettavia ulkomaalaisia henkilöitä, joiden karkotuksia ei voida laittaa täytäntöön, koska vastaanottava maa ei ota heitä vastaan.

Arvoisa puhemies! Muutokset säilöön ottamiseen ovat siis tarpeellisia niin sisäisen turvallisuuden kuin Suomen ulkopuolelta tulevien turvallisuushkien vuoksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

19.11 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ulkomaalaislakia on muutettu jo monta kertaa ja maahanmuuttoon liittyviä esityksiä tuotu tällä kuluvalle hallituskaudella jo useita tänne saliin. Lakimuutosten pilkkominen useisiin esityksiin vaikeuttaa eduskunnan kykyä arvioida kokonaisuutta ja esitysten vaikutuksia. Lisäksi monissa esityksissä on ollut vain lyhyt lausuntokierros, ja tätä myös perustuslakivaliokunta on kritisoinut.

Toivoisinkin hallitukselta huolellisuutta maahanmuuttoon liittyvien hallitusten esitysten valmistelussa. Valmistelun on oltava laadukasta ja kokonaisuudet ymmärtävää, eikä esitysten tai niiden kiireellisyyden perusteena saa olla vain hallitusohjelman toteuttaminen.

Tässä kyseisessä esityksessä on kuitenkin myös kannatettavia muutoksia mutta myös ongelmallisia muutosesityksiä. Sen vuoksi toivon, että tämäkin esitys käydään huolella läpi valiokunnassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.12 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä säilöönoton enimmäiskesto pidennettäisiin 12 kuukaudesta 18 kuukauteen maasta poistumiseen liittyvissä tilanteissa, lisättäisiin mahdollisuus pidentää säilöönoton enimmäiskesto ennen maastapoistamispäätöksen tekemistä 6 kuukaudesta 12 kuukauteen yleiseen järjestykseen ja yleiseen turvallisuuteen ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Ja maahanmuuttokiellon määräämistä muutetaan myös. Tehdään siitä aiempaa velvoittavampaa sellaisessa tilanteessa, jossa henkilölle ei ole annettu vapaaehtoisen paluun aikaa tai hän ei ole poistunut maasta hänelle annetun vapaaehtoisen paluun ajan kuluessa. Muutos tehdään rajaamalla näissä tilanteissa kokonaisharkinta koskemaan ainoastaan lapsen etua ja perhe-elämän suojaa. Kuten täällä jo todettiin, lain säätämisen perusteena ei voi olla vain hallitusohjelmaan tehdyt kirjaukset, vaan tämä hallituksen esitys on ulkomaalaisten oikeuksia tosiasiallisesti ja merkittävästi rajoittava, heikentävä muutos, jota toteutetaan lisäksi kiireellä ilman asianmukaista lainvalmistelua, kuulemisia, vaikutusarviointeja.

Oikeastaan haluaisin kysyä, mikä on se konkreettinen vaikutus, jota tällä lailla tavoitellaan. Se ei tästä käy ilmi. Säilöönoton ja maahanmuuttokiellon tiukentaminen vain tiukentamisen vuoksi lisää mahdollisesti, todennäköisesti säilöönottoja. Se tuo lisää kuluja, se lisää myös paperittomuutta, eikä tästä ole näkyvillä mitään hyötyä. Tämä vaikuttaa turvallisuustatterilta. Vihreiden vaihtoehdossa kieltäisimme alaikäisten säilöönoton ja lyhentäisimme aikuisten säilöönoton enimmäisaikaa neljään kuukauteen. Vahvistaisimme vapaaehtoisen paluun tukitoimia ja uudistaisimme kokonaisvaltaisesti ja holistisesti maahanmuuttojärjestelmää inhimillisempään suuntaan. Kun tämmöistä vastakkainasettelua maahanmuuttajien ja kantaväestön välille luodaan, saadaan aikaan heikkoa kotoutumista. Sitä purkamalla ja hyvällä vastaanotolla saadaan hyvää kotoutumista, ja se poistaa näitä ongelmia paljon enemmän. Kielteisen päätöksen saaneiden inhimillinen kohtelu pitää huo-

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

len siitä, että hakija ymmärtää päätöksen sisällön ja perusteet sekä muutoksenhakumahdollisuudet ja kykenee elämään ihmisarvoista elämää päätöksestä huolimatta. Tämä myös vähentää niin itsetuhoisuuden kuin radikalisoitumisen riskiä.

Valitettavasti hallitus myös vähentää mahdollisuutta saada lainopillista apua näihin tilanteisiin. Sitä rajoitetaan leikkaamalla järjestöiltä, jotka ovat apua tarjonneet. Ja sitten vielä, vaikka rahoitusta myönnettäisiin, STEAn ehtoihin ollaan tehty rajaus, että tätä lainopillista apua ei saisi antaa sillä rahoituksella. Tämä koskee nyt sitten osittain myös esimerkiksi väkivallasta kärsineitä naisia, ei pelkästään tätä, mutta siinä menee taas lapsi pesuveiden mukana.

Arvoisa puhemies! Hallituksen antamien lukuisien ulkomaalaislain ja liitännäisten lakien muutosten yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu, eikä valmistelun aikataulu olisi tällaista kunnollista arviointia mahdollistanutkaan. Perustuslakivaliokunta on huomauttanut, että samaan lainsäädäntökokonaisuuteen liittyvät samanaikaiset uudistukset tulisi pyrkiä koamaan yhteen hallituksen esitykseen ja arvioimaan tällaisten samoihin perusoikeuksiin liittyvien uudistusten vaikutuksia mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Hallitus on valitettavasti jättänyt tämän perustuslakivaliokunnan antaman huomautuksen huomiotta.

Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten perusteella Suomen on turvattava ulkomaalaiselle menettely, jossa ratkaistaan hänen oikeutensa tulla Suomeen tai jatkaa oleskelua täällä. Siksi oleskeluluvan peruuttamista ja maahantulokiellon määräämistä Suomen ulkopuolella voi pitää kohtuuttomana. Kaikissa turvapaikanhakutilanteissa on huomioitava ehdoton palautuskielto. Suomessa tehdyt hakemukset on tutkittava yksilöllisesti, jotta voidaan varmistua, ettei ketään palauteta alueelle, jossa hän voi joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen, vainon tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kohteeksi, eikä alueelle, josta hänet voitaisiin lähettää sellaiselle alueelle. Oleskeluluvan peruuttaminen Suomen ulkopuolella voisi mahdollisesti johtaa myös tällaisiin tilanteisiin, joissa palautuskieltoa rikotaan.

Olen sitä mieltä, että sellaista maahanmuuttoa, josta täällä riskinä puhutaan, voimme parhaiten ennaltaehkäistä sillä, että välitämme oikeaa tietoa näihin lähtömaihin. Ja juuri tuon edellisen pidemmän kehityspoliittisen keskustelun puitteissa välitämme myös sitä apua, tukea, jolla maassa elinolosuhteet kehittyvät sellaisiksi, että sieltä ei myöskään haluta lähteä liikkeelle. Tässä on paljon toimivampia keinoja olemassa kuin säilöönoton lisääminen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

19.18 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on kohdistaa apu hädänalaisille ja estää järjestelmän väärinkäyttöä. Esitys on osa Orpon hallituksen maahanmuuttopoliittikan linjanmuutosta kohti pohjoismaalaista mallia. Uskottavan turvapaikkajärjestelmän kiinteä osa on tehokkaat palautukset. Jos palautukset eivät toimi, jäävät ihmiset maahan laittomasti, mikä murentaa maahanmuutto- ja turvapaikkajärjestelmän hyväksyttävyyttä.

Säilöönottoa koskevat muutokset edistävät tehokasta palauttamispolitiikkaa. Ulkomaalaistenkin on kunnioitettava Suomen lainsäädäntöä ja länsimaisia arvoja. Esityksen myötä viranomaisille annetaan laajemmat toimintamahdollisuudet tapauksissa, joissa lainsäädäntöä ei kunnioiteta, esimerkiksi mahdollistamalla pidemmän määräaikaikaisen maahantulokiellon määrääminen ja estämällä rikollisiin syyllistyneiden henkilöiden paluu Suomeen.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Keskeinen esityksen tavoite on tehostaa laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistamista ja turvata paremmin yleinen järjestys ja yleinen turvallisuus sekä kansainvälinen turvallisuus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari, poissa. — Edustaja Lundén.

19.19 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Tämä esitys on olennainen askel lainsäädännön päivittämisessä, koska sillä on maamme turvallisuutta edistäviä vaikutuksia. Tässä puheessa haluan kertoa teille muutamia keskeisiä syitä, miksi tämä hallituksen esitys on erityisen hyvä.

Ensinnäkin tällä esityksellä pyritään edistämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta ja ennen kaikkea kansallista turvallisuutta, sitä, että suomalaisilla olisi turvallista elää ja olla tässä maassa. Siinä, missä jotkut haluavat edistää laittomasti maassa olevien henkilöiden jäämistä Suomeen tarjoamalla palveluita toisensa perään veronmaksajien kustannuksella ja niin edelleen, meillä taas on selkeä viesti: Suomeen ei ole asiaa ilman asianmukaista syytä. Suomeen on mahdollista tulla elämään, töihin ja opiskelemaan, mutta sen pitää tapahtua yhteisten sääntöjen ja lakien puitteissa. Yksikään ihminen ei ole laitton, mutta voit olla maassa laittomasti. Näin sen ei pitäisi olla, ja siksi on tärkeää, että tehostamme laittomasti maassa olevien säilöönottoa ja heidän palauttamistaan kotimaahansa. Samalla viranomaisille annetaan paremmat mahdollisuudet ehkäistä ja torjua laitonta maahantuloa ja maassa oleskelua.

Arvoisa rouva puhemies! Yksi Suomen avaintavoitteista EU:n vaalikaudella 24—29 on unionin yhteisen palautuspolitiikan tehostaminen. Sen lisäksi, että vahvistamme palautuspolitiikkaa Suomessa, on tärkeää, että sitä tehdään yhteisellä rintamalla koko EU:ssa.

Toinen tärkeä asia on se, että meidän on välttämätöntä antaa viranomaisille välineitä, joilla heidän on mahdollista reagoida uudenslaisiin turvallisuusuhkiin. Nykymaailma ei ole sama kuin ennen, ja valitettavasti turvallisuusuhatkin ovat muuttuneet. Näitä uhkia voivat olla esimerkiksi henkilöt, jotka osallistuvat terroristiseen toimintaan. Silloin viranomaisten täytyy kyetä oikealla tavalla, oikeaan aikaan ja tehokkaasti puuttumaan oikein keinoin. Tällä pyritään varautumaan ennalta arvattaviin riskeihin tulevaisuudessa.

Kolmanneksi haluan tuoda esille sen, että tässä esityksessä lakiin lisättäisiin mahdollisuus määrätä kolmannen maan kansalaiselle määräaikainen maahantulokielto enintään viideksi vuodeksi. Tällä hetkellä laki mahdollistaa enintään viiden vuoden määräaikaisen ja toistaiseksi voimassa olevan maahantulokiellon. Muutos olisi siis parempaan päin.

Arvoisa rouva puhemies! Loppuun haluan todeta, että meidän turvallisuudestamme huolehtivat alan ammattilaiset kannattivat tätä esitystä ja pitivät sitä tärkeänä kansallisen ja yleisen turvallisuuden parantamisen kannalta. Se itsessään kertoi mielestäni jo aika paljon.

Tämä hallituksen esitys on osa parempaa maahanmuuttopolitiikkaa ja parempaa turvallisuuspolitiikkaa. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

19.22 **Eemeli Peltonen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen tämänkertaisesta ulkomaalaislain muutosesityksestä käyty lähetekeskustelu tänään tässä eduskunnan suuressa salissa aika hyvin osoittaa sen, että tässä esityksessä on kyse aikamoisesta tilkkutäkistä,

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

joka on täynnä hyvinkin monenlaisia muutoksia, jotka ovat myöskin sisällöltään hieman eritasoisia ja muutoksinakin hieman vaihtelevia, kun suhteutetaan siihen, kuinka suuren muutoksen ne todellisuudessa tulevat aiheuttamaan. Ehkä itse ajattelen niin, että puolin ja toisin hyvässä tai pahassa näitä muutoksia ei kannattaisi lähteä dramatisoimaan vaan katsomaan niitä asioita asioina. Ja kun tätä esitystä luen, niin löydän sieltä kannatettavia muutoksia ja löydän sieltä myös ongelmallisia muutoksia, joihin on hyvä sitten valiokuntavaiheessa päästä vielä tarkemmin pureutumaan.

Nostan yhden muutoksen, jota pidän kyllä tässä esityksessä mielestäni hyvänä. Se on tämä muutos, joka mahdollistaisi sen, että oleskeluluvan peruuttaminen ja maahantulokielon määrääminen olisivat jatkossa mahdollisia myös ulkomailla oleskelevalle. Tämä muutos ei varsinaisesti ole asiana erityisen uusi. Tätä muutosta edistettiin jo viime vaalikaudella sisäministeriön valmistelemissa niin sanotussa LAMA-ohjelmassa, jossa keskityttiin erilaisiin laittoman maahanmuuton ongelmakokonaisuuksiin.

Tällä muutoksella pyritään mahdollistamaan esimerkiksi se, että voidaan puuttua näihin paljon otsikoissa olleisiin tapauksiin, joissa pyritään esimerkiksi estämään se, että vierastaistelijaksi lähtevä henkilö tai törkeisiin rikoksiin ulkomailla syyllistynyt henkilö voitaisiin asettaa maahantulokieltoon Suomen rajojen ulkopuolella. On arkijärjelle vieras tämä käytäntö, jossa henkilön pitäisi ikään kuin saapua tänne Suomeen, tulla täällä kuultavaksi ja prosessi hoidettavaksi, kun meillä on perusteet epäillä, että henkilö voi olla kansalliselle turvallisuudelle, yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, vaaraksi, jos hän Suomeen palaa. Näitä tapauksiahan on äärimmäisen vähän, mutta on selvää, että lainsäädännön täytyy olla sellainen, että se pystyy tarvittaessa myös näihin tapauksiin riittävän vaikuttavasti puuttumaan.

No, valiokunnalle jää sitten se tärkeä tehtävä katsoa, että tämäkin muutos hallituksen esityksessä toteutetaan mahdollisimman täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Ymmärrän kyllä sitä lausuntopalautteen kritiikkiä, että osa esityksistä ei ole riittävällä tavalla täsmentynyt, ja odotan valiokuntakäsittelyä, että siellä pystytään myöskin täsmentämään näitä esityksiä riittävällä tavalla niin, että ne vastaavat siihen aitoon ongelmaan ja ovat myöskin lainsoveltajalle riittävän selkeitä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 139/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Ranne, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Keskustelu

17.48 **Liikenne-, viestintä- ja sisäministeri Lulu Ranne** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi Euroopan jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta sekä uudesta laista aiheutuvat tekniset muutokset poliisiin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin henkilötietolakeihin. Hallituksen esityksen valmisteluun on johtanut Euroopan parlamentin ja neuvoston jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta annettu direktiivi, jäljempänä tietojenvaihtodirektiivi.

EU-alueen lainvalvontaviranomaisten tietojenvaihto on perustunut ennen tietojenvaihtodirektiivin antamista niin sanottuun Ruotsin puitepäätökseen ja Suomessa myös sen kansalliseen täytäntöönpanolakiin. Komission teettämän arvioinnin mukaan Ruotsin puitepäätökseen perustuva tiedonvaihdon sääntely ei ole ollut riittävän selkeä eikä sillä ole kyetty varmistamaan riittävää ja nopeaa tiedonvaihtoa, jotta toimivaltaiset lainvalvontaviranomaiset pystyisivät vastaamaan järjestäytyneen, rajat ylittävän rikollisuuden haasteisiin.

Tietojenvaihtodirektiivillä on luotu kattava oikeudellinen kehys, joka sisältää yhdenmukaiset, selkeät ja ajantasaiset säännöt jäsenvaltioiden väliselle tiedonvaihdolle. Tietojenvaihtodirektiivi on pitkälti täysharmonisoiva, mikä merkitsee sitä, että jäsenvaltiolle jätetty liikkumavara sen täytäntöönpanossa on vähäinen. Hallituksen esityksellä pannaan täytäntöön tämä tietojenvaihtodirektiivi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koskee tietojenvaihtoa rikosten ennalta estämistä, paljastamista tai selvittämistä varten Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten lainvalvontaviranomaisten kanssa, jollei muussa Euroopan unionin lainsäädännössä nimenomaisesti säädetä toisin. Lakiehdotuksen mukaan tietojenvaihdon toimivaltaisia viranomaisia ovat poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos. Tietojenvaihto koskee toimivaltaisten viranomaisten saatavilla olevia tietoja, joilla on linkki vakavaan rikollisuuteen. Saatavilla oleva tieto liittyy toimivaltaisten lainvalvontaviranomaisten toimivaltansa puitteissa harjoittamaan toimintaan rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi.

On huomattava, että lakiehdotuksessa ei muuteta kansallisia toimivaltuuksia, joista säädetään esimerkiksi poliisilaissa, rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa. Lakiehdotuksen ulkopuolelle jää myös tietojen hankkiminen pakkokeinoin, kahdenvälinen tiedonvaihto kolmansien maiden kanssa sekä kansallista turvallisuutta koskeva tiedonvaihto. Lakiehdotus ei vaikuta myöskään rikosasioiden tietosuojadirektiiviin tai rikosasioiden tietosuojalain sääntelyyn, eikä siinä ehdoteta muutoksia henkilötietojen rekisterinpitoa koskevaan vastuunjakoon eikä rekisteröidyn oikeuksia koskevaan sääntelyyn.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sisältää yksityiskohtaiset säännökset toiselle jäsenvaltiolle esitettävistä tietopyynnöistä, tietopyynnön kiireellisyydestä, tietopyyntöön sisällytettävistä tiedoista, toisen jäsenvaltion pyyntöön vastaamisen määräajoista, tietojen luovuttamisesta kieltäytymisestä sekä menettelystä näissä tapauksissa. Hallituksen esitys sisältäisi myös oma-aloitteista tietojenvaihtoa koskevaa sääntelyä. Oma-aloitteinen tietojenvaihto kattaisi kaksi tilannetta: tietojen luovuttamista koskevan oikeuden ja tietojen luovutusta koskevan velvoitteen. Tietojen luovutusosoikeudesta säättämisessä käytetään tietojenvaihtodirektiivin kansallista liikkumavaraa. Luovutusosoikeus on tarkasti rajattu perusteltuun oletettavaan tietojen välttämättömyydestä muiden jäsenvaltioiden rikostutkinnalle. Oikeutta tai velvoitetta tietojen luovutukseen ei olisi tilanteissa, joissa tietojen toimittaminen

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

olisi keskeisten kansallisten turvallisuusetujen vastaista tai vahingoittaisi niitä tai vaarantaisi rikoksen ennalta estämisen, paljastamisen tai selvittämisen tai yksilön turvallisuuden tai vahingoittaisi perusteettomasti oikeushenkilön tärkeitä suojattuja etuja.

Hallituksen esityksessä säädettäisiin myös henkilötietojen luovuttamista koskevista lisäsäännöistä rajaamalla luovutettavat henkilötiedot tarkasti ja asettamalla lisäedellytys henkilötietojen välttämättömyydestä ja oikeasuhtaisuudesta tietopyynnön tarkoituksen saavuttamisen osalta. Hallituksen esityksessä käytettäisiin tietojenvaihtodirektiivin kansallista liikkumavaraa säätämällä suostumuksesta luovutettavien tietojen käyttämiseen todistusaineistona oikeudenkäynneissä. Kysymyksessä voivat olla viranomaisen ylläpitämässä julkisessa rekisterissä olevat tiedot, joiden luovuttamiselle ei ole asetettu rajoituksia. Ehdotettu sääntely ei vaikuta sellaiseen lainsäädännön soveltamiseen, jossa nimenomaisesti edellytetään toista menettelyä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä säädettäisiin tietojenvaihdon suojatusta viestintäkanavasta, joka olisi Europolin suojatun tiedonvaihdon verkkosovellus SIENA. SIENAN yhteyttä olisi käytettävä oletusarvoisena viestintäkanavana. Lakiehdotuksen tämä pykälä tulisi muusta sääntelystä poiketen voimaan 1. kesäkuuta 2027.

Esitys sisältäisi myös säännökset keskusrikospoliisissa sijaitsevan keskitetyn yhteyspisteen tehtävistä ja valmiuksista. Toimivaltaiset lainvalvontaviranomaiset osallistuvat keskitetyn yhteyspisteen toimintaan hallituksen esityksen mukaisessa tiedonvaihdossa.

Hallituksen esityksessä säädettäisiin myös keskitetystä sähköisestä asianhallintajärjestelmästä, joka on tietojenvaihtodirektiivin järjestelmän keskeinen osa tietopyyntöjen ja niihin liittyvän viestinnän rekisterinä. Hallituksen esityksessä täsmennetään tietojenvaihtodirektiivin sääntelyä pidemmälle se, miten henkilötietojen rekisterinpito tapahtuu keskitetyssä sähköisessä asianhallintajärjestelmässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Eerola.

17.54 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa edellä kuultiin, rikollisuus ei tosiaankaan tunne rajoja, ja siitä syystä meidän on varmistettava, että meidän viranomaisilla on kaikki konstit, keinot ynnä välineet, työkalut, tiedonvaihtoon muitten EU-maiden kanssa. Tämä laki tullessaan voimaan yksinkertaistaa ja tehostaa meidän lainvalvontaviranomaisten yhteistyötä ja parantaa edelleen turvallisuutta ja auttaa sitten vastaisuudessa taistelemaan järjestäytyneitäkin rikollisuutta vastaan entistä paremmin.

Meille perussuomalaisille on aina ollut tärkeää se, että turvallisuutta vahvistetaan tällaisilla konkreettisilla toimilla, niin kuin nyt esimerkiksi tämä on. Tämä esitys ei millään lailla mielestäni lisää byrokratiaa vaan pikemminkin vähentää byrokratiaa ja samalla sitten selkeyttää viranomaisten toimintaa ja toimintamahdollisuuksia. Edelleenkin tämä esitys toteutuessaan ei myöskään sillä lailla laajenna viranomaisten toimivaltuuksia, mikä on tärkeää sitten taas oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2024 vp
Toimenpidealoite TPA 24/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 8/2024 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta. Keskustelu alkaa. — Edustaja Aittakumpu, poissa. — Edustaja Hamari.

Keskustelu

17.56 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa rouva puhemies! StV:llä oli laaja kuuleminen tästä lakiesityksestä, ja asiantuntijat suosittelivat alemman milligramman vahvuutta — selkeästikin alemman — ja lopulta sitten hallituksen esitykseen valittiin tämä 16,6 milligramman vahvuus. Tällainen pussi voi olla hengenvaarallinen kotieläimille ja alle 30-kiloiselle lapselle.

StV:n mietinnössäkkin sanotaan, että ”valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on laajasti nostettu esiin huoli siitä, että erityisesti korkea maksiminikotiinimäärän raja ja makuaine-poikkeukset eivät ole riittäviä vastaamaan tavoitteeseen ehkäistä nuorisokäyttöä ja myrkytyksiä”. ”Ehdotettu nikotiinipitoisuuden yläraja on huomattavan korkea erityisesti lasten ja myös eläinten turvallisuuden näkökulmasta.” Todellakin suuresti tätä nyt ihmettelen, miksi hallituspuolueet silti tukivat tätä korkeampaa vahvuutta.

Tuolta pöytäkirjastakin yritin aikaisemmasta käsittelystä etsiä, mutta en näitä hyviä perusteita tälle oikein löydä, joten esitän siten SDP:n ja vasemmistoliiton vastalauseen lausuman, joka kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto toimii aktiivisesti yhteistyössä muiden maiden kanssa nikotiinituotteiden sääntelyn kehittämisessä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen edistämiseksi.”

Tämän lausuman avulla tarkoituksena olisi edistää yhteistä ja aktiivista roolia pohjoismaalaisessa sääntelyssä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

17.58 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatan äsken kuultua edustaja Hamarin esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

17.58 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minä en kannata.

Mutta ihan vain kommentti tähän kyseiseen lakiesitykseen, toinen näkökulma. Ollaan näistä savuttomista nikotiinituotteista, eli tuttavimmin nikotiinipusseista, mitä mieltä tahansa, niin totta kai minäkin kannan huolta ihmisten terveydestä, mutta minä myös kannan huolta vähittäismyyjistä ja heidän kuluistaan.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Esimerkiksi tupakkatuotteet ovat erittäin vähäkatteisia tuotteita, rohkenen sanoa, että pelkkiä palvelutuotteita. Yksikään Helsingin vähittäismyymälä tai vähän syrjäisempikään ei kyllä ole hirveän kauan pystyssä, jos myydään pelkästään tupakkatuotteita.

Nykytilannehan on se, että jos esimerkiksi vähittäismyyjät myyvät tupakkatuotteita, he joutuvat maksamaan valvontamaksun jokaista kassaa kohden. Valvontamaksun suuruuden päättää sen kyseisen kaupan kunta, ja maksu on suuruudeltaan 0—500 euroa, mutta suurella todennäköisyydellä jokainen kunnanvaltuusto tai kaupunginvaltuusto laittaa sen 500 euroa per myyntipiste.

Nyt kun tämä laki muuttuu siten, että nikotiinipussit rinnastetaan tupakkatuotteisiin, niin kyllä minä ainakin haluaisin varmistua siitä, että kaupalle ei tule toista 500 euron valvontamaksua per myyntipiste. Tätä minä olen yrittänyt katsoa siitä esityksestä. Mutta kun tämä luetun ymmärtäminen on minulle vähän vaikeata, se ei ole minun vahvin puoleni, niin minä toivoisin sydämestäni sitä, että jos vähittäismyyjä myy sekä tupakkatuotteita että nikotiinipusseja, ne kuuluisivat saman valvontamaksun piiriin, ettei tule esimerkiksi 500:aa euroa ja 500:aa euroa, tuplakuluja, koska muutenkin kulut ovat vähittäiskaupoissakin aika merkittävät. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 4 luvun väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen ja sairausvakuutuslain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 95/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 10/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 95/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liiketoimintakiellosta annetun lain 3 ja 21 §:n sekä kaupparekisterilain 20 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 81/2024 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 10/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 10/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Puisto, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.01 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esittelen talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön, jonka pohjana on hallituksen esitys eduskunnalle

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

laeiksi liiketoimintakiellosta annetun lain 3 §:n ja 21 §:n sekä kaupparekisterilain 20 §:n muuttamisesta.

Ehdotuksen mukaan liiketoimintakielloa määrättäessä voitaisiin kokonaisarviossa huomioon ottaa myös Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa henkilölle määrätty kieltö harjoittaa liiketoimintaa tai osallistua liiketoimintaan, samoin kuin henkilön syyllistyminen liiketoiminnassa edellä tarkoitettussa valtiossa rikolliseen menettelyyn. Lisäksi säädettäisiin liiketoimintakielloa koskevasta tietojenvaihdosta. Esityksessä ehdotetaan myös selvennettäväksi kaupparekisterilaissa Finanssivalvonnan kuulemisesta säädettyä. Esitys on osa niin sanottua digitalisointidirektiivillä muutetun yhtiöoikeusdirektiivin täytäntöönpanoa. Direktiivi edellyttää toisessa jäsenvaltiossa määrätyn liiketoimintakiellon huomiointia Suomessa ja liiketoimintakieltoja koskevaa jäsenvaltioitten välistä tietojenvaihtoa.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä perusteltuna ja tarkoituksemukaisena ja katsoo, että ehdotettu sääntely on välttämätöntä digitalisointidirektiivin täytäntöönpanon kannalta. Samalla sääntely on perusteltua lainsäädännön selkeyttämisen ja vaikuttavuuden turvaamiseksi ottaen huomioon yhteiskunnan ja rajat ylittävän talousrikollisuuden kehityssuunnat. Sääntelyllä voidaan osaltaan vastata tilanteisiin, joissa liiketoimintakielloa pyritään kiertämään jatkamalla liiketoimintaa toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa sekä muussa rajat ylittävässä talousrikollisuudessa.

Valiokunta korostaa, että ehdotetun sääntelyn mukaan toisessa valtiossa määrätty liiketoimintakiello on ainoastaan osa tuomioistuimen kokonaisharkintaa punnittaessa liiketoimintakiellon määräämistä Suomessa liiketoiminnassa tapahtuneiden laiminlyöntien tai rikollisen menettelyn perusteella. Kyse ei siten ole itsenäisestä liiketoimintakiellon määräämisen perusteesta. Tämä on perusteltua erityisesti sen vuoksi, ettei jäsenvaltioiden liiketoimintakieltoja koskevaa lainsäädäntöä ole harmonisoitu. Myös riittävän kattavan selvityksen saaminen muualla määrätyn kiellon perusteista voi olla haastavaa. Nämä seikat voivat toisaalta osaltaan heikentää nyt esitetyn sääntelyn merkitystä käytännössä.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota myös asiantuntijakuulemisessa esille tuotuun arvioon siitä, että liiketoimintakiellon määräämisen edellytyksien arvioimiseksi ja toisen jäsenvaltion määräämän kiellon huomioon ottamiseksi tulisi selvittää myös tietojärjestelmiä koskevia kysymyksiä. Tiedonsaantia ja erityisesti esitutkintaviranomaisen työskentelyä voisi edistää esimerkiksi yleiseurooppalaisen rekisterin ja/tai kyselymahdollisuuden käyttöönotto. Vaikka nyt tarkasteltavan yhtiöoikeusdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä ei ole mahdollista vaikuttaa uusiin rajat ylittäviin tiedonvaihtotapoihin, valiokunta pitää perusteltuna selvittää asiaa jatkossa.

Arvoisa puhemies! Siten talousvaliokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari.

18.04 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kiitos talousvaliokunnan puheenjohtajalle ja talousvaliokunnalle arvokkaasta työstä. Hyvä, että eurooppalaista sääntelyä tehdään ja sitä tulee Suomeenkin.

Minä olisin oikeastaan käyttänyt tilaisuutta ja kysynyt talousvaliokunnan puheenjohtajalta, kun tietysti ihan aiheesta Suomi on tiukkana ja Suomi toimii. Kysymykseni liittyy finanssivalvontaan ja kahdesta syystä. Aika paljon tulee nyt tietoa maakunnista ja medioistakin, että liikepankit ovat joutuneet sulkemaan erityisesti ikäihmisten tilejä, koska heillä ei

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

ole virallista henkilötodistusta. Näitä alkaa olla todella, todella paljon. Ongelma on meidänkin tiedossamme täällä eduskunnassa, mutta onko tämä sillä tasolla teidän tiedossanne ja vastuuministeriössä, valtiovarainministeriössä? Eli onko teillä ajatuksia, että voisitte käsitellä sitä esimerkiksi omana asiana, koska tuntuu nyt siltä, että ihan tämä tilannekuva Helsingissä ei ole sitä, mitä se on Imatralla tai Sodankylässä tai Vaasassa?

Myös toinen kysymys liittyy finanssivalvontaan. Kyllä tuolta markkinoilta tulee myös tietoa, että Suomeen on erittäin vaikea tulla yrittäjänä, Suomessa on erittäin vaikea avata pankkitiliä. On kerrottu, että tässä syynä olisi Euroopan unioni ja sen sääntely. No, ei muuten ole, koska muualla Euroopan unionin maissa se vielä onnistuu. Eli onko tässä nyt käynyt niin — vähän tuohon äskeiseen keskusteluun, kun täällä kovasti tiedolla johtamista nyt korostetaan — että on niin sanotusti vedetty överit? Suomi ei näyttäyty houkuttelevana, ja täällä ikäihmisillä, joilla ei ole passia tai virallista henkilötodistusta, sukulaiset ovat sitten hädissään yhteyksissä medioihin ja meihin päättäjiin, että näiden tilit suljetaan. Eli toivotavasti otatte tästä kopin yhdessä vastuuministerin kanssa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Puisto.

18.06 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Itse asiassa meillä on talousvaliokunnassa tulossa omana asiana kuuleminen. Siinä me keskitytään peruspankkipalveluihin, ja tulokulmana ovat itse asiassa erityisesti viimeaikaiset häiriöt verkkopankkiasioissa. Mutta varmasti siinä yhteydessä voi kysyä myös tästä asiasta, tästä toisesta näkökulmasta. Itse olen ollut myös pankkivaltuuston jäsen tällä kaudella nyt sen puolitoista vuotta, ja myös siellä on näitä kysymyksiä esitetty ja on keskusteltu.

Näin omana henkilökohtaisena kommenttina: olen myös kyllä joskus aika yllättynyt esimerkiksi erilaisesta dokumentaatiotasosta ja muusta, onko erilaisia rahanpesutulkintoja tai vastaavia viety liian pitkälle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

18.07 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle mietinnön esittelystä. Mietintöhän oli yksimielinen. Lähinnä haluan nostaa tässä esille vielä pöytäkirjaan Poliisihallituksen viestistä sen, että esitutkintaprosessia nopeuttaisi, jos tietoja olisi saatavissa etukäteen, ettei niitä tarvitsisi hakea oikeusapumääräyksen kautta, mikä lisää prosessin kestoa.

Sekä oikeusministeriö että Oikeusrekisterikeskus sanoivat, että tässä esityksessä oli huolia, mutta he tulivat kuulluiksi tähän lopulliseen esitykseen, mikä on hyvä asia.

Lisäksi valiokunnassa oli puhetta siitä, että ongelmallista on, että lainsäädäntö ei ole harmonisoitua jäsenmaissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 81/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 58 ja 72 §:n sekä vakuutusyhtiölain 6 luvun 17 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 87/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 11/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 11/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Jälleen edustaja Puisto, valiokunnan puheenjohtaja, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.09 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia jälleen, arvoisa puhemies! Esitelen tällä kertaa talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön, jonka pohjana on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 58 §:n ja 72 §:n sekä vakuutusyhtiölain 6 luvun 17 a §:n muuttamisesta.

Vakuutusten tarjoamisesta annetun lain mukaisia vakuutusmeklarin vastuuvakuutuksen vähimmäiseuromääriä ehdotetaan tarkistettavaksi vakuutusten tarjoamista koskevaan direktiiviin tehdyn muutoksen täytäntöön panemiseksi. Vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin mukaan vakuutus- ja jälleenvakuutusedustajalta edellytettävän ammatillisen vastuuvakuutuksen tai muun vastaavan vakuuden euromääriä tulee tarkistaa säännöllisesti Eurostatin julkaisemassa Euroopan kuluttajaindeksissä tapahtuneiden muutosten ottamiseksi huomioon viiden vuoden välein. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi tekniluoonteisia tarkistuksia vakuutusyhtiölakiin ja vakuutusten tarjoamisesta annettuun lakiin.

Arvoisa puhemies! Vakuutusten tarjoamisesta annetun niin sanotun IDD-direktiivin mukaan vakuutus- ja jälleenvakuutusedustajalla on oltava ammatillisesta virheestä tai laiminlyönnistä aiheutuvan korvausvastuun kattamiseksi koko unionin alueella voimassa oleva ammatillinen vastuuvakuutus. Direktiivissä säädetään vähimmäismääristä, jotka vastuuvakuutuksen on vähintään korvattava. Komissiolla on toimivalta muuttaa viiden vuoden välein vastuuvakuutuksen vähimmäismääriä Euroopan kuluttajahintaindeksissä tapahtuneiden muutosten perusteella.

Euroopan kuluttajahintaindeksi on noussut 1.1.2018—31.12.2022 välisenä aikana, siis viiden vuoden aikana, 20,32 prosenttia. Sen vuoksi IDD-direktiiviä on muutettu komission delegoidulla asetuksella siten, että vastuuvakuutusten euromääräisiä vähimmäismääriä on korotettu kyseisellä prosenttiosuudella. Kansallista lainsäädäntöä tuleekin muuttaa direktiivimuutoksen täytäntöön panemiseksi.

Talousvaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Ehdotuksella varmistetaan, että vastuuvakuutuksen suojan taso ei heikenny inflaation vuoksi.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Yleiskeskustelu on päättynyt.

Pöytäkirja PTK 98/2024 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 87/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 97/2024 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.10.2024 pidettävään täysistuntoon.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 9.10.2024 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen